

LATVIJAS LAUKSAIMNIECĪBAS UNIVERSITĀTE
IZGLĪTĪBAS UN MĀJSAIMNIECĪBAS INSTITŪTS

VIJA DIŠLERE

MĀJTURĪBAS MĀCĪBU METODIKA

Materiāli studijām LLU studiju programmās

Mājas vide un informātika izglītībā

Mājas vide un vizuālā māksla izglītībā

JELGAVA 2012

Dišlere V. (2012). Mājturības mācību metodika. Mācību materiāli LLU studiju programmās: *Mājas vide un informātika izglītībā* un *Mājas vide un vizuālā māksla izglītībā*. LLU, Latvijas Praktisko mācību priekšmetu metodiskā apvienība, Jelgava, 115 lpp. CD formāts

Redaktors: asoc.prof., Dr.paed. Ilmārs Žanis Klegeris

Recenzenti:

profesors, Dr.paed. Pēteris Vucenlīdzāns

docente, Dr.paed. Iveta Līce

Anotācija

Šajā darbā autore, pamatojoties uz savu pedagoģiskā darba pieredzi, izstrādājusi studiju materiālus, kas atbilst LLU studiju programmās *Mājas vide un informātika izglītībā* un *Mājas vide un vizuālā māksla izglītībā* ietvertajam studiju kursa *Mājturības metodika* saturam. Mācību līdzeklis paredzēts kā palīgmateriāls studijās topošajiem *Mājturības un tehnoloģiju* skolotājiem. Materiāls sakārtots 11 tematos. Katram tematam dots mērķis, uzdevumi, jautājumi paškontrolei un atsevišķi izdalīti studiju pamatinformācijas un pašizglītībai ieteicamās papildinformācijas avotu saraksti. Tajos ietvertā informācija izmantota katra temata materiālu sagatavošanai.

ISBN 978-9934-8029-2-8

- © Vija Dišlere, 2012.
- CD - Izdevums latviešu valodā, LLU, Latvijas Praktisko mācību priekšmetu metodiskā apvienība, 2012

SATURA RĀDĪTĀJS

IEVADS	5
1. Mācību priekšmeta metodika – mācību likumsakarības konkrētam mācību priekšmetam jeb rīcības programma mācībām.....	7
2. Mājturības izglītības vēsture	15
3. Mājturības aktualitātes	23
4. Mājturības skolotāja personība un profesionālisms	31
5. IZM vadlīnijas un mācību programmas <i>Mājturībā un tehnoloģijās</i>	37
6. Mācību teorētiskais pamatojums un metodika mācību priekšmetā <i>Mājturība un tehnoloģijas</i>	39
7. Mājturībā pielietojamās mācību metodes.....	43
8. <i>Mājturības un tehnoloģiju</i> nodarbību sagatavošana un plānošana.....	47
9. Skolēnu mācību darba rezultātu novērtējums mājturībā	55
10. Mājturības mācību grāmatu sastādīšanas un novērtēšanas metodika.....	59
11. Materiāli tehniskā bāze <i>Mājturības un tehnoloģiju</i> mācībās.....	65
BIBLIOGRĀFIJA	68
PIELIKUMI	73
1. Starptautisko žurnālu saraksts mājturības tematikā - pieejami tiešsaistē.....	73
2. Studiju kursa mājturības metodika programma.....	75
3. Jautājumi paškontrolei mājturības metodikā.....	78
4. Metodiskie norādījumi kursa darba izstrādāšanai mājturības metodikā	80
5. Mājturība un tehnoloģijas ar izvēli tekstiltehnoloģijās gada tematiskais plāns 5.–9.klasei – piemērs	84
6. Mājturība un tehnoloģijas ar izvēli koka un metāla tehnoloģijās gada tematiskais plāns 5.–9.klasei - piemērs	85
7. Mācību grāmatu un mācību līdzekļu saraksts mājturībā un tehnoloģijās	86
8. Mācību grāmatu un mācību līdzekļu apraksti mājturībā un tehnoloģijās	89
9. Mācību grāmatu izdevēju adreses	106
10. Skolotāja <i>portfolio</i> saturs.....	108
11. Profesijas standarts - skolotājs	109
12. Aizstāvēto promocijas darbu saraksts mājturības tematikā.....	115

Lietotie saīsinājumi

DU	Daugavpils universitāte
EK	Eiropas Komisija
IZM	Izglītības un zinātnes ministrija
RPIVA	Rīgas Pedagoģijas un izglītības vadības akadēmija
RA	Rēzeknes augstskola
LU	Latvijas Universitāte
LLU	Latvijas Lauksaimniecības universitāte
MK	Ministru kabinets
NVO	Nevalstiskā organizācija
VISC	Valsts izglītības satura centrs

IEVADS

Šajā darbā autore, pamatojoties uz savu pedagoģiskā darba pieredzi, izstrādājusi studiju materiālus, kas atbilst LLU studiju programmās *Mājas vide un informātika izglītībā* un *Mājas vide un vizuālā māksla izglītībā* ietvertajam studiju kursa *Mājturības metodika* saturam. Mācību līdzeklis paredzēts kā palīgmateriāls studijās topošajiem *Mājturības un tehnoloģiju* skolotājiem. Apgūstot studiju kursa saturu, sastādītais materiāls nav plānots vienlaidus lasīšanai. Tas drīzāk ir ceļvedis studijām – gatavojoties semināriem un dažādiem kontrolpasākumiem, izpildot patstāvīgo studiju uzdevumus, padziļinot un paplašinot zināšanas par auditoriju nodarbību tematiku un tml.. Pievienotā bibliogrāfiskā informācija interesentiem studijās ļauj pārsniegt studiju kursa programmas noteiktos ietvarus. (1,5 KP jeb 60 h no tām 36 h patstāvīgām studijām, t.i., šī materiāla izmantošanai). Šādā nozīmē materiālu var izmantot arī praktizējošie mājturības un tehnoloģiju skolotāji un jebkurš interesents, kuru saista mājturības/ mājsaimniecības tehnoloģijas. Materiāls sakārtots 11 tematos. Katram tematam: formulēts mērķis, uzdevumi, jautājumi paškontrolei, pievienoti dažādi demonstrācijas materiāli, t.sk., datorprojekcijai, un atsevišķi izdalīti studiju pamatinformācijas un pašizglītībai ieteicamās papildinformācijas avotu saraksti. Tajos ietvertā informācija izmantota katra temata materiālu sagatavošanai.

Grāmatas beigās dots kopējais bibliogrāfijas saraksts un kopējais paškontroles jautājumu saraksts, kas vienlaicīgi ir arī kontroldarba jautājumi (skat. 3.pielikumu). Studiju kursa *Mājturības metodika* programmā, kas atrodama 2.pielikumā, aprakstīti studiju kursa mērķis, studiju rezultāti, studiju kursa saistība ar citiem studiju kursiem, patstāvīgā darba veidi un apjoms, zināšanu kontroles kārtība, nosacījumi un vērtēšanas kritēriji, izvērstas programmas tematu saturs, praktisko darbu saraksts, kas veicami nodarbību laikā, un patstāvīgi mājās veicamo darbu saraksts. Metodiskie norādījumi kursa darba izstrādei pievienoti 4. pielikumā. Kā papildinājums bibliogrāfijas sarakstam un iespējai pašizglītoties 1.pielikumā dots starptautisko žurnālu saraksts mājturības tematikā, kas pieejami tiešsaistē un aizstāvēto promocijas darbu saraksts mājturības tematikā (skat. 12. pielikumu). Praktizējošiem un jo sevišķi jaunajiem skolotājiem īpašu interesi var izraisīt darbā apkopotās anotācijas par pēdējos gados (1992-2011) Latvijā izdotajām mācību grāmatām un mācību līdzekļiem, kas izmantojami *Mājturības un tehnoloģiju* un *Mājsaimniecības* mācībās.

Studiju kursa mērķis ir studentu zināšanas un izpratne par mācību priekšmeta *Mājturība un tehnoloģijas* metodiku, kā arī tās īstenošanai nepieciešamās prasmes. Studiju kursa programma paredz – padziļinātas zināšanas par mājturības izglītības vēsturi, mājturības attīstības tendencēm un aktualitātēm Latvijā un ārvalstīs; profesionālas kompetences: tematisko un kalendāro plānu sastādīšanā, piemērotāko mācību metožu izmantošanā *Mājturības un tehnoloģiju* mācību stundās, to plānošanā sagatavošanā un vērtēšanā; skolēnu mācību darba rezultātu *Mājturībā un tehnoloģijās* novērtēšanā; *Mājturības un tehnoloģiju* stundām paredzētu mācību materiālu, t.sk., grāmatu sastādīšanā un novērtēšanā; mājturības mācību materiāli tehniskās bāzes veidošanā skolās.

Studiju rezultāti

Kursa studijās studenti padziļinās **zināšanas** un izpratni par *Mājturības un tehnoloģiju* mācību priekšmeta metodiku, par likumsakarībām, par mācību procesa specifiskajiem komponentiem un pedagoģiskās tehnikas elementiem, kas izmantojami *Mājturības un tehnoloģiju* mācībās. Studenti attīstīs **prasmes**: izvērtēt un izvēlēties piemērotākās mācību metodes un mācību grāmatas *Mājturības un tehnoloģiju* mācībām skolās; sagatavot, organizēt un izvērtēt *Mājturības un tehnoloģiju* mācību stundas - nodarbības; objektīvi novērtēt skolēnu mācību darba rezultātus mājturībā.

Kompetence – izpildot studiju kursa programmu, studenti spēj: izvērtēt *Mājturības un tehnoloģiju* mācību programmas, ievērojot vietējo un ārvalstu pieredzi, un izstrādāt/koriģēt tās, atbilstoši skolu konkrētajiem apstākļiem; sastādīt tematisko un kalendāro plānu un saplānot *Mājturības un tehnoloģiju* mācību stundas, paredzot tajās izmantot piemērotas mācību metodes; analizēt un izvērtēt savu darbu.

1. Mācību priekšmeta metodika – mācību likumsakarības konkrētam mācību priekšmetam jeb rīcības programma mācībām

Ievadnodarbības mērķis –noskaidrot, kas ir mācību priekšmeta metodika un kā tā skolotājiem jāizmanto *Mājturības un tehnoloģiju* mācību priekšmetā.

Nodarbības uzdevumi:

- noskaidrot atšķirības terminu „metodika” un „didaktika” izpratnē;
- iepazīt studiju kursa *Mājturības metodika* saturu un struktūru (skat. 2.pielikumu);
- precizēt mācību metodikas zinātnes uzdevumus, mācību procesa komponentus;
- aktualizēt metodikas vispārīgos pamatprincipus un pedagoģiskās tehnikas elementus;
- analizēt mācību metodikas zinātnes saikni ar citām zinātnēm un mūsdienu nozīmīgākās problēmas mācību metodikā.

Jautājumi paškontrolei

1. Ar ko metodika atšķiras no didaktikas?
2. Kādi ir metodikas zinātnes uzdevumi?
3. Kādi ir mācību procesa komponenti?
4. Kādi ir metodikas vispārējie pamatprincipi?
5. Kādi ir pedagoģiskās tehnikas elementi?
6. Kāda ir metodikas zinātnes saikne ar citām zinātnēm?
7. Kādas ir svarīgākās metodiskās problēmas?

Mācību pamatliteratūra

- Komenskis J. (1992). Lielā didaktika. Rīga, Zvaigzne, 232 lpp.
- Lasmanis A., (2011). E-didaktika. [skatīts 29.09.2011]. Pieejams: <http://www.alnet.lv/e-didaktika/>
- Pedagoģijas terminu skaidrojošā vārdnīca. (2000). I. Beļickis, D. Blūma, T. Koķe u.c. Rīga, Zvaigzne ABC, 248 lpp.
- Zelmenis V. (1991). Īss pedagoģijas kurss. Rīga, Zvaigzne, 125 lpp.
- Žukovs L. (1997). Ievads pedagoģijā. Rīga, RaKa, 233 lpp.

Pašizglītībai ieteicamā papildliteratūra

- Leviten-Reid C. (2009). What Happened to Home Economics? An Essay on Households, the Economy and the Environment. School of Human Ecology University of Wisconsin-Madison, 22 p.
- McGregor Sue L. T. (2010). Well-being, Wellness and Basic Human Needs in Home Economics. McGregor Monograph Series No. 201003. October 18, 2010, 31 p. [skatīts 2011]. Pieejams; http://www.consultmcgregor.com/documents/publications/well-being_wellness_and_basic_human_needs_in_home_economics.pdf
- Pokulis J. (1997). Darbmācības metodikas teorija un prakse. Daugavpils, "Saule", 35 lpp.
- Veics V. (1982). Audzināšana darbam. Rīga, Zvaigzne, 199 lpp.
- Vucenlīdzāns P. (1994). Darbmācības pasniegšanas teorija un metodika (20-25). //Darb mācības metodikas pamati. Ogre, Ogres tipogrāfija, 147 lpp.

Nākotnes izglītībā nozīmīgu vietu ieņem vispārīgā izglītība, kas aptvers galveno spēju izkopšanu (piem., analītiskās domāšanas spējas, spēja strādāt komandā, patstāvība, pašiniciatīva apvienojumā ar profesionālo kompetenci, metodiskā kompetence un personiskā kompetence).

Mājturības un tehnoloģiju mācību priekšmets ietver gan teoriju, gan praktisko pusi. *Mājturības un tehnoloģiju* skolotājs ir nemītīgs skolēnu darba organizētājs gan mācību nodarbībās, gan ārpusklases pasākumos. Skolotāja darba panākumus lielā mērā nosaka viņa teorētiskā un praktiskā sagatavotība un organizatora spējas.

Didaktika: pedagoģijas zinātne, kas izstrādā izglītības un mācību teoriju.

Didaktikas pamatproblēmas:

- mācību procesa likumsakarību atklāšana;
- izglītības satura atklāšana;
- mācību metožu un organizācijas efektivitātes kāpināšana.

J.Komenskis: “jāmāca tā, kā ir un kā notiek....”

Mācību priekšmeta metodika (turpmāk tekstā „metodika”) – pedagoģijas zinātnes nozare, kas pēta mācību likumsakarības konkrētam mācību priekšmetam. Mācību vispārīgās likumsakarības pēta didaktika. Bet didaktikas izstrādātos un pamatotos mācību vispārīgos principus, metodes un metodiskos paņēmienus atsevišķam mācību priekšmetam konkretizē un piemēro katra mācību priekšmeta metodika.

18. – 19. gs. mācību process attīstījās, un radās nepieciešamība pēc mācību programmām, mācību grāmatām atsevišķos mācību priekšmetos. Vajadzēja izstrādāt tādas efektīvas mācību metodes, kas atbilstu mācību priekšmetu specifikai. Radās nepieciešamība pēc didaktikas attīstības atsevišķos mācību priekšmetos – mācību priekšmetu metodikas. *Mājturības un tehnoloģiju* mācību priekšmeta metodikas vietu pedagoģijas zinātnē un tās apakšnozaru struktūrā skatīt 1. attēlā. *Mājturības un tehnoloģiju* mācību priekšmeta metodikas struktūru skatīt 2. attēlā.

Metodikas priekšmets – tās vai citas zinātnes vai mākslas pamatu mērķtiecīgi organizēts izziņas process (mācību process).

Nepareizs ir uzskats, ka pietiek būt labam speciālistam kādā zinātņu nozarē, lai varētu to labi iemācīt citiem.

Mācību procesā – mācībās eksistē trīs savstarpēji saistīti jēdzieni:

- mācību priekšmets;
- skolotāja darbība – mācīšana;
- skolēna darbība – mācīšanās.

Metodikas zinātnes uzdevums ir atrast likumsakarības konkrēta mācību priekšmeta mācīšanas un mācīšanās sasaistei, kas ietver:

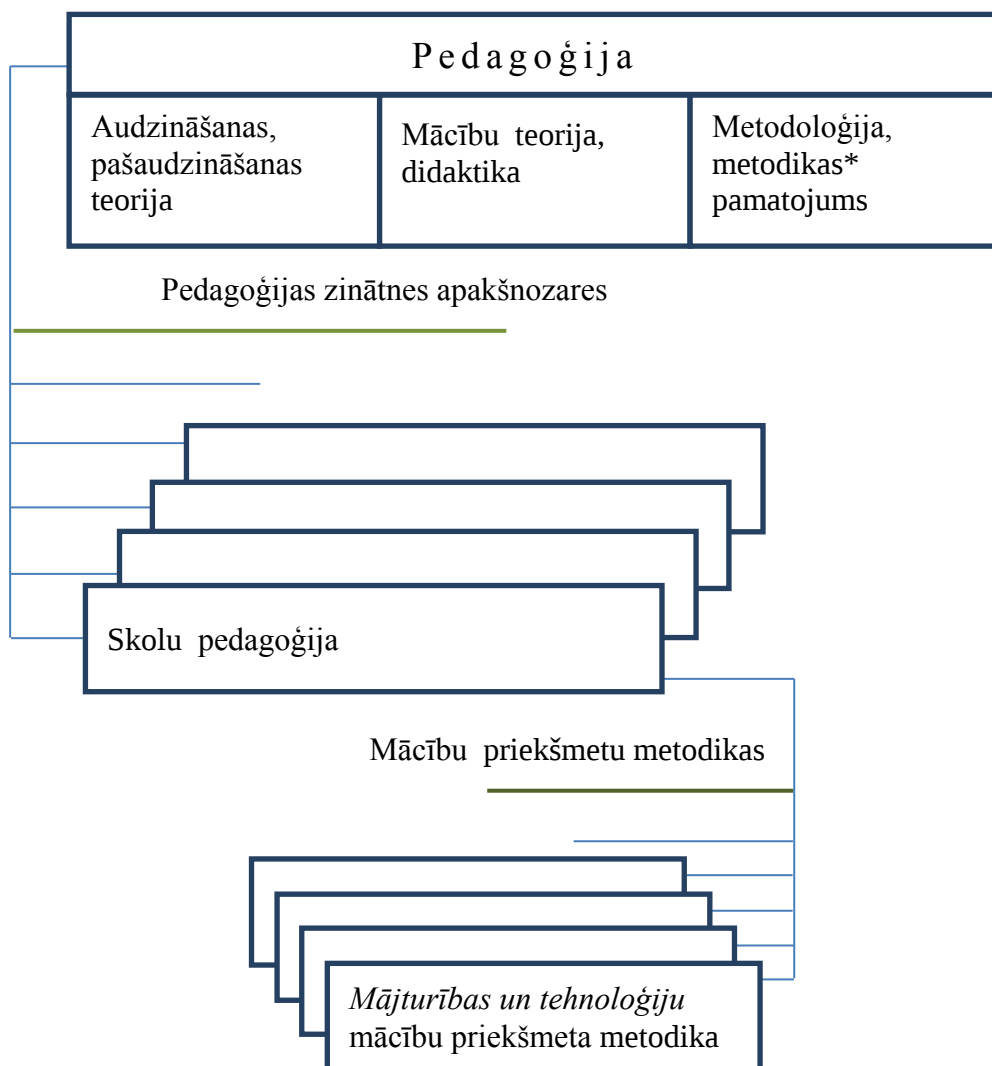
- vēstures izzināšanu;
- konkrētā mācību priekšmeta vietas noteikšanu izglītības sistēmā;
- mācību priekšmeta satura noteikšanu, mācību programmu un mācību grāmatu izstrādi;
- mācību procesa metožu un organizatorisko formu izstrādi;
- mācību iekārtu iegādi attiecīgajam mācību priekšmetam;
- prasību izstrādāšanu skolotājiem un skolēniem.

Metodikas saikne ar citām zinātnēm: vistiešāk ar didaktiku, loģiku, vēsturi, psiholoģiju, tehniskajām, tehnoloģiskajām un ekonomikas zinātnēm.

Metodikas galvenais uzdevums: atrast efektīvas metodes mācību procesa vadīšanai.

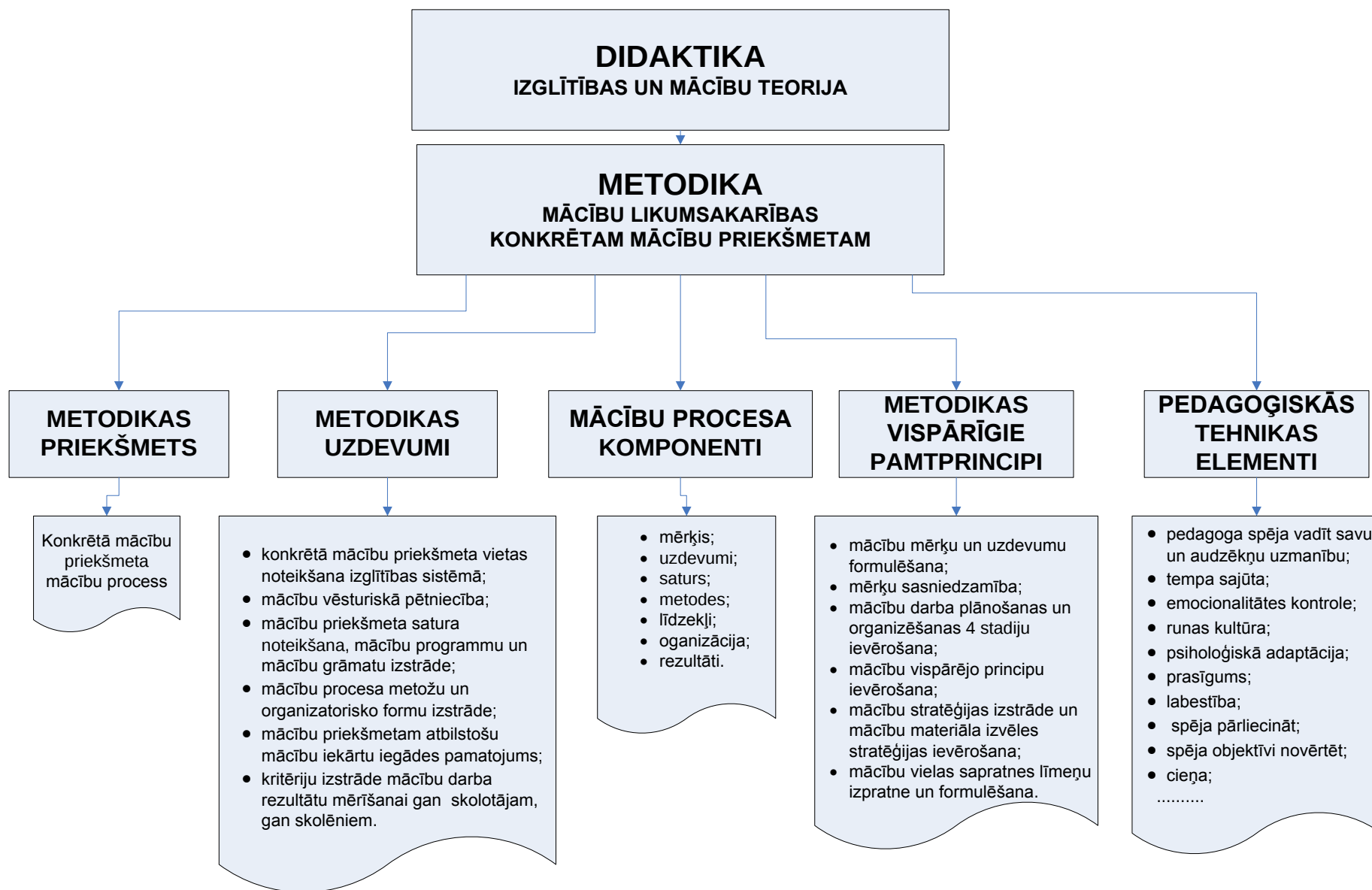
Pētniecības metodes: problēmas teorētiskās studijas, novērošana, anketēšana, eksperimenti, pedagoģiskā darba ikdienas un vēsturiskās pieredzes analīze un vispārināšana, skolu u.c. izglītī-

bas institūciju dokumentācijas datu analīze. Eksperimentālo datu analīzei izmanto matemātiskās statistikas, varbūtību teorijas un datorzinātnes metodes. Metodikā izstrādā paņēmienus kā izmantot dažādus tehniskos līdzekļus: foto, kino, video, audio, multimediju u.c. iekārtas.

1. attēls. *Mājturības un tehnoloģiju* mācību priekšmeta metodikas vieta pedagoģijas zinātnē un tās apakšnozaru struktūrā.

*Metodika - principu, *metožu* un *metodisko paņēmienu* kopums mērķtiecīgai mācību un audzināšanas darbībai; *metode* - sistematizēts metodisko paņēmienu kopums mācību un audzināšanas uzdevumu izpildei; *metodiskais paņēmiens* - konkrēta mācību un audzināšanas uzdevuma risināšanas veids.

2.attēls. Mājturības un tehnoloģiju mācību priekšmeta metodikas struktūra.

Mācību organizācija: mācību un audzināšanas darba pamatforma ir *mācību stunda*.

Mācību procesa komponenti: *mērķis, saturs, metodes, līdzekļi, organizācija, rezultāti*.

Mācību mērķis ir **zināšanas**.

Izglītības mērķis ir **gudrība**.

Audzināšanas mērķis ir **tikumība**.

Mācību procesa būtība.

A.Herdets: “Mācību gaita ir ceļš, kuru izvēlas, lai sniegtu mācību plānā paredzēto vielu. Tam jābūt tādām, kas skolēnam dod iespēju, pēc skolas beigšanas, bez skolotāja palīdzības patstāvīgi papildināt savas zināšanas: tam vienmēr jāatgriežas pie skolēna pašmācības.”

Mācību metode ir mācību paņēmieni kopums, ar kuru palīdzību pa taisnāko ceļu sasniedz nospraustos mērķus.

Pedagoģiskā tehnika – zināšanu, spēju un māku komplekss, kas nepieciešams pedagogam, lai izvēlēto metodi efektīvi pielietotu praksē gan ar atsevišķiem audzēkņiem, gan ar grupu. Pedagoģiskās tehnikas pārvaldīšana ir *pedagoģiskās meistarības galvenā sastāvdaļa*.

Pedagoģiskās tehnikas elementi:

- pedagoga spēja vadīt savu un audzēkņu uzmanību;
- tempa sajūta;
- emocionalitāte;
- runas kultūra;
- psiholoģijas zināšanas;
- prasīgums;
- labestība;
- spēja pārliecināt.

Svarīgākās metodiskās problēmas:

- nepietiekami attīstīta metodikas vēstures mācība;
- pārāk liela koncentrācija uz programmām, kas noved pie pārslodzes;
- nav pietiekamas metodikas klasifikācijas;
- nepietiekami izstrādāti vadošie norādījumi, atbilstoši objektīvām likumsakarībām;
- stundu tipi un struktūra nepārtraukti mainās;
- apmācībai un attīstībai – jābūt savstarpējā saistībā; jauninājumu ieviešanas problēmas;
- uzskates līdzekļu sagatavošanas grūtības;
- mainīgas prasības skolotājam.

Izcilākie pedagogi:

20.–30. gados Latvijā: J.A. Students, Ed.Pētersons, A.Herderts, A.Dauge, J.Drabanskis

70. gados: I. Lerneris, V. Ļedņevs, V. Krajevskis.

Izglītības ideāls. Ed. Pētersons: „...zināšanas, skolas gars!”

“Zināšanas, uzskati un iegūtās atziņas tikai tad top par personības vērtībām, kad tās pārveidojas pārliecībā.”

“Piepildi savu darbu ar īstu garu. Uzskati savu nodarbošanos kā kaut ko augstu un dievišķu, ja arī tavš darbs nav pats sevī diez cik ievērojams; gars ar kādu tu pie sava darba ķeries, būs un paliks izšķirošais.”

Mājturības mācību metodikas vispārīgie pamatprincipi

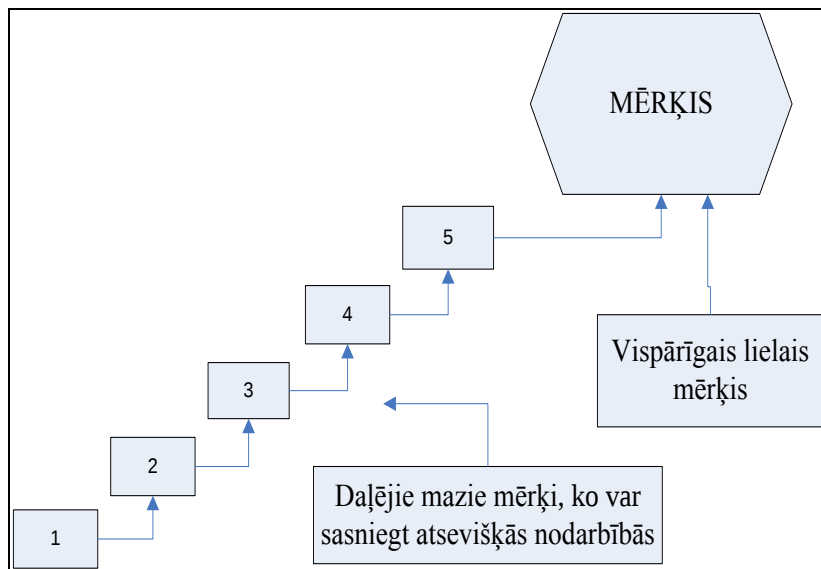
Metodika ir teorija, kas realizē:

- pareizu mācību materiāla atlasī (priekšmeta vieta izglītības sistēmā);
- efektīvu mācību procesa organizāciju (metodes, uzskate, pedagoga personība);
- mācību satura lietderīgāko izvēli, ņemot vērā:
 - mācīšanās mērķus;

- o skolēnu zināšanas un prasmes;
- o kādos nolūkos apgūstamais materiāls tiks izmantots.

Mācību mērķu sasniedzamība

Galvenos mācību mērķus ieteicams sadalīt "pakāpju mērķos", lai skolēni nezaudētu prieku mācīties. Skatīt 3.attēlā. Tad audzēkņi mācību procesā var "uzrāpties" no pakājes līdz virsotnei.

3.attēls. Mācīšanās mērķu sadale pakāpju mērķos.

Mācīšanās mērķis ir sasniegts, ja skolēni iztur mācībspēka mācību programmā noteikto kontroles pārbaudījumu (testu).

Mācību darba plānošanā un organizēšanā svarīgas ir četras stadijas, kas attēlotas 1.tabulā.

1.tabula

Mācību darba plānošanas un organizēšanas četras stadijas

1.	Skaidrs mērķa apraksts	Mācīšanās mērķi: kas ir jāsasniedz?
2.	Efektīva mācību satura izvēle	Mācību satura izvēle: kas nodrošina izvirzītā mērķa sasniegšanu?
3.	Audzēkņu sagatavotības līmeņa ievērošana	Audzēkņu zināšanu un spēju analīze: kādi ir uzsākamā mācību procesa sākuma parametri?
4.	Efektīva mācību norišu izvēle	Metozu atlase: ar kādām metodēm mērķis tiks sasniegts?

Jebkurš mācību darbs sākas ar skaidru mērķa noteikšanu. Jo precīzāki ir mācību mērķi, jo sekmīgāk var kontrolēt mācību norisi. Ar mācību norises kontroli saprot pasākumu kopumu, kas ietver rezultātu kontrolēšanu, regulāciju un vadīšanu.

Galvenie mācību principi:

1. pieejamība;
2. sistemātiskums;
3. uzskatāmība;
4. aktivitāte;
5. apzinīgums;
6. noturīgums;
7. individualizācija.

Vispārīgie mācību principi jāievēro arī *Mājturības un tehnoloģiju* stundās.

Mācību procesā izdala **četrus sapratnes līmeņus**. (skat. 2.tab.). Pedagogam vienmēr jāzina, kurā līmenī viņš konkrētajā brīdī darbojas ar skolēniem.

2.tabula

Mācību procesa četri sapratnes līmeņi

1.	Cilvēks ir kaut ko iegaumējis un var to reproducēt.	Reprodukcijas līmenis
2.	Cilvēks var izmantot to, ko iemācījies. Līdz ar to viņš spēj izskaidrot to, ko agrāk nevarēja izskaidrot.	Reorganizācijas līmenis Reorganizācija nozīmē, ka apgūto materiālu var izmantot veselā virknē dažādu kontekstu.
3.	Cilvēks var izmantot apgūto materiālu ne tikai teorētiski, bet arī praktiski. Viņš var to izmantot ikdienas problēmu risināšanā.	Izmantošanas līmenis
4.	Cilvēks var izmantot apgūto materiālu, lai sekmīgāk nekā agrāk veiktu novērojumus. Cilvēks spēj izmantot kritērijus, var tos atrast un var domāt tālāk uz priekšu nekā agrāk.	Problēmu risināšanas novērtējuma līmenis

Katrs līmenis balstās uz iepriekšējo. Ar katru jaunu līmeni palielinās sarežģītības pakāpe. Katram mācīšanās procesa aspektam nepieciešama sava **mācīšanās stratēģija**. (skat. 3.tab.)

3.tabula

Mācīšanās procesa stratēģijā iesaistītie elementi

Galva	Zināšanas Abstrakcija Doma	Kompleksas darbības
Sirds	Izjūtas Vēlmes Cerības/bailes Attieksme/nostāja Vērtības	
Rokas	Praktiskās iemaņas Fiziskā attīstība Sociālās prasmes	Vienkāršas darbības

Mājturības un tehnoloģiju mācībās katrā stundā jāiesaista darbībā skolēnu galva, sirds un rokas.

Mācību materiāla izvēle

Pedagogam centrālā problēma ir liels pieejamo materiālu apjoms. Daudzās jomās notikušā zināšanu sprādziena rezultātā skolotājam ir jāprot izvēlēties materiālu. Viņš nedrīkst izvēlēties materiālu uz labu laimi. Pedagogam ir nopietni jāizvērtē mācību materiālu kvalitāte un atbilstība konkrētam skolēnu vecumam un mūsdienu laikmetam.

Praktiskā ievirze ir saistīta ar materiāla tiešo noderību. Apgūstamajam materiālam jāaglabā sava noderība maksimāli ilgāk un jābūt izmantojamam vairākās situācijās - mācībām veltītām pūlēm ir sevi jāattaisno! *Mājturības un tehnoloģiju* mācību stundās **75% laika skolēniem jāvelta praktiskajam darbam**.

Vadot *Mājturības un tehnoloģiju* mācību priekšmetu skolā, pedagogam jācenšas realizēt visus mācību procesa komponentus, ievērot metodikas pamatprincipus, pielietot pedagoģisko tehniku un norādīt skolēniem saikni ar citiem mācību priekšmetiem.

2. Mājturības izglītības vēsture

Lai katru darbu padarītu labi, nepieciešama ne tikai laba griba, kvēla sajūsma un ticība savam darbam, bet arī dziļa darba izpratne un zināšanas.
/Jānis Birznieks Zemkopības ministrs 1935-40/

Nodarbības mērķis – zināšanas par mājturības izglītības vēsturi.

Nodarbības uzdevumi:

- noskaidrot mājturības izglītības iestādes vēsturiskā skatījumā;
- noskaidrot mājturības attīstībā nozīmīgas personības;
- iepazīties ar mājturības mācību tematiem vēsturiskā griezumā;
- iepazīties ar mājturības vēstures literatūru;
- izvēlēties kursa darba tematus.

Jautājumi paškontrolei

1. Kādās izglītības iestādēs Latvijā ir mācīta mājturība vēsturiski?
2. Kādas ir Latvijas mājturības attīstībā nozīmīgas personības?
3. Ko vēl jūs uzzinājat par mājturības izglītības vēsturi?

Mācību pamatliteratūra

- Līce I.(2005) Mājturības mācību priekšmeta vēsturiskā attīstība Latvijā (25-34). //Skolēnu radošās darbības prasmju pilnveide mājturības mācībās, promocijas darbs skolas pedagoģijā, LLU, Jelgava, 225 lpp.
- Ozoliņa-Keņģe M., Auziņa- Smith I. (1989). Kaucminde mājturības seminārs un Latvijas mājturības institūts, apraksti un atmiņu sakopojumi. //Kaucminde Mājturības semināra un Latvijas Mājturības institūta absolvenšu grupas izdevums Almelija, Anglija, 306 lpp.

Pašizglībai ieteicamā papildliteratūra

- Kaucminde mājsaimniecības izglītības iestādes. (1931). Rīga, Latvijas Lauksaimniecības centrālbiedrība, 28 lpp.
- Kaucmindē 3x3 1991.g. [skatīts 2011]. Pieejams:
<http://www.3x3.lv/KRATUVE/Kaucminde/index.html>
- Ono H., (2009) Husbands' and Wives' Education and Divorce in The United States and Japan,1946-2000. (292-322) //Journal of Family History Vol. 34 No. 3, July 2009.
- Smagare L. (1990). Ko mācīja Kaucmindē (2-7). //Žurnāls „Lauku dzīve”.
- Šķipsna R. (1992). No Kaucminde nevar aiziet //Zeltene Nr. 11/12; 23 lpp.
- Vucenlīdzāns P. (1994). Darbaudzināšanas un darbmācības attīstība Latvijā (5-19). //Darbmācības metodikas pamati. Ogre, Ogres tipogrāfija, 147 lpp.

Mūsdienās daudz tiek diskutēts par mājturības tematu apguvi skolās. Līdz ar Latvijas iestāšanos Eiropas Savienībā, mainās sabiedrības uzskati par mājturības saturu un nepieciešamību šodienas skolā. Daudzās Eiropas valstīs mājturības mācību priekšmeta apjoms samazinās vai izzūd pavisam un senie rokdarbu veidi un etnogrāfiskais mantojums vairs netiek uzskatīts par prioritāti. Latvijā sakarā ar ne tik straujo un lēcienvēidīgo attīstību ir saglabājusies šī tautai tik raksturīgā iezīme – tradicionālā kultūra. Mūsu uzdevums ir to popularizēt un saglabāt mūsdienu skolā, un rūpēties par tautas nacionālo tradicionālās kultūras bagātību nodošanu nākošām paaudzēm.

Mājturības un mājsaimniecības specialitāte ietver jēdzienus:

- māja un saimniekošana;
- saimniekošanas mācība.

No grieķu valodas „*oikonomus*” tiek skaidrots – „*oiko*”- māja, „*nomos*”- likums. Jau senatnē šis termins nozīmēja mājas saimniecības pārvaldīšanas māku.

Sengrieķu filozofs Aristotelis analizēja galvenās ekonomiskās parādības un likumsakarības tā laika sabiedrībā. Aristoteļa ekonomika bija saistīta ar dzīvē nepieciešamo materiālo labumu ražošanu un maiņu. Taču ne sengrieķu, ne feodālisma laikos neradās ekonomikas teorijas. Tikai kapitālismā veidojās ekonomistu paaudze, kas pētīja saimnieciskos procesus un to norises sabiedrībā. Rietumvalstu klasiskā ekonomika pēta, kā sabiedrība izlieto tās rīcībā esošos mājsaimniecības ierobežotos resursus, lai ražotu vērtīgas preces un sadalītu starp dažādām iedzīvotāju grupām.

Mājsaimniecības ekonomikas izziņas objekts ir mājturība, kas ir orientēta uz cilvēka vajadzību segšanu. Mājas ekonomikas stūrakmens ir ģimene, jo ģimene ir mazākais sabiedrības modelis, kas veido noteiktas valsts robežās esošo sabiedrību.

Vēsturiski mājas saimniekošana jeb mājas turība tiek saistīta ar vārdiem „saime”, „saimnieks” un „saimniekošana”.

Saime – ekonomiska un radnieciska kopiena, kas radās sairstot patriarhālajai ģintij, I gs. 2.pusē p.m.ē.. Latvijas teritorijā lielās saimes izveidoja īpašus kolektīvus no vairākām radnieku paaudzēm. Šos locekļus saistīja kopīga ražošana, kopīgs īpašums un kopīgs patēriņš.

Saimnieks – pirmatnējās kopienas laikā saimes galva, kas bija viens no vecākajiem un cienījamākajiem saimes locekļiem.

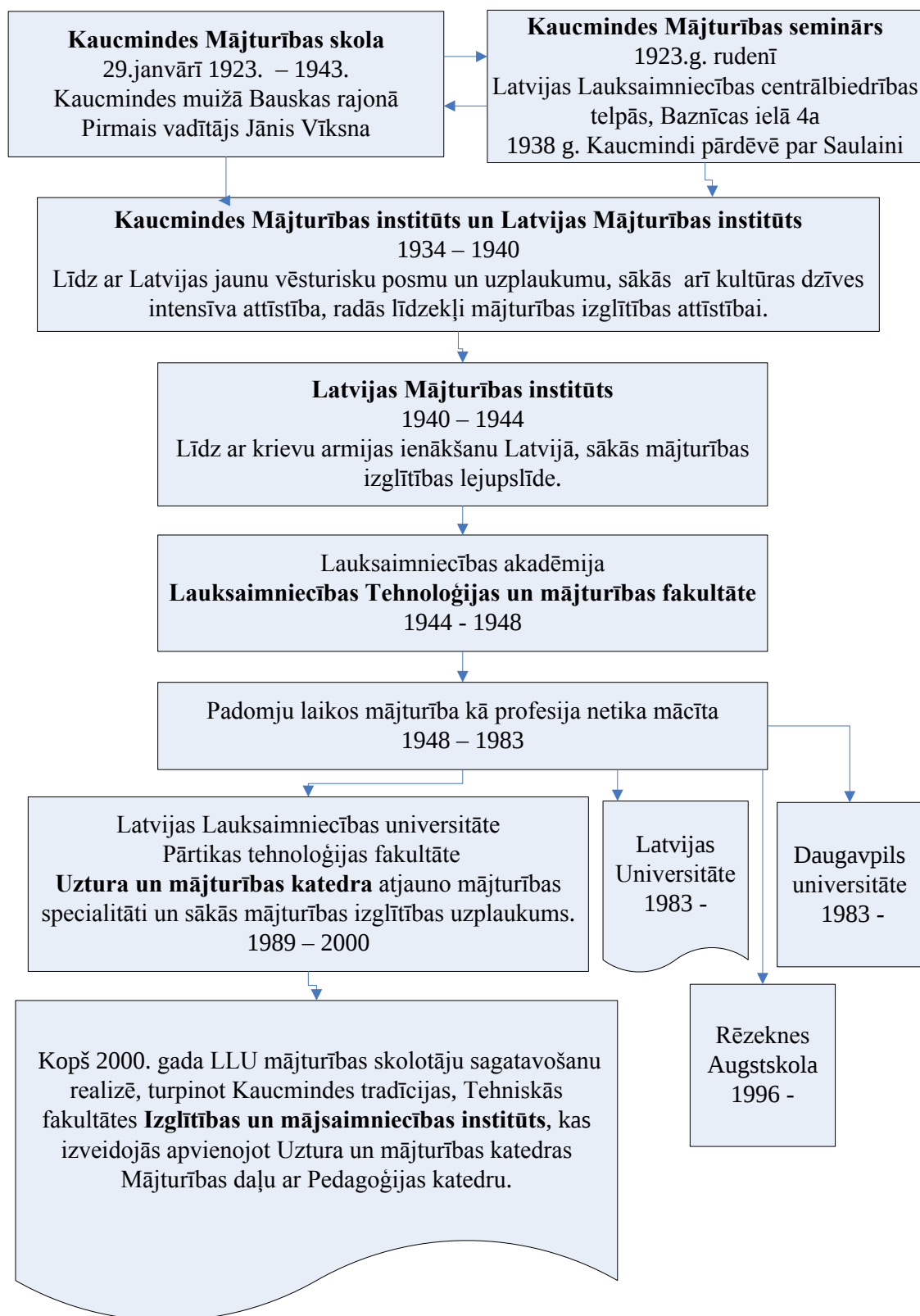
Sākotnējās mājsaimniecības funkcijas uzņēmās vadīt vīrieši, bet attīstoties sabiedriskajai ekonomikas teorijai un ražošanai, mājas pārvaldīšanas gaitas tika nodotas sievietes pārziņā, kuras ar laiku arī iesaistījās darba tirgū. Līdz ar to sāka attīstīties sabiedriskās mājturības: slimnīcas, internāti, pansionāti, bērnu dārzi, kas pārņēma privāto mājsaimniecību lomas.

Šodien privātās mājsaimniecības pilda sekojošas funkcijas:

- sabiedriskās ekonomijas- piedāvājot darbaspēku;
- ģeneratīvo – jaunu sabiedrības locekļu atražošanu;
- ekoloģisko – dabas saudzēšanu mājturības līmenī;
- politisko – sabiedrības gribas un prasību veidošanu.

Mājturības izglītības attīstībai Latvijā var izdalīt vairākus posmus (skat. 4.att.):

- pirmā mājturības skola 1923. gadā Kaucmindes muižā, pirmais skolas pārzinis bija Jānis Vīksna,
- 1936. gadā Latvijas Lauksaimniecības kamera savā pārziņā pārņēma Kaucmindes Mājturības semināru,
- 1938. gadā Mājturības seminārs pārkārtots par augstāko mācību iestādi – Latvijas Mājturības institūtu, Kaucmindi pārdēvēja par Saulaini,
- 1944. – 1948. gadam institūta telpās darbojas Latvijas Lauksaimniecības akadēmija (*Rīgā pagaidu telpās*), konkrēti Lauksaimniecības tehnoloģijas un mājturības fakultāte,
- 1948. – 1983. gadam padomju laikos mājturība kā profesija netika mācīta,

4.attēls. Mājturības izglītības attīstība Latvijā.

- 1983.g. mājturības specialitāti atver LU un DU,
- 1989. gadā LLU Pārtikas tehnoloģijas fakultātē Uztura un mājturības katedra atjauno Mājturības skolotāju specialitāti, kurā uzņem abu dzimumu pārstāvjus,
- 1994. gadā LLU Pārtikas tehnoloģijas fakultātē Uztura un mājturības katedrā uzsāk studiju programmas realizāciju Lietišķās mājturības specialitātē,

- no 2000. gada LLU mājturības skolotāju sagatavošanu realizē Tehniskās fakultātes Izglītības un mājsaimniecības institūts, kas izveidojās apvienojot Uztura un mājturības katedras Mājturības daļu ar Pedagoģijas katedru,
- 1996.g. mājturības specialitāti atver RA.

Kaucmindes mājturības skola un Kaucmindes Mājturības seminārs

Latvijas Lauksaimniecības centrālbiedrība nodibināja Kaucmindē viengadīgu mājturības skolu, kas bija pirmā šāda veida iestāde Latvijā. (skat. 5.,6.,7.,8 att.) Skola uzsāka darbību 1923.g. 29. janvārī. Par pirmo skolas pārzini iecēla toreizējo Kaucmindes muižas saimniecības pārzini Jāni Vīksnu. Līdzekļi skolas uzturēšanai bija jāņem no muižas saimniecības ienākumiem. Skolai bija jādod pamatzināšanas visās mājsaimniecības nozarēs lauku saimniecību un skolu kopgaldu vadīšanai. Programmā iekļāva mācību priekšmetus, kam bija ciešs sakars ar sievietes dzīvi laukos. Skolā uzņēma meitenes ar pamatskolas izglītību un ne jaunākas par 15 gadiem. Vairums bija starp 16 un 22 gadiem un nāca no lauksaimnieku un laukstrādnieku ģimenēm. Pēc skolas beigšanas strādāja savās vecāku saimniecībās, tikai nedaudzas meklēja algotu darbu pie saimniecēm lauku mājās, uzņēmumos vai skolās un pilsētu ģimenēs. Caurmērā katru gadu skolā iestājās un mācījās ap 30 audzēkņu.

5.attēls. Kaucmindes muiža 1923. gadā.

6.attēls. Kaucmindes muižas centrālā daļa un korpuss pa labi 2011.gadā ir neapdzīvots.

7.attēls. Kaucmindes muižas korpuss pa kreisi 2011.gadā.

8.attēls. Kaucmindes mājturības seminārs Baznīcas ielā 4a (tagadējā Veidenbauma ielā) 1989.g.

Kaucmindes Mājturības semināra mērķis bija sagatavot mājturības un rokdarbu skolotājas skolām un mazpulku organizācijām, instruktore mājturībā, turklāt dot sievietēm dzīvē nepieciešamo mājturības izglītību. Tādējādi Kaucmindes Mājturības seminārs kļuva par vienīgo šāda veida mājturības mācību iestādi Latvijā. Mācību plāni un mācību ilgums bija elastīgs un mainījās atkarībā no saimnieciskās situācijas.

Kaucmindeš Mājturības semināra absolventu biedrība 1938.g. 10.jūlijā Kaucmindē sarīkoja plašu absolventu sanāksmi, ieradās toreizējais Zemkopības ministrs Jānis Birznieks. Viņš teica: „Valsts prezidents šodien man uzdeva nodot viņa vislabākos sveicienus. Man prieks paziņot, ka tagad Kaucmindeš Mājturības seminārs ir pārdēvēts par Latvijas Mājturības institūtu. (...) Tagad jūs būsi nevis semināristes, bet gan mājsaimniecībā akadēmiski izglītotas sievietes. Jelgavā būs Lauksaimniecības akadēmija, bet Mājturības institūts būs otrā akadēmija mūsu lauku dzīves īstenošanai. (...)” (Ozoliņa-Keņģe, Auziņa- Smith, 1989).

Kaucmindeš pirmās mājturības un rokdarbu pasniedzējas bija mācījušās dažādās mājturības skolās vaiursos Krievijā un Vācijā. Turpmākajos gados daudzu priekšmetu mācīšanās iesaistīja semināra absolventes. Latvijas skolotājas apguva pieredzi ārzemēs – Beļģijā, Vācijā, Polijā, Ungārijā, Austrijā, Šveicē, Francijā un citur.

Tradīcija – baltā roze

No Kaucmindeš semināra pirmā izlaiduma svinībām visspilgtāk daudzu absolventu atmiņā palicis brīdis, kad oficiālo runu noslēgumā no absolventēm atvadījās skolotāja Berta Kupče un visu mācību spēku vārdā līdz ar labiem padomiem un vēlējumiem pasniedza katrai vienu baltu rozes ziedu. Šajā žestā bija ietverts neviltotas draudzības apliecinājums un novēlējums latviešu jaunavām iet jaunā darba un pienākumu laukā vienmēr skaidrām domām, veidojot gaišu savu dzīvi un apkārtni un nesot latvisko kultūru un skaistās tradīcijas tālāk nākamajām paaudzēm. Šo paražu – klases audzinātājam no visiem mācību spēkiem pasniegt katrai absolventei baltu rozi, kā laba vēlējuma, draudzības un vienotības simbolu – paturēja arī visus turpmākos gadus.

*Balta gāja tautu meita
Kā ar sniegu apsniguse,
Nav ar sniegu apsniguse,
Iet ar savu tikumiņu.*

Vēl pēc daudziem gadiem, kad mācību iestādes durvis jau sen slēgtas, baltās rozes simbolika ir dzīva.

Kaucmindeš Mājturības institūts un Latvijas Mājturības institūts

Mācības Latvijas Lauksaimniecības centrālbiedrības telpās, Baznīcas ielā 4a, Rīgā, sākās 1923.gada rudenī, kad mācības uzsāka 43 jaunietes, kuras beigušas vidusskolu. Ziemā teorētiskās mācības noritēja Rīgā, bet praktiskās nodarbības notika vasaras periodā Kaucmindeš muižā, kur semināristes piedalījās praktiskajos darbos mājsaimniecības organizēšanā, kopgalda vadīšanā, mājas kopšanā un izdaiļošanā, dārzkopībā, putnkopībā, piensaimniecībā un citos vasaras darbos mājsaimniecībā. No vietējiem lauku produktiem viņas mācījās gatavot kopgaldiem un lauku saimniecībām piemērotus ēdienus, maizes cepšanu, kā arī produktu un uztura uzglabāšanu un konservēšanu.

Mācības dārzkopībā bija izkārtotas ļoti mērķtiecīgi. Audzēknēm pa divām ierādīja mazus lauciņus. Tur viņām bija jāsej un jāstāda noteiktas saknes, dārzāji un puķes un rudenī raža jāievāc un jāizvērtē. Savstarpējā sacensībā viņas varēja parādīt savu interesi, cītību un izmaņu. Bez „savas zemītes” apkopšanas semināristes strādāja arī skolas kopdārzā vai siltumnīcās un, ja vēlējās, varēja piedalīties darbos vai sacensībās cukurbiešu kaplēšanā plašajos muižas laukos. Semināristes nepiedalījās muižas lopu kopšanā vai citos lauku darbos, izņemot retās talkas.

Rokdarbu grupai praktiskās apmācības jaukā laikā bieži notika ārā mājas priekšā zem lielā, resnā oša, kas bija iecienīta uzturēšanās vieta arī siltos vasaras vakaros. Visi mācību darbi Kaucmindē noritēja sekmīgi, un starp audzēknēm valdīja laba sadarbība, saskaņa un možs gars. Semināra audzēknes tautā dēvēja par „kaucmindietēm”. Šim vārdam bija laba skaņa ar pozitīvu novērtējumu.

Mājturības attīstībā nozīmīgas personības

Kārlis Cīrulis (1857 – 1924) latviešu pedagogs, darba skolas ideju propagandētājs, oriģinālas rokdarbu sistēmas izveidotājs. Viņa vadībā 1888., 1889., 1900. gadā Rīgā notika pirmie plašākie kursi rokdarbu skolotāju sagatavošanā. K.Cīrulis bija Krievijas pedagoģiskās rokdarbu biedrības priekšsēdētājs (1909 – 1914). 1890. gadā iznāk K.Cīruļa galvenais darbs „Rokdarbi vispārīgltītojošā skolā”. Galvenā uzmanība bija pievērsta rokdarbu mācīšanas pamatojumam, satura izvēles noskaidrošanai, metodikas jautājumiem un dažiem organizatoriskajiem aspektiem. Rokdarbu uzdevums nav iemācīt bērnam kādu amatu, bet gan izkopt un attīstīt viņa fiziskās un garīgās spējas, veidot estētisko gaumi un rosināt iztēli. Par rokdarbu pamatu uzskatīja praktiskās nodarbības skolas darbnīcā, kur bērns, veicot papīra, papes, koka, metāla un citu materiālu sākotnējo apstrādi, pakāpeniski iepazīstas ar galvenajiem darba paņēmieniem un praksē visbiežāk lietotajiem instrumentiem. Rokdarbu mācīšanā pirmkārt jārisina personības veidošanās un vispārējās izglītošanās uzdevumi. Pēc K.Cīruļa domām, rokdarbu mācīšana var sekmēt audzināšanas uzdevumu īstenošanu tikai tad, ja rokdarbu saturs atbilst skolēnu spēkiem, interesēm un sagatavotībai. Viņš uzskatīja, ka skolēnus aizrauj tikai īsts darbs, kas dod praktiski nozīmīgu rezultātu.

Viņš akcentēja, ka rokdarbu kursa saturs saistāms ar skolas un mājas iedzīves priekšmetiem, ar tautas iedibinātajām darba tradīcijām. Nozīmīgs atzinums, ka skolēniem rokdarbi jāveic saskaņā ar noteiktu sistēmu pēc modeļiem, rasējumiem, ievērojot noteiktu secību. Pēc viņa izstrādātās rokdarbu programmas, audzēkņiem sākumā jāapgūst elementāri darba paņēmieni, prasme rīkoties ar pazīstamajiem instrumentiem un materiāliem, bet pēc tam pakāpeniski jāpāriet uz grūtākiem darba uzdevumiem. Viņš uzsvēra nepieciešamību rokdarbu kursu ciešāk saistīt ar dažādu zinātņu pamatu mācīšanu – ģeometriju, rasēšanu, dabaszinātņi, ģeogrāfiju un ķīmiju. Viņa metodiskajās izstrādņēs īpaši uzsvērts, ka rokdarbu mācīšanas rezultāti parādās apdares kvalitātē, precizitātē, uzcītībā, neatlaidībā un darba kultūrā. K.Cīrulis uzskatīja, ka rokdarbus var mācīt tikai vispusīgi profesionāli sagatavots un pedagoģiski izglītots skolotājs.

Kaucminde mājturības semināra un Latvijas Mājturības institūta vadītāji:

Jānis Zaķis	no 1923.g.	līdz 1924.g.
Jūlijs Gulbītis	no 1924.g.	līdz 1927.g.
Olga Stakle-Kulitāne	no 1927.g.	līdz 1940.g.
E.M. Barone	no 1940.g.decembra	līdz 1941.g.jūlijam
Milda Olupe	no 1941.g. augusta	līdz 1944.g. rudenim

9.attēls. **Olga Stakle-Kulitāne** 1925.g.

10. attēls. Ar jubilāri **simtgadnieci Olgu Kulitāni** Rīgā 1988.g.26.septembrī. Stāv no kr.: Hilda Eglīte, Vilma Jēruma, Rasma Šķipsna, Emma Skujiņa (Ilmāra Jākobsona foto)

11.attēls. Grupa skolotāju 1927.g. Sēž no kr.: Anna Vīksna-Švāģere, **Marija Ozoliņa-Keņģe**, Marta Virsniece-Strausa. Stāv no kr.: Lidija Kalniņa-Druva, Aleksandra Liepiņa-Dzērvīte.

Olga Stakle-Kulitāne (skat. 9.,10. att.) dzimusi 1888.g. Jaunburtnieku pagastā Vidzemē daudz bērnu lauksaimnieka ģimenē. Mācījusies lauksaimniecību Stebuta augstākās sieviešu lauksaimniecības kursos Pēterburgā. Viņa bija viena no pirmajām latviešu agronomēm. Viņa ar savu uzņēmību, drosmi un aso prātu iekaroja līdzvērtīgu vietu starp agronomiem un viņu iesaistīja par zemstes iecirkņa agronomi Pēterburgas apgabalā. Viņas ierosmē nodibināja pirmo piena pārstrādes kooperatīvu visā Krievijā. No 1921.g. viņa atgriezās Latvijā un strādāja Kaucminde Mājturības skolā un seminārā no pašiem pirmsākumiem un bija tās vadītāja 13 gadus no 1927.g. – 1940.g. Olga Stakle Kulitāne bija ievērojama personība, mazliet skarba, mazliet vīrišķīga, bet centās ieturēt stingru un noteiktu kārtību skolā. Līdztekus darbam seminārā, kopš 1929.g. viņa lasīja lekcijas Latvijas Universitātes Lauksaimniecības fakultātes studentiem uzturzinātnē un mājturībā un to vēlāk turpināja Lauksaimniecības akadēmijā līdz 1941.g. un no 1944. – 1948.g. 1936.g. piedalījies kā latviešu sieviešu delegāte Starptautiskā lauku sieviešu kongresā Amerikā un 1939.g. Anglijā; 1939.g. piedalījās Starptautiskā mājturības skolotāju kongresā Kopenhāgenā. Par nopelniem audzināšanas un sabiedriskā darbā viņa apbalvota ar Triju Zvaigžņu ordeni.

Marija Ozoliņa Keņģe (skat. 11.att.) dzimusi 1905.g. Bauņu pagasta Pucurgas muižā daudz bērnu ģimenē. Tēvs laukstrādnieks, māte skolotāja, vīrs kultūrtehniķis Voldemārs Keņģis. Beigusi Kaucminde Mājturības semināru 1924.g. papildus izglītojusies mājturības institūtos Norvēģijā un Zviedrijā. Specializējās mājdomniecības tehnoloģijās, mājas iekārtošanā un izdaiļošanā. Strādāja par skolotāju Kaucminde seminārā un institūtā no 1926.- 1943. Vadīja Kaucminde Mājturības semināra absolventu biedrību (KMSAB) pēdējos 10 gadus (1930 – 1940). Bija lektore dažādās sieviešu sanāksmēs,ursos un radiofonā. Rakstīja žurnālos un trīs gadus bija žurnāla *Mana Māja* redaktore. Sarakstījusi gan atsevišķi, gan kopā ar citiem autoriem vairākas grāmatas mājas iekārtošanā un mājdomniecības tehnoloģijā. Bija delegāte starptautiskos mājturības skolotāju kongresos. 1944.g. devās bēgļu gaitās uz Vāciju. 1948.g. izceļoja uz Angliju, iesaistījās Daugavas Vanagu fonda darbā. No 1952.g. līdz 1980.g. bija Latviešu nacionālās padomes Lielbritānijā (LNPL) locekle un 12 gadus vadīja tās Izglītības nozari. Trīsdesmit gadus bija atbildīga darbiniece par LNPL Latviešu mājas Almelijā iekārtošanu un uzturēšanu. 1939.g. apbalvota ar Triju Zvaigžņu ordeni. (Ozoliņa-Keņģe, Auziņa- Smith, 1989).

Mājturības specialitātes atjaunotāji 1989.gadā LLU Pārtikas Tehnoloģijas fakultātes Uztura un mājturības katedrā:

Ināra Melgalve Pārtikas Tehnoloģijas fakultātes dekāne (1974 – 1993)

Daina Kārklīņa Pārtikas Tehnoloģijas fakultātes dekāne (1993 -2006)

Imants Skrupskis Uztura un mājturības katedras vadītājs (1990-2006)

Silvija Pūpola mājturības specialitātes vadītāja (1990-1995)

Kaucminde mājturības tradīciju turpinātāji mūsdienās LLU TF Izglītības un mājdomniecības institūtā:

Baiba Briede Izglītības un mājdomniecības institūta direktore kopš 2000.g.

Silvija Reihmane studiju programmu direktore: *Mājturība-pedagoģija* (1995-1998);

Mājas vide un vizuālā māksla izglītībā (kopš 2006.g.); *Mājas vide un informātika izglītībā* (kopš 2009.g.).

Vija Dišlere studiju programmas *Mājturība-pedagoģija* direktore (1998 -2010)

Ilze Apsīte studiju programmas *Mājas vide un informātika izglītībā* direktore (2004-2009)

Mājturības un mājdomniecības studiju kursu ilggadēji vadītāji:

Zane Beitere-Šeļegovska, Ligita Danenbergā, Aija Eglīte, Guna Gaiķe, Iveta Līce, Ligita Ozolniece, Inta Paulsone, Aija Pridāne, Ivanda Spulle-Meiere u.c.

Citās Latvijas augstskolās lielu ieguldījumu mājturības izglītībā devuši:

Imants Amanis (LU), prof. **Jānis Pokulis** (DU); prof. **Velta Ļubkina** (RU), prof. **Pēteris Vucenlīdzāns** (RU), prof. **Elita Volāne** (RPIVA), **Māra Urdziņa-Deruma** (LU) un **Lolita Šelvaha** (LU), u.c.

3. Mājturības aktualitātes

Nodarbības mērķis – gūt priekšstatu par *Mājturības un tehnoloģiju* mācību priekšmeta aktualitātēm Latvijā un pasaulē.

Nodarbības uzdevumi:

- iepazīties ar IZM VISC aktualitātēm;
- gūt priekšstatu par bērnu ar speciālām vajadzībām integrācijas tendenci vispārizglītojošās skolās;
- iepazīties ar patērētājizglītības koncepciju un septiņiem mācību moduļiem;
- iepazīties ar *Mājturības un tehnoloģiju un Mājsaimniecības* mācību priekšmeta virzību pasaulē, Eiropā un Latvijā;
- izvērtēt *Mājturības un tehnoloģiju* mācību saturu dzīves kvalitātes aspektā;
- apzināties ģimenes lomu veselīga dzīvesveida veicināšanā.

Jautājumi paškontrolei

1. Kādas aktualitātes *Mājturības un tehnoloģiju* mācībās izvirza IZM VISC?
2. Ar kādām problēmām pedagogi sastopas Latvijā bērnu ar speciālām vajadzībām integrācijas procesā vispārizglītojošās skolās?
3. Kā Tu izproti patērētājizglītības koncepciju?
4. Ar ko nodarbojas Starptautiskā mājturības asociācija?
5. Kā Tu izproti dzīves kvalitāti mājturības aspektā?
6. Kāda ir ģimenes loma veselīga dzīvesveida veicināšanā?
7. Kā risināt dzimumu līdztiesības problēmas mājturības mācībās?

Mācību pamatliteratūra

- Aktuālais 2011./2012.mācību gadā. VISC. [skatīts 2011]. Pieejams: http://visc.gov.lv/aktualitates/info_2011_2012.shtml
- DOLCETA 6 mācību moduļi patērētājizglītībā. [skatīts 2011]. Pieejams: <http://www.dolceta.eu/latvija/index.php>
- International Federation of Home Economics. [skatīts 2011]. Pieejams: <http://www.ifhe.org/>
- Poriņš A. (2011). Bērnu ar funkcionāliem traucējumiem veiksmīga iekļaušana *Mājturības un tehnoloģiju* stundās. Metodiskā izstrādne pamatizglītības mājturības un tehnoloģiju stundās, Grobiņa, Grobiņas vidusskola, 26 lpp.
- Pridāne A. (2009). Dzīves kvalitātes princips mājturības izglītībā pamatskolā. (56-80 lpp.) //Dzīves kvalitātes principa īstenošana mājturības izglītībā pamatskolā. Promocijas darbs, Jelgava, LLU 160 lpp.

Pašizglītībai ieteicamā papildliteratūra

- Dišlere V., Liepiņa-Naula I. (2006). Patērētājizglītība personības dzīves kvalitātes pilnveidei (277-287). //Proceedings of the international scientific conference “New dimensions in the development of society”, 15-16 June, 2006. Jelgava, LLU, 330 pages.
- Helsinki University, Department of Teacher education. [skatīts 2011]. Pieejams: <http://www.helsinki.fi/teachereducation/about/history.html>
- Izglītības attīstības centrs. [skatīts 2011]. Pieejams: <http://www.iac.edu.lv/>
- Jaunatnes starptautisko programmu aģentūra. [skatīts 2011]. Pieejams: <http://www.jaunatne.gov.lv/>
- Journal of the HEIA (Home Economics Institute of Australia. (2000-2010). [skatīts 2011]. Pieejams: http://www.heia.com.au/index.php?option=com_content&view=category&layout=blog&id=52&Itemid=73
- Latvijas patērētāji Eiropas sadarbības tīklā (2005) //Socrates/Gruntvig-4 Eiropas sadarbības tīkls pieaugušo patērētājizglītībā, Semināra materiāli, projekta koordinators Kitson M.

- (Lielbritānija), Latvijā - Dišlere V. Jelgava, Latvijas Praktisko mācību priekšmetu metodiskā apvienība, 34 lpp.
- Ļubkina V. (1997). Skolēnu ekonomiskās izglītošanas iespējas mājturības stundās pamatskolā. Rēzekne, Mācību apgāds NT, 96.lpp.
 - Mācības patērētājzinībās: gudra izvēle. 7 mācību moduļi patērētājiizglītībā pieaugušajiem. (2007). //Socrates/ Grundtvig-2 projekts Patērētāju izglītošanas pilnveide laukos 2004-2007. Projekta koordinatore Dišlere V. Jelgava, Latvijas Praktisko mācību priekšmetu metodiskā apvienība, 194 lpp.
 - Mācības patērētājzinībās: gudra izvēle. Rokasgrāmata patērētājiizglītībā pieaugušajiem. (2005). //Socrates/Grundtvig-2 projekts Patērētāju izglītošanas pilnveide laukos 2004-2007. Projekta koordinatore, līdzautore un redaktore Dišlere V. Jelgava, Latvijas Praktisko mācību priekšmetu metodiskā apvienība, 128 lpp.
 - Mājturības pedagoģiskās aktualitātes. (1998). //Latvijas Mājturības institūta dibināšanas 60.gadadienai veltītas starptautiskas konferences referāti. Jelgava, LLU, 232 lpp.
 - McGregor Sue L. T. (2011). Home economics as an integrated, holistic system: Revisiting Bubolz and Sontag's 1988 human ecology approach (26-34). //International Journal of Consumer Studies, 35(1).
 - Timšāns S. (1998). Mēs savā zemē un laikā. Par LLU konferenci "Mājturības pedagoģiskās aktualitātes". Latvijas Vēstnesis, Kultūra uz zinātne, 02.10.1998. (284/285). [skatīts 2011]. Pieejams: <http://www.vestnesis.lv/index.php?menu=doc&id=50005>
 - Turkki K. (2007). Home Economics as a Discipline and Science. Helsinki, Helsinki university, 5 p.
 - Vadlīnijas patērētājiizglītībai Baltijas valstīs. (2004). //Dzīves prasmes ilgtspējīgai attīstībai, Ziemeļvalstu un Baltijas valstu projekts Patērētājiizglītības attīstība 2000-2004. Projekta vadītāja Thoresen V. W. (Norvēģija), Dišlere V.- līdzautore un galvenā redaktore latviskajam izdevumam. Jelgava, Latvijas Praktisko mācību priekšmetu metodiskā apvienība, 49 lpp.
 - Valsts izglītības attīstības aģentūra. [skatīts 2011]. Pieejams: <http://www.viaa.gov.lv/lat/>
 - Vienna NGO committee on the family. [skatīts 2011]. Pieejams: <http://www.viennafamilycommittee.org/>
 - Vizuālo mākslu portāls. [skatīts 2011]. Pieejams: <http://www.studija.lv>

3.1. Aktualitātes *Mājturības un tehnoloģiju* mācību priekšmeta saturā IZM Valsts Izglītības satura centra (VISC) vadlīnijās

IZM VISC mājas lapā (<http://visc.gov.lv/saturs/vispizgl/programmas.shtml>) skatīt sadaļu: *Izglītības saturs/ Vispārējā izglītība/ Programmu paraugi /Mācību priekšmetu programmu paraugi pamatizglītībā.*

3.2. Bērnu ar speciālām vajadzībām integrācija vispārīzglītojošās skolās

Latvijā tiek veicināta ***bērnu ar speciālām vajadzībām integrācija*** vispārējās izglītības iestādēs un sākas speciālās izglītības klašu atvēršana vispārīzglītojošajās skolās.

Attīstības tendences speciālajā izglītībā:

- iekļaujošās izglītības veicināšana,
- speciālās izglītības iestāžu daļējas un pakāpeniskas pārveidošanas par integratīvām skolām turpināšana.

Integrējot vispārīzglītojošā skolā bērnu ar speciālajām vajadzībām, jāņem vērā:

- iekļaujamo bērnu skaits,
- traucējumu veidi un smaguma pakāpe,
- speciālistu/ personāla nodrošinājums un kvalifikācija,
- vecāku atbalsts,
- pašvaldības atbalsts.

Attīstītības traucējumu veidi speciālās izglītības iestāžu skolēniem:

- redzes traucējumi,
- dzirdes traucējumi,
- fiziskās attīstības traucējumi,
- somatiskas saslimšanas,
- valodas traucējumi,
- mācīšanās traucējumi,
- garīgās veselības traucējumi,
- garīgās attīstības traucējumi,
- smagi garīgās attīstības traucējumi vai vairāki smagi attīstības traucējumiem

Mācību procesā, veicot integrāciju vispārīzglītojošās skolās, jāanalizē iespējas un draudi.

Iespējas:

- dzīvesvietas tuvums,
- iespēja būt dabiskā vidē, kas vēlāk sekmē veiksmīgāku sociālo integrāciju,
- attīstību stimulējoša vide,
- pozitīva pārējo bērnu sociālā attīstība.

Draudi:

- papildus finanšu resursu nepieciešamība,
- papildus personāla nepieciešamība,
- augstākas prasības personāla kvalifikācijai,
- pārējo bērnu vecāku pretestība,
- personāla attieksmes reakcija pret bērniem ar speciālām vajadzībām.

Ieteicams iepazīties ar citu skolotāju pieredzi:

- Izglītojamo ar speciālām vajadzībām integrēšana vispārīzglītojošās skolās. [skatīts 2011]. Pieejams: http://www.ip.bauskarp.lv/ped_med_komisija/Speciala%20izglitiba_ieklausos.ppt
- LLU absolvents **Aivars Poriņš** – mājturības skolotājs Grobiņā uzņēma *Mājturības un tehnoloģiju* stundās skolēnu ar vienu roku. Viņš savā darbā sekmīgi integrē bērnus ar īpašām vajadzībām mājturības stundās, viņš izstrādājis metodisko materiālu "Bērnu ar funkcionāliem traucējumiem veiksmīga iekļaušana *Mājturības un tehnoloģiju* stundās".

Darbu var lejupielādēt: <http://swf.me/x2> (Metodiskais materiāls.doc).

Informācija mēdijos:

- ✓ 19.05.2011. Grobiņas vidusskolas radošais darbmācības skolotājs Poriņš http://www.youtube.com/watch?v=TdNAnRMChcc&feature=BFa&list=ULnbLD0vgFX8M&lf=mfu_in_order
- ✓ TV ziņas Первый Балтийский канал <http://www.1tv.lv/2011/05/18/> (šai sižetā skatīt no 16.40 minūtes).
- ✓ Bilde skatīt: <https://picasaweb.google.com/116571257371548078601/Janis#>
- **Jānis Rudzītis** – zīmēšanas skolotājs - uzņēma savā klasē meiteni ratiņkrēslā. http://www.esilabs.lv/article/lv/Janis_Rudzitis
- **Vaivaru pamatskolas pieredze sabiedrības integrācijas jautājumos.** Vaivaru pamatskolā mācās 172 skolēni, no kuriem 4 skolēni ar nopietniem kustību traucējumiem mācās vispārīzglītojošajās klasēs, bet 15 skolēni mācās pēc speciālās izglītības programmām. Sabiedrības integrācijas fonda atbalstīts projekts "ES AR TEVI LEPOJOS", Vaivaru pamatskola. Pieejams: <http://www.vaivari.lv/es%20ar%20tevi%20lepojios.html>

3.3. Patērētājizglītības koncepcija

Patērētājizglītības nepieciešamība:

- patērētāja loma patērētāju sabiedrībā,
- pieejamie naudas resursi vistiešākā mērā ietekmē katra cilvēka dzīves kvalitāti,
- pieaug jaunu preču un pakalpojumu klāsts, cenas, dzīves dārdzība,
- bankas ir ieviesušas jaunas norēķināšanās metodes un pirkumu saistības prasa zināšanas par to, kā darbojas sabiedrības ekonomika,
- reklāmu daudzums nekontrolējamās apjomos.

Sekas:

- nespēja apmierinoši sabalansēt mājsaimniecības budžetu,
- apjukums dzīves vērtību skalā,
- depresija.

Rodas nepieciešamība pēc jaunām zināšanām, prasmēm un attieksmēm:

- mājsaimniecības vadīšanā,
- personīgo finanšu pārvaldīšanā,
- dabas resursu saprātīgā izmantošanā,
- patērētāju tiesību aizsardzības likumdošanā,
- pašam sava dzīves veida organizācijā veselībai un videi draudzīgā veidā.

Pēdējos gados strauji attīstoties ekonomikai un vispārējam sabiedrības dzīves līmenim, pieaug nepieciešamība pēc arvien uzmanīgākas attieksmes pret savu patērētāja lomu. Mēs visi dzīvojam patērētāju sabiedrībā. Patēriņš ir mūsu dzīves nozīmīga daļa gan tiem, kam tas ieņem nozīmīgu vietu mājsaimniecības budžetā, gan tiem, kas Latvijā vēl joprojām saņem iztikas līdzekļus, kas ir zem valsts noteiktā iztikas minimuma robežas. Pieejamie naudas resursi vistiešākā mērā ietekmē katra cilvēka dzīves kvalitāti. Daudzi cilvēki saskaras ar dažādām grūtībām, ļoti strauji pieaug jaunu preču un pakalpojumu klāsts, cenas, dzīves dārdzība, Latvijas bankas ir ieviesušas jaunas norēķināšanās metodes un pirkumu saistības prasa zināšanas par to, kā darbojas sabiedrības ekonomika. Strauji izplatās spēļu zāles un to piedāvātie vilinājumi meklēt laimi vieglā naudas iegūšanā. Reklāmu daudzums, kas iespaido cilvēku visdažādākajos veidos, ieguvīs nekontrolējamus apjomus gan TV, gan radio, gan avīzes un simtiem reklāmas izdevumu. No tā izrietošās sekas lielai daļai iedzīvotāju ir nespēja apmierinoši sabalansēt mājsaimniecības budžetu, apjukums dzīves vērtību skalā, depresija. Rodas nepieciešamība pēc jaunām zināšanām, prasmēm un attieksmēm gan mājsaimniecības vadīšanā, gan personīgo finanšu pārvaldīšanā, gan dabas resursu saprātīgā izmantošanā, gan patērētāju tiesību aizsardzības likumdošanā, gan pašam sava dzīvesveida organizācijā veselībai un videi draudzīgā veidā.

Patērētājizglītībai ir nozīmīga vieta Eiropas Komisijas (EK) patērētāju politikā.

Tās mērķis ir palīdzēt patērētājiem apgūt zināšanas, spējas un attieksmes, kādas ir nepieciešamas, lai tie spētu izdarīt piemērotu izvēli kā patērētāji, vienlaicīgi aizsargājot savas ekonomiskās intereses un veselību. **Patērētāju zinību mērķis** ir sniegt katram indivīdam iespēju kontrolēt pašam savu dzīvi, dot tādas zināšanas, lai jebkurš cilvēks būtu zinošs, apdomīgs un atbildīgs, spētu veikt saprātīgu izvēli kā patērētājs. To var sasniegt, nepārtraukti papildinot zināšanas, mācoties domāt, spriest objektīvi un kritiski izvēloties preces un pakalpojumus tā, lai tie kalpotu kā personības darbību un attīstību pilnveidojoši faktori. **Patērētājizglītības prioritāte** ir nodrošināt patērētājus ar informāciju par viņu tiesībām, kā arī pienākumiem un atbildību. (Dišlere, Liepiņa-Naula, 2006).

3.4. Patērētājinību pielietošana praksē

Ko mēs gribam sasniegt?

“Dzīvot labi, nevis daudz iegūt” - tas ir vadmotīvs grāmatai. (Mācības patērētājinībās: gudra izvēle 1.daļa. Rokasgrāmata patērētājinizglītībā pieaugušajiem, 2005). Rokasgrāmatā ir sniegta informācija par to, kā pieaugušo patērētājinizglītībā šķietamo pretrunu var atrisināt un pavērt ceļu alternatīviem izturēšanās modeļiem, kuri vairāk atbilst ilgtspējīgas attīstības un ilgtspējīga patēriņa prasībām.

Ilgspējība - šis divvainais termins bija lasāms un skatāms visdažādākajās vietās. Mūsu uzdevums ir to piepildīt ar dzīvīgumu un padarīt pieejamu katram cilvēkam. Industrijā, sabiedrībā un vidē termins ilgtspējība nozīmē piemērošanos nākotnes vajadzībām. Tas vienādi attiecas uz visām trim ekonomikas, ekoloģijas un sociālajām dimensijām. Kā *dzīves veids- ilgtspējība* balstās uz ideju, ka nākotnes paaudžu iespējas baudīt labu dzīves kvalitāti nebūtu jāsamazina ar to veidu, kādā pašreizējā paaudze izmanto šīs iespējas. Tai ir sakars arī ar taisnīguma sasniegšanu pašreizējās paaudzes dzīves laikā. (Mācības patērētājinībās: gudra izvēle 1.daļa. Rokasgrāmata patērētājinizglītībā pieaugušajiem, 2005).

Kā var rīkoties patērētāji, lai dotu ieguldījumu ilgtspējīgā attīstībā? Kā jau iepriekš bija ieteikts, pirmais solis būtu kritiski paskatīties uz saviem patērētāju paradumiem, iespējams, uzdodot sev jautājumus, tādus kā – “Vai man tiešām vajag tik daudz?”, “Vai pagājušā gada džemperis vēl nav diezgan pievilcīgs?”, “Vai man tagad vajag braukt ar mašīnu, varbūt tikpat ērti es varu braukt ar autobusu?”, “Vai, mēs nevarētu aizņemties zāles plāvēju no kaimiņiem?” un “Vai ir vērts nonākt parādos, lai nopirktu jaunu virtuves iekārtu?” Protams, tie ir jautājumi, kuri tiks vienmēr atbildēti individuāli. Tomēr ir svarīgi, lai tie vispār tiktu uzdoti un lai mācību kursā, piemēram, būtu pietiekoši daudz laika un pareizā atmosfēra to godīgai apspriešanai.

Otrais solis būtu uzdot jautājumus par produktiem, kurus mēs patērējam: No kurienes ir šie āboli? Vai no rajona, kurā mēs dzīvojam, vai no Jaunzēlandes? Ar ko viņi ir apstrādāti? Kas ir pagatavojis futbolbumbu, kuru es plānoju dot saviem bērniem? Kā un kur ir ražota kokvilna manam jaunajam T- kreklam? Kur banka, kurā es esmu noguldījis savu naudu, veic investīcijas?”

7 mācību moduļi patērētājinizglītībā:

(Mācības patērētājinībās: gudra izvēle 2.daļa, 7 mācību moduļi patērētājinizglītībā, 2007)

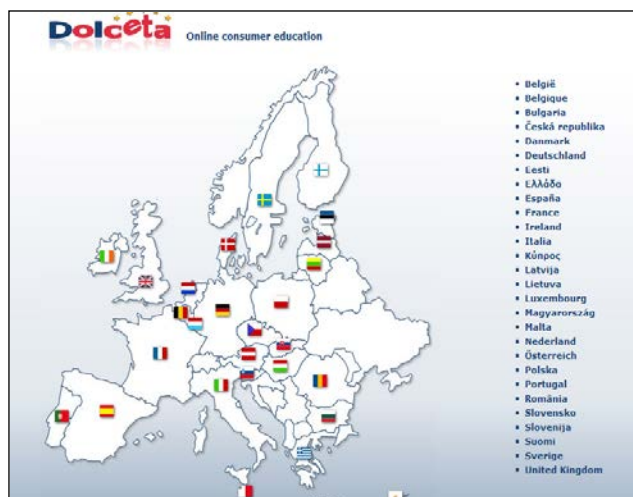
1. Patērētājinizglītības pamati. Kā izglītēt patērētāju?
2. Dzīvot vai eksistēt? Ilgtspējīgs dzīves veids.
3. Patērētāju attieksmju analīze un ietekmēšana.
4. Tekstilizstrādājumi- mūsu otrā āda. Apģērbu pārpilnība.
5. Produktu patiesā kvalitāte. Kritiski vērtējošs skats uz pārtiku.
6. Laba pašsajūta mājās, vai protam to nodrošināt?

Patērētāju izglītība tiešsaistē

DOLCETA – Tālmācības attīstība patērētājinizglītībā pieaugušajiem - e-studiju materiāli.

Dolceta (Development on On-Line Consumer Education Tools for Adults) projekta Eiropas mājas lapa www.dolceta.eu (skat. 12.att.) un informācija latviešu valodā <http://www.dolceta.eu/latvija/index.php> (skat. 13.att.). Projekts finansēts no Eiropas Komisijas Veselības un patērētāju aizsardzības pārvaldes (EUROPEAN COMMISSION Health and Consumer Protection Directorate-General). **6 mācību moduļi patērētājinizglītībā** (e-studiju materiāli) brīvi izmantojami jebkuram interesentam 28 Eiropas valstu valodās.

12. attēls. DOLCETA mājas lapa.

13. attēls. 6 mācību moduļi patērētājiizglītībā.

Mācību moduļos ietverti temati **“Patērētāju tiesības”**, **“Finanšu pakalpojumi”**, **„Patērētāju drošums”**, **„Ilgtspējīgs patēriņš”** un **„Sabiedriskie pakalpojumi”**, ko nepieciešams zināt jebkuram patērētājam – tāpat jebkuram pilsonim. Mācību moduļus var izmantot kā palīglīdzekli gan mājturības skolotāji, gan pieaugušo izglītētāji, gan pašmācībā, vienlaikus trenējoties darbam ar e-studiju materiāliem internetā. Skolotājiem ir modulis **„Palīgs skolotājiem”**. Mācību moduļos iekļautas ļoti daudz interneta adreses papildus materiālu studēšanai.

Moduļus “Patērētāju tiesības” un “Finanšu pakalpojumi” latvisko versiju sagatavoja Latvijas speciālistu grupa: V.Dišlere (vadītāja), M.Jēgere, R.Galoburda, L.Vītiņa, L.Maļinovska, A.Mežote.

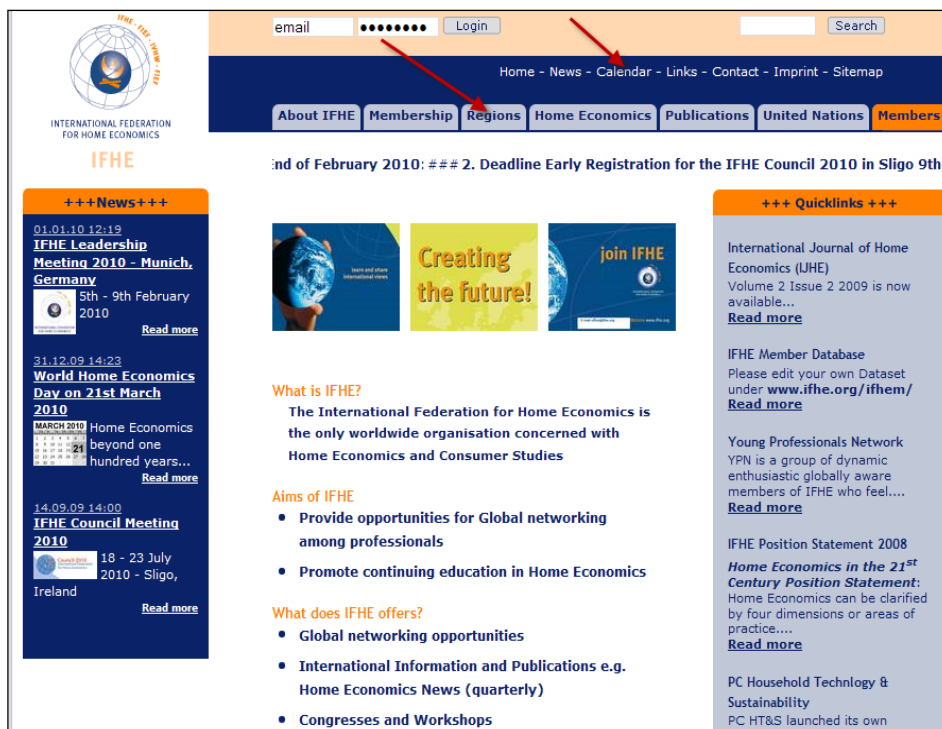
Ieteicams šos DOLCETAS materiālus izmantot darbā ar skolēniem, runājot par patērētājinībām, kā arī skolotāji var mācīties kā gatavot e-studiju materiālus. Tie izmantojami jebkuram interesentam.

Ieteicam arī iepazīties ar *Patērētāju tiesību aizsardzības centra* mājas lapu: <http://www.ptac.gov.lv/page/104>

3.5. Mājsaimniecība Eiropas kontekstā

Ieteicams izskatīt šādus resursus:

- Home economics – education index (resursi mājturības tematikā tiešsaistē) <http://www.educationindex.com/homeec/>
- The Heritage of home economics (Grāmata - mājturības mantojums) <http://www.kon.org/heritage/home-economics.asp>
- IFHE – International Federation of Home Economics (Starptautiskā mājturības asociācija) www.ifhe.org (skat. 14.att.)

14. attēls. Starptautiskās mājturības asociācijas (IFHE) mājas lapa.

3.6. Dzīves kvalitātes jautājumi *Mājturības un tehnoloģiju* mācību priekšmeta saturā

Jēdziena skaidrojums - dzīves kvalitāte:

„... dzīves kvalitāte ir kompleksa, abstrakta un multidimensionāla koncepcija, kura ir grūti definējama un izmērāma.”.

„... tieši neizmērāmo cilvēka vajadzību apmierināšanas pakāpi, it īpaši iedzīvotāju veselību, vides stāvokli, izglītošanās iespējas, demokratizācijas līmeni, sociālo aizsargātību”;

„... pazīme, īpašība vai to kopums, kas raksturo priekšmeta, parādības, procesa atbilstību noteiktām iepriekš paredzētām (izvirzītām) prasībām” (Pedagoģijas terminu skaidrojošā vārdnīca, 2000).

Latvijas izaugsmes virzītājspēks ir cilvēks- viņa zināšanas, prasmes un vēlme tās pilnveidot un aktīvi izmantot sabiedrības un savas personīgās dzīves. Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģijas līdz 2030. gadam pamatuzstādījumi ir: laimīgi cilvēki labklājīgā valstī, ilgtspējīgs un veselīgs dzīvesveids, radoša un toleranta sabiedrība. **Dzīves kvalitātes aktualitāte** un tās izpratnes nozīme ir būtiska mājturības izglītībā, kas ilgst visa mūža garumā. Tā sākas ģimenē un attiecas kā uz garīgām, tā materiālām vērtībām. Neatkarīgi no tā, kādu karjeru skolēns izvēlēsies, viņam ir jāmacās būt atbildīgam par savas dzīves veidošanu. Mājturības izglītība savā daudzpusībā īpaši

veicina skolēnu izpratni par dzīves kvalitāti un tās veidošanas iespējām. *Mājturības un tehnoloģiju* priekšmets pamatskolā ietver tematus, kuri sniedz dziļāku izpratni arī par ekonomikas, kultūras, sociālo zinātņu atziņām un tehnoloģijām. *Mājturības un tehnoloģiju* priekšmeta stundās apgūtās zināšanas un prasmes skolēni izmanto ikdienas dzīvē, pakāpeniski attīstot vispusīgu izpratni par dzīves kvalitāti un tās sasniegšanas iespējām un veidiem.

A.Pridānes pētījums attiecas uz: mājturības mērķa, uzdevumu, satura un plānotā rezultāta vienotību, izmantojot dzīves kvalitātes principu mācību priekšmetā *Mājturība un tehnoloģijas* pamatskolā, iegūto zināšanu un prasmju nozīmi dzīves kvalitātes izpratnē un personības pašrealizācijas vajadzības veidošanā, uz sabiedrības izpratni par mājturības jēgu sociāli kulturālā un ekonomiskā kontekstā. Izvirzot par mājturības izglītības principu dzīves kvalitāti, ir apvienots apguves mērķis, uzdevumi, rezultāti, daudzie temati, kā arī sekmēta zināšanu un prasmju radoša izmantošana, veicināta dzīves kvalitātes izpratne un personības pašrealizācijas vajadzības veidošanās. (Pridāne, 2009)

3.7. Ģimene kā pamatvērtība

Ko man nozīmē **ģimene**, mana ģimene?

Ģimene – tas ir laimīgs bariņš.

Ģimene – tas ir atbalsta punkts.

Ģimene – tā ir maza valsts.

Ģimene – mīlošu un labu cilvēku savienība.

Ģimene – dzīves neatliekamā sastāvdaļa.

Ģimene - kā veselīga dzīves veida veicinātāja.

Biedrības „Asociācija Ģimene” mērķis ir aktualizēt Latvijas demogrāfiskās situācijas nopietnību, izvirzot ģimenes atbalsta politiku par valsts prioritāti un vienīgo iespējamo ilgtermiņa risinājumu Latvijas valstiskuma saglabāšanā, ekonomiskās un sociālās katastrofas novēršanā. Galvenās aktualitātes ir demogrāfijas un politikas, demogrāfijas un ekonomikas, demogrāfijas un veselības, demogrāfijas un izglītības savstarpējā mijiedarbība.

Biedrības „Asociācija Ģimene” mājas lapas adrese ir <http://www.asociacijagimene.lv/>.

3.8. Dzimumu līdztiesība

Dzimumu līdztiesība ir situācija, kad vīriešu un sieviešu loma sabiedrības attīstībā tiek atzīta par līdzvērtīgu, viņiem tiek piešķirtas vienādas tiesības un vienāda atbildība, nodrošināta vienāda pieeja resursiem un to izmantošanas iespējas. Vīriešu un sieviešu ieguldījums sabiedrības labā un viņu problēmas tiek uztvertas kā līdzvērtīgas. Dzimumu līdztiesība nozīmē nodrošināt abiem dzimumiem vienādas tiesības, nevis uztvert vīriešus un sievietes kā vienādas būtnes (Dupate, 2011).

Mājturības un tehnoloģiju stundās jānodrošina vienādas tiesības meitenēm un zēniem izvēlēties kādu programmu mācīties: *Mājturība un tehnoloģijas 5.-9.klasei ar izvēli tekstila tehnoloģijās* vai *Mājturība un tehnoloģijas 5.–9. klasei ar izvēli koka un metāla tehnoloģijās*.

Informācija par dzimumu līdztiesību:

- Dupate K. Dzimumu līdztiesība: Eiropas Savienības prasības un Latvijas situācija. [skatīts 2011]. Pieejams: www.humanrights.org.lv/upload_file/Dzimumu_lidzties_dupate.ppt
- Dzimumu līdztiesība Latvijā. (2004). Aptaujas rezultātu analīze. "Latvijas fakti" [skatīts 2011].
Pieejams: http://www.medijuprojekts.lv/uploaded_files/LatvijasFakti_DzLidztLatvija_okt2004.pdf
- Informatīvais ziņojums par Programmas dzimumu līdztiesības īstenošanai 2007. - 2010. gadam izpildi. (2011). Labklājības ministrijas ziņojums. [skatīts 2011].
Pieejams: www.lm.gov.lv/upload/dzimumu_lidztiesiba/dokumenti_un_tiesibu_akti/lmzin_o_280311.pdf

4. Mājturības skolotāja personība un profesionālisms

Katram cilvēkam jācīnās par dzīves mērķiem ar noteiktu savas personības īpašību izkopšanu, neatlaidīgu zināšanu, darba prasmju un iemaņu apguvi. /Krišjānis Barons/

Nodarbības mērķis – apzinātas mājturības skolotāja profesionālās kompetences un iepazīts mājturības skolotāju metodisko apvienību darbs.

Nodarbības uzdevumi:

- izstrādāt tematisko plānu vienam (pasniedzēja noteiktam) *Mājturības un tehnoloģiju* tematam;
- iepazīties ar aktualitātēm izglītības normatīvajos dokumentos un periodikā;
- apzināt mājturības skolotāja specialitātes perspektīvas;
- apzināt mājturības skolotāja profesionālās kompetences;
- iepazīties ar mājturības skolotāju metodisko apvienību darbu.

Jautājumi paškontrolei

1. Kādas aktualitātes ir atspoguļotas IZM VISC mājas lapā un citos normatīvajos dokumentos?
2. Kādi attīstības virzieni ietverti izglītības attīstības koncepcijā?
3. Kāds ir un kas nosaka skolotāja profesijas prestižu?
4. Kādas ir un kādām jābūt mājturības skolotāja profesionālajām kompetencēm?
5. Kādas ir kā varētu mainīties mājturības skolotāja specialitātes perspektīvas?
6. Kā tiek organizēts mājturības skolotāju metodisko apvienību darbs?
7. Ko dod mājturības skolotāju metodiskās apvienības un biedrības skolotājam?

Mācību pamatliteratūra

- Aktuālā informācija. IZM VISC. [skatīts 2011].
Pieejams: <http://visc.gov.lv/aktualitates/info.shtml>
- Misāne G., Gurbo M., Jemeljanova I., Dezde I., (2007). Pētījums par pedagogu profesijas prestižu un iespējām to paaugstināt dažādu mērķauditoriju skatījumā, Rīga, Comperio InVITe, 83 lpp. [skatīts 2011]. Pieejams:
http://izm.izm.gov.lv/upload_file/Ministrija/Sabiedribas_lidzdaliba/ped_prof_prest_paaugst_merk_sk.doc
- MK Noteikumi Nr 347. Par prasībām pedagogiem nepieciešamajai izglītībai un profesionālajai kvalifikācijai. [skatīts 2011]. Pieejams:
<http://www.likumi.lv/doc.php?id=11488>
- Skolotāja profesijas standarts. (2004). IZM 2004. gada 27.februāra rīkojums Nr.116. [skatīts 2011]. Pieejams: <http://visc.gov.lv/saturs/profizgl/standarti/ps0238.pdf>
- Vaļko M. (2005). Metodiskās padomes nolikums. //Dobeles rajona padomes Izglītības pārvalde, Dobeles, 2 lpp. [skatīts 2011] Pieejams:
<http://www.dobele.gov.lv/education/dokumenti/metpadnolikums.doc>
- Vucenlīdzāns P. (1994). Darbmācības skolotāja personība un profesionālisms (78-79); Darbmācības skolotāju metodisko apvienību darbs (80-83). //Darbmācības metodikas pamati. Ogre, Ogres tipogrāfija, 147 lpp.

Pašizglītībai ieteicamā papildliteratūra

- Augstākās izglītības padome. Izglītības attīstības koncepcija 2007. - 2013. gadam. [skatīts 2011]. Pieejams: http://www.aip.lv/kocept_doc_att-kocep.htm
- Brūveris V., Krastiņa Z., Sila I. (2008). Skolotāja ABC neformālajā izglītībā. Rīga, v/a „Jaunatnes starptautisko programmu aģentūra”, 29 lpp. [skatīts 2011]. Pieejams:
http://www.jaunatne.gov.lv/images/files/mekle_padomu/info/publikacijas/jspa_skolotajiem_gala_variants.pdf

- Case study. Teacher training. (2007). The TELRI Project. Centre for Academic Practice, University of Warwick. [skatīts 2011]. Pieejams: <http://www.warwick.ac.uk/ETS/TELRI/Evaluation/cs-teaching.pdf>
- Common European Principles for Teacher Competences and Qualifications. European Commission, Directorate-general for Education and Culture. [skatīts 2011]. Pieejams: http://ec.europa.eu/education/policies/2010/doc/principles_en.pdf
- Family and Consumer Science (106-114). (2010). //Competences and Skills required for teacher Certification in Florida, 15th edition. Florida Department Education, 294 p. [skatīts 2011]. Pieejams: <http://www.fldoe.org/asp/ftce/pdf/complete-edition.pdf>
- Mācību priekšmetu metodisko apvienību vadītāju semināri. IZM VISC. [skatīts 2011]. Pieejams: <http://visc.gov.lv/saturs/vispizgl/maseminari.shtml>
- Misāne G., Gurbo M. (2008). Pedagoga profesijas prestižs. //Žurnāls "Skolotājs" Nr. 3(69).
- Skolotājam jābūt koptam un izglītotam. (2008). Frut ziņas. [skatīts 2011]. Pieejams <http://news.frut.lv/lv/education/61492>
- Zalāne E., Pirmā zem ekspertu lupas-skolotāju izglītošana. (2011). Diena Nr.216(6162), 16.09.2011

4.1. Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz

2030 http://www.latvija2030.lv/upload/latvija2030_saeima.pdf

Uz skolēnu orientēta pieeja izglītībā. Skolai jāveicina skolēnu interese mācīties, izmantojot uz skolēnu orientētu pieeju izglītībā, plašāk jāizmanto informācijas tehnoloģijas noteiktu tematu mācības, organizējot virtuālajā vidē. Tāpat skolēnu izglītībā būtu jāintegrē praktiski uzdevumi un regulāras prakses darba tirgū ciešā sadarbībā ar darba devējiem.”

Izglītības attīstības koncepcijā 2007-2013 minētās skolu problēmas:

- pamata un vidējās izglītības iestāžu infrastruktūra un materiālā bāze ir novecojusi;
- nepietiekama skolas un vecāku sadarbība, kas var veicināt vērtībizglītības krīzi;
- sadarbība starp skolu un darba devējiem ir nepietiekama, darba devējiem trūkst stimulu pieņemt praksē (vasaras darbos) skolēnus.

4.2. Skolotāja profesijas prestižs

Pētījumā par pedagogu profesijas prestižu un iespējām to paaugstināt dažādu mērķauditoriju skatījumā autori analizē aspektus, kas ietekmē profesijas prestižu. (Misāne, Gurbo, Jemeljanova, Dedze, 2007) (skat. 15. att.).

Kas ietekmē pedagogu profesijas prestižu?

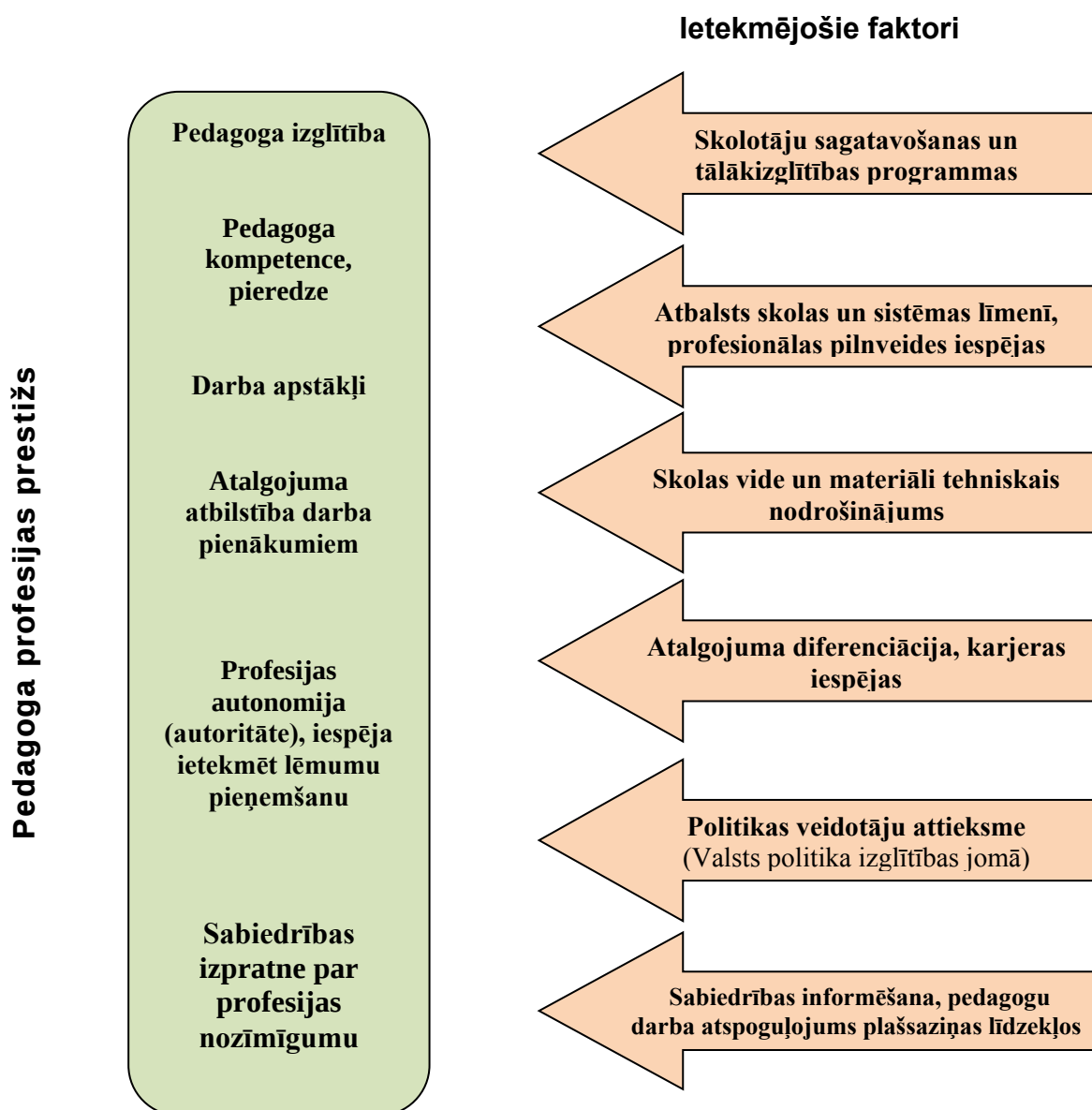
- kompetence
- autoritāte, ietekme
- ietekme,
- cieņa, sabiedrības attieksme,
- atalgojums.

Reputācija ir vispārējs sabiedrības uzskats par kāda īpašībām.

Pedagoga prestiža veidošanos ietekmē:

- pedagoga personība un attieksme pret savu profesiju un darba pienākumiem;
- pedagoga darbs klasē, profesionalitāte;
- sabiedrības attieksme pret pedagoga profesiju;
- politika, kas vērsta uz pedagogu (valdības attieksme);
- pedagoģiskās izglītības iestāžu profesionālais līmenis un tālākizglītības pasākumi,
- izglītības sistēmas nodrošinājums ar mūsdienīgām prasībām atbilstošiem materiālajiem resursiem;

- atalgojums un darba pienākumi;
- pedagogu autoritāte un iespēja ietekmēt lēmumu pieņemšanu.

15. attēls. Skolotāja profesijas prestižs. (Misāne, Gurbo, Jemeljanova, Dedze, 2007)

4.3. Mājturības un tehnoloģiju skolotāja profesionālā kompetence

Skolotāja pienākumu apraksts (skat. 11. pielikumu):

- darba pamatzdevums - izglītības programmu īstenošana atbilstoši valsts izglītības standartiem un mācību priekšmetu programmām,
- pozitīvas saskarsmes nodrošināšana skolēnu zināšanu un prasmju apguves procesā,
- mācību un audzināšanas darba vadība un organizēšana,
- skolēnu zināšanu un prasmju līmeņa dinamikas analīze un vērtēšana,
- skolēnu radošas attieksmes attīstības veicināšana,
- sadarbība ar skolēnu ģimenēm/ aizbildņiem,
- mācību darbam nepieciešamo metodisko materiālu izvēle vai izstrādāšana,
- atbildība par sava darba kvalitāti.

Mājturības un tehnoloģiju skolotāja pedagoģiskā darbība saistīta ar jauniešu fizisko, garīgo, morālo un radošo spēju pilnveidošanos. Skolotāja profesijai raksturīga nepārtrauktas pilnveidošanās

nepieciešamība, aizrautība darbā un darba radošais raksturs, kas balstās uz pedagoģiskās saskarsmes un personības attīstības prognozēšanas mākslu. Īpašu vietu *Mājturības un tehnoloģiju* skolotāju izglītībā ieņem interešu izglītība, zināšanas un prasmes jaunu tehnoloģiju un tehnisko iekārtu izmantošanā, vienlaicīgi saglabājot tautas tradīcijas un nacionālo kultūru.

Lai nodrošinātu kvalitatīvam darbam nepieciešamo profesionālo kompetenci *Mājturības un tehnoloģiju* skolotājam:

- jāpārvalda pedagoģiskās tehnikas elementi;
- jāzina mājturības izglītības vēsture,
- jābūt kompetentam *Mājturības un tehnoloģiju*, kā arī *Mājsaimniecības* mācību priekšmetu mācību organizēšanā visos mācību tematos:
 - ēdienu gatavošanā, šūto apģērbu izgatavošanā, materiālu apstrādes darbos, t.sk. tekstildarbos, kompozīcijā, kokapstrādē un metālapstrādē, elektroiekārtu un spēkratu ekspluatācijā, tehniskajā grafikā; patērētāji izglītībā: mājoklis, uzturs, apģērbs, drošība, ģimenes finanses, reklāma, iepirkšanās māksla, korektu savstarpējo attiecību veidošanā un uzturēšanā mājsaimniecībā.
- jāpārzina mūsdienīgu, mājsaimniecības iekārtu un tehnoloģiju izmantošana;
- jāspēj iekārtot mācību darbnīcas un organizēt normatīviem atbilstošu drošu mācību darbu.

Skolotāja portfolio struktūru skatīt 10. pielikumā.

***Mājturības un tehnoloģiju* skolotāju potenciālās darba vietas:**

- skolā *Mājturības un tehnoloģiju*, kā arī *Mājsaimniecības* skolotāja amatā;
- skolā skolotāja amatā citos mācību priekšmetos, ja ir profesionālā sagatavotība;
- darbs skolas administrācijā;
- darbs skolu valdē, pašvaldībā, LR IZM, ar kultūru un izglītību saistītu sabiedrisku organizāciju struktūrās;;
- darbs uzņēmējdarbībā, t.sk. mazo uzņēmumu vadībā,
- individuālais darbs, komersants, amatnieks floristikā, reklāmas firmās, ar tehnoloģijām saistītos darbos (tekstila, ādas, pērļu, māla, koka, metāla u.c. materiālu apstrādes darbos).

4.4. Mājturības skolotāju metodiskās apvienības un asociācijas

Metodisko komisiju/ apvienību analītiskā darbība

- olimpiāžu, kontroldarbu, valsts pārbaudes darbu izvērtēšana;
- pedagoģiskās kvalitātes analīze;
- programmu izvērtēšana, aprobācija;
- pašvērtējums;
- mācību literatūras izvēle un novērtēšana.

Metodisko komisiju/ apvienību izglītojošā darbība

- skolotāju kvalifikācijas paaugstināšana, tālākizglītības organizēšana;
- akadēmiskās studijas;
- pedagoģiskās literatūras studēšana;
- mācību metožu izmantošanas iespēju analīze.

Metodisko komisiju/ apvienību organizatoriskā darbība

- metodisko komisiju/apvienību sanāksmju sagatavošana;
- mācību priekšmetu olimpiāžu, konkursu organizēšana;
- komisiju/apvienību lietvedība.

Metodisko komisiju/ apvienību pieredzes apmaiņa un radošā darbība

- atklāto stundu organizēšana pieredzes apmaiņai;
- skolotāju un skolēnu radošo darbu vērtēšana;
- mācību un metodiskās literatūras aprobācija;
- metodisko materiālu, t.sk., izdales materiālu gatavošana.

Galvenās metodisko komisiju/ apvienību darba formas

- informatīvie semināri;
- instruktīvi metodiskās sanāksmes;
- semināri-praktikumi;
- problēmsemināru cikli;
- grupveida un individuālas konsultācijas

Mājturības skolotāju asociācijas – biedrības Latvijā

Latvijā ir divas šāda tipa nevalstiskās organizācijas.

Latvijas Praktisko mācību priekšmetu metodiskā apvienības (PMPMA)

(Reg. Nr. 40008010505) Čakstes bulv. 5, Jelgava, LV-3001, Latvija, tel.+371 63080692

Darbības mērķi:

- veicināt rokdarbu, *Mājturības un tehnoloģiju, Mājsaimniecības* mācību priekšmetu prestiža paaugstināšanu visos izglītības līmeņos;
- organizēt informācijas apmaiņu starp skolotājiem un PMPMA biedriem par aktualitātēm praktiskajos mācību priekšmetos;
- veicināt skolotāju profesionālās kvalifikācijas paaugstināšanu;
- organizēt didaktisko materiālu publicēšanu;
- organizēt apspriedes, seminārus, izstādes, olimpiādes, konferences;
- organizēt starptautisko sadarbību.

Latvijas mājturības pedagogu biedrība

(Reg. Nr. 40008042483) Jūrmalas gatve 74/76, Rīga, LV-1083, Latvija, tel. +371 26517197

Darbības mērķi:

- veicināt Latvijas Republikas mājturības izglītības attīstību,
- celt mājturības pedagogu prestižu un paaugstināt viņu kvalifikāciju,
- stimulēt pedagogu sadarbību,
- organizēt profesionālās meistarības izaugsmi, pieredzes apzināšanu un radošo izmantošanu,
- veicināt pētījumus mājturības izglītībā,
- uzturēt kontaktus un iestāties līdzīgās starptautiskās organizācijās.

5. IZM vadlīnijas un mācību programmas *Mājturībā un tehnoloģijās*

Nodarbības mērķis – iepazītas IZM VISC vadlīnijas un mācību programmas *Mājturības un tehnoloģiju* mācību priekšmetā.

Nodarbības uzdevumi:

- iepazīties ar IZM VISC vadlīnijās dotās sadaļas *Cilvēks un sabiedrība* saturu;
- iepazīties ar IZM VISC tipveida mācību programmām mājturības un tehnoloģiju mācību priekšmetā;
- sagatavot pārskatāmu tabulu par mācību tematiem Mājturībā un tehnoloģijās 5.–9. klasei ar izvēli tekstila tehnoloģijās (piemēru skatīt 5. pielikumā);
- sagatavot pārskatāmu tabulu par mācību tematiem Mājturībā un tehnoloģijās 5.–9. klasei ar izvēli koka un metāla tehnoloģijās (piemēru skatīt 6. pielikumā).

Jautājumi paškontrolei

1. Kādi ir IZM VISC vadlīnijās dotās sadaļas *Cilvēks un sabiedrība* uzdevumi?
2. Kādi mājturības un tehnoloģiju temati jā mācā 5. -9. klasēm ar izvēli tekstila tehnoloģijās saskaņā ar IZM VISC ieteiktajām mācību programmām?
3. Cik stundas katram tematam plānots atvēlēt mācībām 5. -9. klasēm ar izvēli tekstila tehnoloģijās saskaņā ar IZM VISC ieteiktajām mācību programmām?
4. Kādi mājturības un tehnoloģiju temati jā mācā 5. -9. klasēm ar izvēli koka un metāla tehnoloģijās saskaņā ar IZM VISC ieteiktajām mācību programmām?
5. Cik stundas katram tematam plānots atvēlēt mācībām 5. -9. klasēm ar izvēli koka un metāla tehnoloģijās saskaņā ar IZM VISC ieteiktajām mācību programmām?

Mācību pamatliteratūra

- Mājturība un tehnoloģijas 5.-9.klasei ar izvēli tekstila tehnoloģijās. Pamatizglītības mācību priekšmeta programmas paraugs. (2010). Rīga, VISC, 53 lpp. [skatīts 2011]. Pieejams: http://visc.gov.lv/saturs/vispizgl/programmas/pamskolai/majtur_5_9_tekstils.pdf
- Mājturība un tehnoloģijas 5.–9. klasei ar izvēli koka un metāla tehnoloģijās. Pamatizglītības mācību priekšmeta programmas paraugs. (2010). Rīga, VISC, 48 lpp. [skatīts 2011]. Pieejams: http://visc.gov.lv/saturs/vispizgl/programmas/pamskolai/majtur_5_9_kokmet.pdf

Pašizglītībai ieteicamā papildliteratūra

- Mājsaimniecība. Vispārējās vidējās izglītības mācību priekšmeta programmas paraugs. (2008). Rīga, IZM VISC, 53 lpp. [skatīts 2011]
Pieejams: http://visc.gov.lv/saturs/vispizgl/programmas/vidskolai/majsaimn_230508.pdf

6. Mācību teorētiskais pamatojums un metodika mācību priekšmetā *Mājturība un tehnoloģijas*

Nodarbības mērķis – ievirze *Mājturības un tehnoloģiju* metodikas teorētisko pamatu izpratnē; stimulē patstāvīgām studijām.

Nodarbības uzdevumi:

- noskaidrot *Mājturības un tehnoloģiju* mācību mērķi un uzdevumus;
- noskaidrot, kādi ir mācību didaktiskie principi un kā tos izmantot *Mājturības un tehnoloģiju* mācībās;
- izzināt, kas ietekmē mācību motivāciju *Mājturības un tehnoloģiju* mācībām;
- noskaidrot skolēnu mācību darba patstāvības un aktivizācijas paņēmienus;
- izzināt kā realizēt izglītības, audzināšanas un attīstības vienotību *Mājturības un tehnoloģiju* mācībās;
- izzināt pedagoģiskā procesa optimizācijas paņēmienus *Mājturības un tehnoloģiju* mācībās;
- nodarbības laikā patstāvīgi izpildāms un iesniedzams uzdevums: noskaidrot starptematu saikni *Mājturības un tehnoloģiju* tematos un izpētīt starppriekšmetu saikni starp *Mājturības un tehnoloģiju* un citiem mācību priekšmetiem (sagatavot rakstiski).

Jautājumi paškontrolei

1. Kādi ir *Mājturības un tehnoloģiju* mācību uzdevumi?
2. Kādi ir mācību didaktiskie principi un kā tos izmanto *Mājturības un tehnoloģiju* mācībās?
3. Kā *Mājturības un tehnoloģiju* skolotājs var veicināt skolēnu motivāciju mācīties?
4. Kā *Mājturības un tehnoloģiju* skolotājs var veicināt skolēna mācību darba patstāvību?
5. Kā realizēt diferencētu un individuālu pieeju skolēniem *Mājturības un tehnoloģiju* stundās?
6. Kā mājturības temati ir saistīti savstarpēji un ar citu mācību priekšmetu tematiem?

Mācību pamatliteratūra

- Markova A. (1986). Mācīšanās motivācijas veidošana skolēniem. Rīga, Zvaigzne, 92 lpp.
- Maslo I. (1995). Skolas pedagoģiskā procesa diferenciacija un individualizācija (69-89). //Skolas pedagoģiskā procesa diferenciacija un individualizācija. Skolas pedagoģiskā procesa autonomija. Mācību plāna vēsturiskā attīstība. Rīga, RaKa, 89.lpp.
- Vucenlīdzāns P. (1994). Starppriekšmetu saikne darbmācības mācīšanās (33-36) //Darbmācības metodikas pamati. Ogre, Ogres tipogrāfija, 147 lpp.
- Žukovs L. (1997). Ievads pedagoģijā. Rīga, RaKa, 233 lpp.

Pašizglītbai ieteicamā papildliteratūra

- Dillmont T. Encyclopedia of needlework. [skatīts 2011]. Pieejams: <http://www.gutenberg.org/files/20776/20776-h/needlework-h.html>
- Liepiņš E. (1997). Kā labāk? (3-8). //Rīga, žurnāls "Vispārējā izglītība" 04.12.97.
- Pokulis J. (1997). Darbmācības metodikas teorija un prakse. Daugavpils, "Saule", 35 lpp.
- Rudzītis G. (1995). Vecāko skolēnu un studentu sagatavošana pašizglītbai. Jelgava, LLU, 30 lpp.
- Students J. (1935). Bērna, pusaudža un jaunieša psiholoģija. Rīga, autora izdevumā, 735 lpp.
- Veics V. (1996). Uzvedības un saskarsmes kultūra. Rīga, Junda, 459 lpp.
- Veics V. (red.) (1980). Darbaudzināšanas aktuālās problēmas. Rakstu krājums. Rīga, Latvijas izglītības ministrija, 120 lpp.

Mājturības un tehnoloģiju mācību priekšmeta mērķis un uzdevumi:

Mērķis

- Skolēnu izpratne par cilvēka dzīves vides kvalitātes nosacījumiem un uzlabošanas iespējām,
- tālāk attīstīta skolēnu praktiskā rīcībspēja un sociālās sadarbības prasme personīgās (ģimenes) mājsaimniecības pārvaldē, inovatīvo tehnoloģiju un iekārtu izmantošanā tajā.

Uzdevumi:

Radīt skolēniem iespēju:

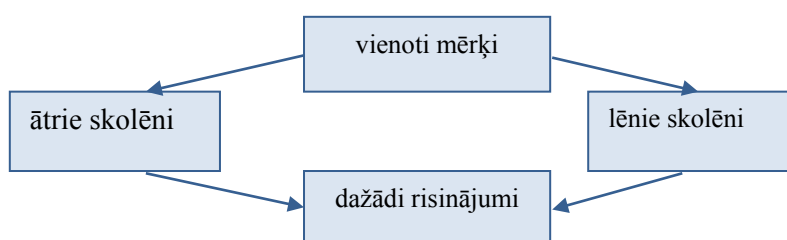
- gūt zināšanas un pilnveidot izpratni par personīgās mājsaimniecības būtību, struktūru un daudzpusību, attīstīt prasmes mājas darbu plānošanā un veikšanā;
- praktiskā darbā veidot un radoši lietot dažādu materiālu apstrādes un izstrādājumu darināšanas prasmes,
- gūt izpratni par mājsaimniecības tehnoloģisko procesu norisi;
- attīstīt prasmes risināt problēmas, attīstīt pašapziņu un izkopt individualitāti, gūt radošas darbības un personības pašizpaušmes pieredzi,
- apzināties savas intereses un spējas saskatīt mācību priekšmetā iegūtās pieredzes izmantošanas iespējas, iekļaujoties savas ģimenes mājsaimniecības darbos, sadzīvē, brīvā laika izmantošanas organizēšanā un savas karjeras izvēlē;
- gūt zināšanas par darba drošības pamatnosacījumiem un izpratni rīcībai ekstremālās sadzīves situācijās.

Skolēnu motivāciju *Mājturības un tehnoloģiju* mācībām ietekmē (Markova, 1986):

- motivācijas veidošanos mācībām **pozitīvi** ietekmē šādi faktori:
 - o vajadzība justies pieaugušam;
 - o pusaudžiem raksturīgā aktivitāte;
 - o pašapliecināšanās vajadzība;
 - o pusaudžu tieksme būt patstāvīgiem;
 - o interešu paplašināšanās;
 - o interešu stabilitātes un noturīguma palielināšanās;
- **negatīvās** ietekmes cēloņi ir:
 - o nepilnības pusaudžu pašnovērtējumā;
 - o selektīvā interese par citu/citiem mācību priekšmetiem;
 - o interešu nenoturīgums;
 - o interesi par faktiem nomaina interese par likumsakarībām.

Skolēnu mācību darba patstāvības un aktivizācijas paņēmieni

Pedagoģiskā procesa optimizācijas paņēmieni *Mājturības un tehnoloģiju* stundās - individualizācijas modeļi (Maslo, 1995) .

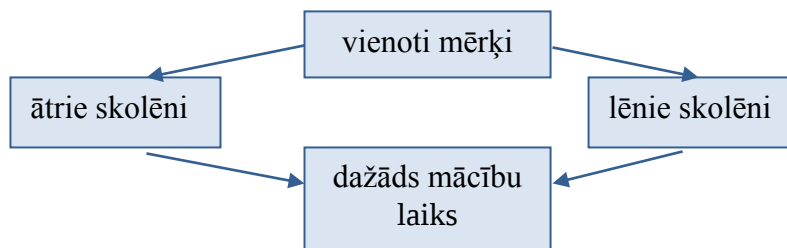
Individualizācijas modeļu analīzes aspekti

- sarežģītības pakāpe;
- uzdevuma formulējums (precīzs vai neskaidrs);
- informācija (par daudz vai par maz);
- fakti;
- viennozīmīga vai neskaidra sākotnējā situācija;
- vairāk vai mazāk ievingrinātas metodes.

Individualizācijas modeļi (Maslo, 1995)

Individualizācijas modeļu analīzes aspekti

- izvēle tiek dota ātrajiem skolēniem;
- mācību priekšmeta saturs pārsniedz programmā paredzēto;
- iespēja palīdzēt citiem.

Starppriekšmetu saikne starp *Mājturības un tehnoloģiju* un citiem mācību priekšmetiem

Uzdevums: izveidot tabulu ar dažiem piemēriem, kur, jūsuprāt, ir iespējama starppriekšmetu saikne, starp *Mājturības un tehnoloģiju* tematiem gan tekstiltehnoloģijās, gan koka un metāla tehnoloģijās, un citiem mācību priekšmetiem pamatskolā.

7. Mājturībā pielietojamās mācību metodes

Nodarbības mērķis – izpratne par *Mājturībā un tehnoloģijās* pielietojamām mācību metodēm

Nodarbības uzdevumi:

- iepazīties ar mācību metožu klasifikāciju pedagoģiskajā literatūrā;
- iepazīties ar *Mājturības un tehnoloģiju* dažādu tematu paplašinātu mācīšanu ārpusstundu pasākumos (piemēram, skolēnu darbu skates, konkursi, izstādes, olimpiādes, projekti, zinātniski pētnieciskie darbi), to organizēšanas un norises metodiku;
- apzināt drošības noteikumus skolēnu ekskursiju laikā;
- praktiskais darbs nodarbības laikā - demonstrēt kādu no metodēm (āra nodarbības, demonstrēšana, ekspozīcijas iekārtošana, intervija, izpēte, vizualizēšana, mācību ekskursija, praktiskais darbs, projektu metode, reklāma, dialogs)
- izstrādāt vienas mācību ekskursijas organizēšanas metodiku saistībā ar *Mājturības un tehnoloģiju* tematiku;
- apzināt skolēnu projektu izstrādāšanas metodikas piemērus *Mājturības un tehnoloģiju* mācību priekšmetā.

Jautājumi paškontrolei

1. Kādi autori ir pētījuši mācību metodes un izstrādājuši mācību metožu klasifikāciju?
2. Izskaidrot vienu mācību metožu klasifikācijas sistēmu!
3. Kādi ir Latvijas Republikas mājturības olimpiādes organizēšanas noteikumi?
4. Kas jāievēro organizējot skolēnu ekskursijas?
5. Kāds ir skolēnu projektu izstrādāšanas cikls?

Mācību pamatliteratūra

- Akmene I. (1999). Mācību priekšmetu olimpiāžu noteikumi. Rīga, Mācību apgāds NT, 56 lpp.
- Babanskis I. (1989). Mācību metodes mūsdienu vispārizglītojošā skolā. Rīga, Cīņa, 201 lpp.
- Hahele R. (2005). Skolēna zinātniski pētnieciskā darbība. Teorija, pieredze, prakse. Rīga, RaKa, 68 lpp.
- Mācību metodes. IZM VISC. [skatīts 2011] Pieejams: <http://visc.gov.lv/saturs/vispizgl/programmas.shtml>
- Oliņa Z. (2001). Mana projekta rokasgrāmata. Metodiski ieteikumi skolotājam. Rīga, Bērnu vides skola, 22 lpp.
- Vucenlīdzāns P. (1994). Darbmācībā pielietojamās mācību un audzināšanas metodes (27-33) //Darbmācības metodikas pamati. Ogre, Ogres tipogrāfija, 147 lpp.

Pašizglītībai ieteicamā papildliteratūra

- Ieteikumi un rekomendācijas skolēnu zinātniskā darba veikšanai daudzos mācību priekšmetos. IZM VISC. [skatīts 2011]. Pieejams: <http://www.visc.gov.lv/intizglitiba/szpdarbs/ieteikumi.shtml>
- Informācija par metožu klasifikāciju (2006-2007). Projekts "Jelgavas skolotāju profesionālās kompetences pilnveide tehnoloģiju un zinātņu jomā" Līgums Nr. 2006/0116/VPD1/ESF/PIAA/05/APK/3.2.5.2./0152/0207, Jelgava. [skatīts 2011] Pieejams: - http://zrkac.lv/picdown/projekti/skolotaju_komp_pilnv/1.2.2.ppt
- Kalniņa M. (2003). Vispārējās vidējās izglītības iestāžu skolēnu zinātniski pētnieciskās darbības nolikums. //IZM rīkojums Nr. 90 no 25.02.2003. Valsts jaunatnes iniciatīvu centrs, Zinātnes, vides izglītības un tehniskās jaunrades nodaļa. Rīga, 6 lpp. Pieejams: http://visc.gov.lv/aktualitates/normdok/20030225_izmrik90.pdf
- Promising Methods for Teacher Preparation. [skatīts 2011]. Pieejams: <http://www.ed.gov/pubs/NewSkills/chptr4.html>

- Teacher Training Modules on Methods and Techniques of Multigrade Teaching and Learning. [skatīts 2011]. Pieejams: <http://www.unicef.org/teachers/resources/mod5.htm>

Mācību metožu klasifikācija

Metožu klasifikācijas ir izstrādājuši un izmantojuši daudzi autori. Piemērus skatīt 4.,5. tabulās.

4. tabula

Klasifikators – 1

Praktiskās metodes	Vārdiskās metodes	Uzskates metodes
Vingrinājumi Laboratorijas darbi Praktiskie darbi Ražošanas darbi	Stāstījums Pārrunas Lekcijas Instruktāža Darbs ar grāmatu Intervija Komentēšana	Demonstrējumi Ilustrējumi Novērojumi Audiovizuālie līdzekļi TV pārraides noskatīšanās

Šādu klasifikācijas veidu izmantojuši vairāki autori: V.Veics, N.Verziļins, I.Zverevs.

5. tabula

Klasifikators – 2

Izziņas ceļi un citi avoti	Netiešā izziņa (otrā signālu sist.)		Tiešā izziņa (pirmā signālu sistēma.)	
	Dzīvais vārds	Grāmatas	Lietas un parādības	Darbs
Māc. metodes	Vārdiskās metodes		Tiešās izziņas metodes	
Didaktiskie uzdevumi	Dzīvā vārda metodes	Darbs ar grāmatu	Uzskates metodes	Praktiskās metodes
Jaunu atziņu apgūšana Prasmju un iemaņu izkopšana Pārbaude	Sistemātisks izklāsts, pārrunas, mutvārdu, vingrinājumi, pārbaude	Izskaidrojoša lasīšana, patstāvīga lasīšana (plāna izstrādāšana), rakstveida un grafiskie vingrinājumi, kontroldarbi	Demonstrējumi, novērojumi, ekskursijas, ilgstoši patstāvīgi novērojumi	Laboratorijas darbi, praktiskie darbi

Šī ir mācību metožu klasifikācijas sistēma pēc zināšanu avotiem, ko izstrādājis V.Zelmenis.

Informācija par metožu klasifikāciju -

http://zrkac.lv/picdown/projekti/skolotaju_komp_pilnv/1_modulis/1.2.2.ppt

Ekskursija kā aktīva mācību metode mājturībā

Metodika par ekskursiju kā aktīvu mācību metodi sagatavota pēc LU docentes Lolitas Šelvas materiāliem. Lai runātu par ekskursiju kā par mācību procesa elementu, sākotnēji jānoskaidro tās būtība. Ekskursija (lat. *excursio*) – izbraukums, ceļojums izpriecai vai citā nolūkā. Tā ir kādas vietas (muzeja, izstādes) kolektīvs apmeklējums. Ekskursiju var aplūkot divējādi: kā mācību organizācijas formu vai kā mācību metodi. Lai ekskursiju varētu saukt par mācību ekskursiju, tad tai jāatbilst prasībām, kādas tiek izvirzītas mācību formām:

- tai jānodrošina iespējas dabiskos apstākļos novērot un izpētīt dažādus priekšmetus, parādības un procesus;
- tajā jārealizē didaktiskas principi: zinātniskums, mācību saistījums ar dzīvi, uzskatāmība u.t.t.
- tai jāpalīdz aplūkot pētāmās parādības to kopsakarībā un savstarpējā atkarībā;
- tai jāveido izziņas interese, līdzatbildība, sadarbība;
- tai jāveido personības īpašības un skaistuma izjūta.

Ekskursijas var būt uz:

- citām skolām;
- dabas objektiem;
- rūpniecības uzņēmumiem;
- muzejiem, izstādēm;
- vēsturiskām vietām;
- pieminekļiem;
- veikalām;
- ģeogrāfiska vai literāra rakstura ekskursijas.

Ekskursijai kā mācību metodei ir iespējas:

- veidot starppriekšmetu sakarus;
- vispusīgi izpētīt novērošanas objektus;
- ekonomiskai laika izmantošanai.

Atkarībā no vietas mācību procesā izšķir: ievadekskursiju, kārtējo jeb mācību izklāsta ekskursiju, rezumējošo jeb noslēguma ekskursiju.

Ikvienu mācību ekskursiju jāsaista ar mācību stundu, praktisko darbu vai semināru.

Ekskursijas ilgums atkarīgs no: objekta rakstura, ekskursijas mērķa, skolēnu vecuma.

Skolotāja sagatavošanās darbs ekskursijai:

- jāizvirza ekskursijas mērķis;
- jāprecizē uzdevumi;
- jāatlasa saturs;
- jāiepazīstas ar izraudzītajiem objektiem pašam;
- jāizlemj par ekskursijas vadīšanu;
- jāizplāno ekskursijas secība;
- jāgatavo skaidrojumi ekskursijas gaitai.

Kopā ar skolēniem:

- noskaidro darba posmus;
- noskaidro izdarāmos plānotos novērojumus;
- vienojas par ekskursijā savācamajiem materiāliem;
- noskaidro nepieciešamos aparātus un ierīces novērošanai un fiksēšanai.

Pirms ekskursijas skolotājam:

- jāizskaidro skolēniem ekskursijas uzdevumi;
- jāiedala pienākumi katram skolēnam;
- jāiedod jautājumi, uz kuriem skolēniem atbildes jāgatavo patstāvīgi;
- jāizskaidro, kādā formā un kādi materiāli jāsavāc;
- jāvienojas par termiņu, līdz kuram jānodod pārskats par ekskursiju.

Skolotājam jānodrošina, lai:

- katrs skolēns aktīvi strādātu;
- katram būtu iespējams izdarīt novērojumus;
- būtu disciplīna;
- ievērotu drošības noteikumus.

Ekskursijas beigās seko:

- rezumējoša pārruna, rakstu darbs vai praktisks un radošs darbs, kurā jāiekļauj jaunās iegūtās zināšanas vai prasmes;
- skolotāks informē, kā savāktos materiālus sagatavot iesniegšanai.

Ekskursijas apkopošanai:

- organizē izstādes, rīko speciālas nodarbības vai sarīkojums, vai pārrunas, vai analīzi iesniegtās atskaides.
- savāktos materiālus izmanto:
- stundās par izdales materiāliem;
- par eksponātiem skolas muzejā vai kolekcijā;
- klatu telpu noformējumā.

8. *Mājturības un tehnoloģiju* nodarbību sagatavošana un plānošana

Nodarbības mērķis – zināšanas par mājturības un tehnoloģiju mācību stundu plānošana un sagatavošana.

Nodarbības uzdevumi:

- noskaidrot kā jāformulē *Mājturības un tehnoloģiju* nodarbību mērķi un uzdevumi;
- izzināt, kādi plānošanas darbi jāveic, gatavojoties *Mājturības un tehnoloģiju* stundām;
- precizēt un izvēlēties tematam atbilstošas mācību darba organizācijas formas;
- padziļināti analizēt struktūru un saturu tematiskam, kalendāram un stundu plāniem;
- iepazīties ar mācību darbnīcas sagatavošanu stundai;
- izstrādāt tematisko plānu vienam mājturības tematam;
- izstrādāt stundas plānu divām *Mājturības un tehnoloģiju* stundām (2 x 40 min.);
- izzināt mājturības un tehnoloģiju nodarbību tipus un veidus, prasības mūsdienu mājturības stundai:
 - jaunu teorētisko zināšanu sniegšana,
 - sākotnējo tehnisko un tehnoloģisko prasmju veidošana,
 - praktisko darbu nodarbība,
 - pārbaudes - kontroles nodarbība,
 - kopsavilkuma - vispārinājuma nodarbība,
 - laboratorijas darbu nodarbība,
 - nodarbība - ekskursija.
- veikt *Mājturības un tehnoloģiju* nodarbības analīzi:
 - didaktiskā aspektā,
 - psiholoģiskā aspektā,
 - audzināšanas aspektā,
 - metodiskā aspektā,
 - organizatoriskā aspektā.

Jautājumi paškontrolei

1. Kādi plānošanas darbi jāveic, gatavojoties *Mājturības un tehnoloģiju* stundām?
2. Kādi ir mācību stundu tipi un veidi, atklājiet to būtību?
3. Kāda ir *Mājturības un tehnoloģiju* stundu struktūra?
4. Pēc kādiem kritērijiem veicāt *Mājturības un tehnoloģiju* stundu analīzi?

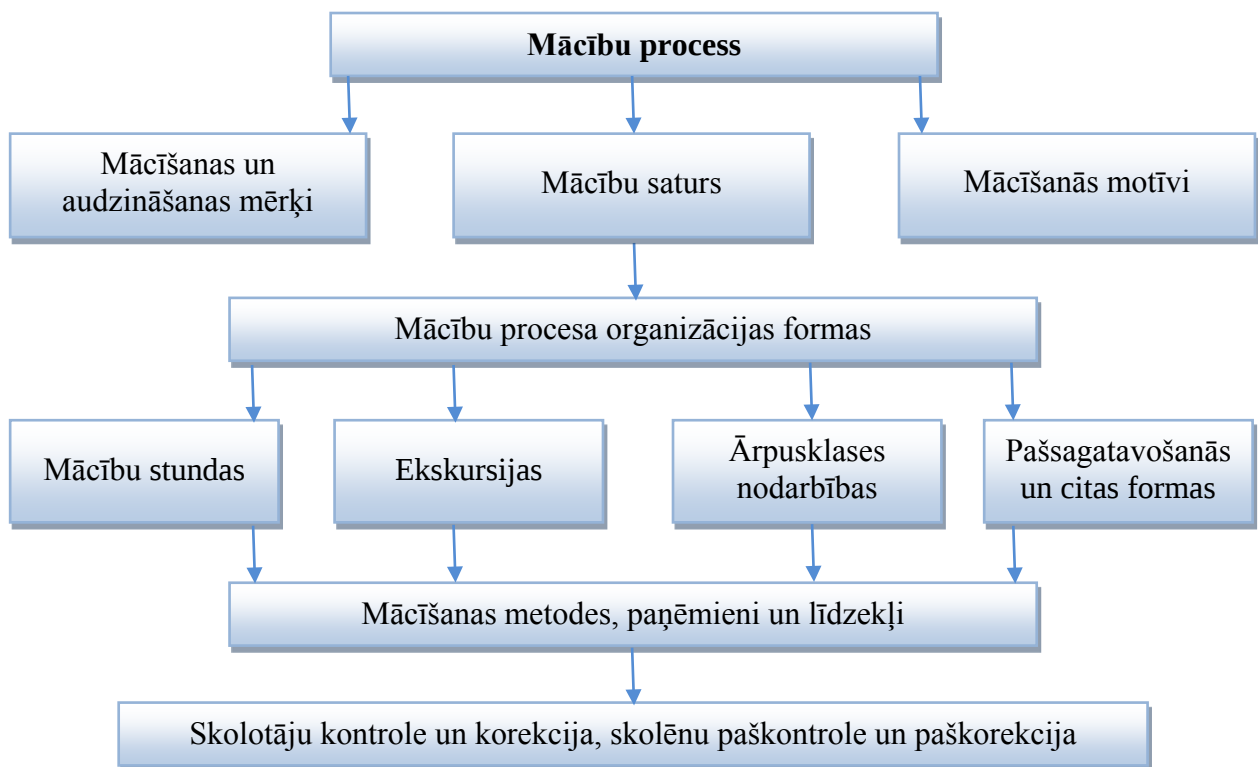
Mācību pamatliteratūra

- Andersone R. (1995). Mācību stundas organizatorisko formu daudzveidība (41-47). //Skolotāja pieredze. Metodisko rakstu krājums. Rīga, Izglītības attīstības institūts, 4.sējums.
- Vucenlīdzāns P. (1994). Darbmācības nodarbības sagatavošana un plānošana (36-43); Darbmācības nodarbību tipi un veidi (44-47); Darbmācības nodarbības analīze (48-52). //Darbmācības metodikas pamati. Ogre, Ogres tipogrāfija, 147 lpp.

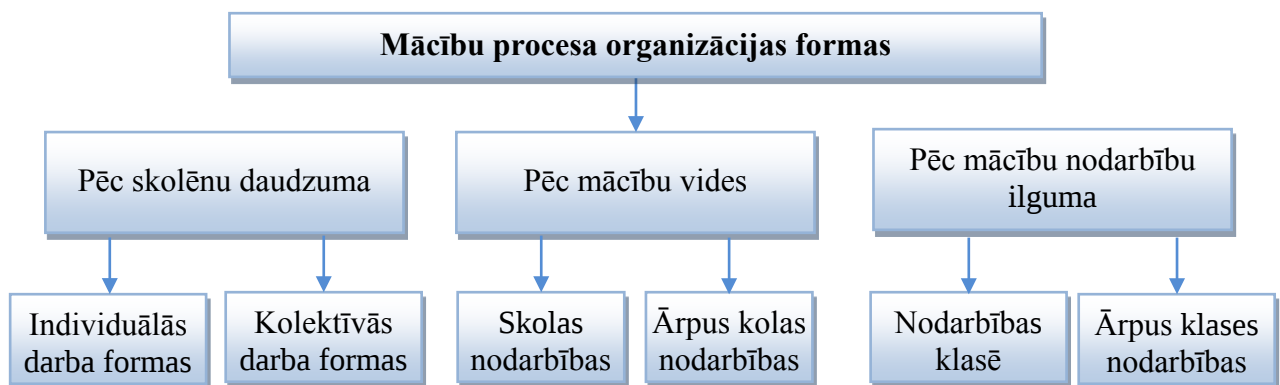
Pašizglītbai ieteicamā papildliteratūra

- Žukovs L. (1997). Ievads pedagogijā. Rīga, RaKa, 233. Lpp

Mācību stundas organizatorisko formu un mācību procesa organizācijas formu daudzveidību skatīt 16., 17. attēlos.

16. attēls. Mācību stundas organizatorisko formu daudzveidība (Andersone, 1995).

17. attēls. Mācību procesa organizācijas formas (Andersone, 1995).

Mācību stundu tipi un mācību darba veidi tajās

Stundu tipi	Stundu veidi
Jaunās mācību vielas apguves stunda	• Pārrunu stunda, kinostunda. • Teorētisku vai praktisku pastāvīgo darbu stunda (pētnieciska tipa). • Jaukta stunda (dažādu stundu veidu apvienojums vienā stundā).
Zināšanu, prasmju un iemaņu pilnveides stunda	• Pastāvīgo darbu stunda. • Praktisko darbu stunda. • Ekskursijstunda.
Vispārināšanas un sistematizēšanas stunda	• Ietilpst visu stundu pamatveidi.
Kombinētās stundas	
Kontrolstundas (zināšanu un prasmju uzskaitē un vērtējumus)	• Mutvārdu atprasīšana (frontāla, individuāla, grupāla). • Rakstveida atprasīšana (individuāla). • Praktisks (laboratorijas) ieskaite darbs. • Jaukta kontrolstunda (trīs pirmo veidu apvienojums). • Kontrolstunda (pastāvīgais darbs).

Mācību stundas organizēšanas likumi

- jānosaka stundas mērķis un apakšmērķi (mācīšana, attīstīšana audzināšana);
- jāprecizē stundas tips, jānosaka mācību vielas saturs (skat. 6.tab.);
- jāprecizē stundas veids, jānosaka stundas didaktiskie uzdevumi (skat. 6.tab.);
- jāizvēlas visefektīvākais metožu, paņēmienu un darba uzdevumu kopums;
- jāizvēlas stundas struktūra;
- visi plānotie didaktiskie uzdevumi jārisina mācību stundas laikā pedagoga tiešā vadībā, mājās uzdot saprātīgu apjoma darbu.

Efektīvas mācību stundas organizatoriskie priekšnoteikumi

Sociāli pedagogiskie	Psiholoģiski didaktiskie
• kvalificēts radošs skolotājs; • saliedēts skolēnu kolektīvs ar pareizu vērtīborientāciju; • labas grāmatas, uzskates līdzekļi, telpas; • labvēlīgs psiholoģiskais klimats.	• augsts skolēnu mācāmības līmenis; • augsts motivācijas līmenis; • didaktikas principu un mācību un audzināšanas procesu likumu ievērošana; • aktīva mācību metožu un formu izmantošana.

Mājturības un tehnoloģiju mācību priekšmetam nozīmīgas metodiskās nostādnes**Grupdarba priekšrocības**

- izteiktāk realizē audzinošos mērķus (partnerība, spēja vadīt un pakļauties, gatavība palīdzēt citiem);
- lielāka skolēnu aktivitāte un patstāvība;
- patstāvīgāka un aktīvāka mācību izziņa;
- paplašina saskarsmi, saikni starp skolēniem grupā;
- objektīvs pašnovērtējums;
- objektīvāks citu darba vērtējums.

Pamatnoteikumi racionālam darbam

Jāievēro pāreja:

- no vieglākā uz grūtāko;
- no vienkāršākā uz sarežģītāko;
- no vispārējā uz specifisko;
- no konkrētā uz abstrakto;
- no zināmā uz nezināmo.

Jānodrošina:

- spilgts apraksts;
- pašiniciatīvas rosināta aktīva mācīšanās;
- materiālu atbilstība dalībnieku attīstības līmenim;
- sekmīgas mācīšanās un mācīšanās vide, apstākļi.

Uzdevums: veikt *Mājturības un tehnoloģiju* nodarbības analīzi:

- analīze no didaktiskā aspekta,
- no psiholoģiskā aspekta,
- no audzināšanas aspekta,
- no metodiskā aspekta,
- no organizatoriskā aspekta.

Mājturības un tehnoloģiju nodarbības vērtēšanas kritērijus un analīzes formulāru piemērus skatīt 7., 8., 9., 10. tabulās.

Mājturības un tehnoloģiju nodarbības analīzes piemēri

7.tabula

PIEMĒRS 1. *Mājturības un tehnoloģiju* nodarbības analīzes formulārs

Skolotāja vārds, uzvārds _____

Skola, klase, mācību priekšmets _____

Datums _____

Mācību saturs, tēma (stundu skaits) _____

Stundas vērtēšanas kritēriji		Punktu skaits	Vērtējums	
			Punkti	Secinājumi
1.	Stundas atbilstība mērķiem	2		
2.	Skolotāja personība	2		
3.	Skolotāja organizatoriskā darbība	4		
4.	Skolotāja didaktiskā darbība	4		
5.	Skolotāja audzinošā darbība	2		
6.	Skolēnu darbība	4		

Maksimāli iespējamie punkti

18

Iegūtais punktu skaits

Vērtējums	teicami	ļoti labi	labi	apmierinoši	neapmierinoši
	18 – 16	15 – 13	12 – 10	9 – 7	6 – 0

Iegūtais
vērtējums

cipariem	vārdiem

Vērtētāja vārds, uzvārds, paraksts _____

PIEMĒRS 2.***Mājturības un tehnoloģiju* nodarbības vērtēšanas kritēriji un analīzes formulārs**

Skolotāja vārds, uzvārds _____

Skola, klase, mācību priekšmets _____

Datums _____

Mācību saturs, tēma (stundu skaits) _____

Stundas vērtēšanas kritēriji		Punkti skaits	Vērtējums	
			Punkti	Secinājumi
1	Stundā izvirzīto uzdevumu izpilde	1		
2	Mācīšanās metožu daudzveidība un piemērotība	1		
3	Prasme organizēt stundu (ievaddaļa, galvenā daļa, noslēgums)	1		
4	Lietderīga laika izmantošana stundā	1		
5	Skolēna aktīva iesaistīšana mācīšanās procesā	1		
6	Skolēna mācību sasniegumu pašvērtējuma organizēšana stundā	1		
7	Skolēnu sagatavošana mājas darbu veikšanai, mājas darba apjoms, lietderība	1		
8	Skolotāja stāstījuma un skaidrojuma mērķtiecība, precizitāte	1		
9	Atbalsts mācībās spējīgākajiem un vājākajiem skolēniem	1		
10	Mācību vielas saikne ar reālo dzīvi	1		
11	Mācību satura integrācija	1		

Maksimāli iespējamie punkti 11

Iegūtais punktu skaits

Vērtējums	teicami	ļoti labi	labi	apmierinoši	neapmierinoši
	11	10-9	8-7	6-5	4 - 0

Iegūtais vērtējums	cipariem	vārdiem

Vērtētāja vārds, uzvārds, paraksts _____

PIEMĒRS 3. Stundas vērošanas lapa
(Jelgavas 4.pamatskolas piemērs)

Skola _____

Klase _____ Skolēnu skaits klasē _____, stundā _____

Mācību priekšmets _____

Skolotājs/-a _____

Stundas tēma _____

Eksperts _____ Datums _____

Vērojamie parametri	Eksperta komentāri	Skolotāja piezīmes (aizpilda eksperts)
Darba organizācija stundā:		
stundas uzbūve;		
klases darba organizēšana;		
laika izmantošana;		
kārtība un disciplīna stundas laikā;		
kārtība klasē pēc stundas beigām;		
Mācīšana:		
stundas mērķu skaidrība;		
metožu atbilstība uzdevumiem;		
uzdevumu skaidrojuma saprotamība;		
uzdevumu daudzveidība;		
metožu un paņēmieni daudzveidība;		
skolotāja skaidrojuma kvalitāte;		
skolēna iesaistīšana darbā;		
uzdevumu saikne ar reālo dzīvi;		
mācību līdzekļu un materiālu daudzveidība.		
darbs grupās;		

Vērojamie parametri	Eksperta komentāri	Skolotāja piezīmes (aizpilda eksperts)
skolēnu sadarbība;		
grāmatu un darba burtņīcu izmantojums;		
radoša un analītiska rakstura darbības;		
uzdevumu izpilde;		
skolēnu pierakstu un darba materiālu kvalitāte;		
skolēnu pašvērtējums stundā;		
stundai izvirzīto mērķu sasniegšana.		
Skolotāja un skolēnu dialogs:		
terminu lietojums;		
valodas kultūra;		
jautājumu uzdošanas veids;		
skolēnu rosināšana izteikt savas domas;		
skolēnu atbilžu kvalitāte;		
dialoga veidošana, balstoties uz skolēnu atbildēm;		
uzslavas lietojums.		

Stiprās puses _____

Nepieciešamie uzlabojumi _____

Citi vērojumi _____

Stundas vērtējums ar līmeni: 4- ļoti labi; 3-labi; 2-viduvējs; 1-vājš.

Darba organizācija stundā _____

Mācīšana _____

Mācīšanās _____

Skolotāja un skolēnu dialogs _____

PIEMĒRS 4. Stundas vērošanas lapa

Skola _____ Klase _____

Skolēnu skaits klasē _____, stundā _____

Mācību priekšmets _____

Skolotājs/-a _____ Datums _____

Stundas tēma _____

Stundas vērošanas mērķis _____

Vērotājs _____

Stundā apgūstamās standartprasmes _____

SKOLOTĀJA STUNDAS PAŠVĒRTĒJUMS

Stiprās puses _____

Nepieciešamie uzlabojumi _____

STUNDAS VĒRTĒJUMS

Novērtējuma parametri	Maksimālie punkti	Skolotāja pašvērtējums (0, 0.5, 1 p.)	Vērtējums (0, 0.5, 1 p.)
Stundā izvirzīto uzdevumu izpilde.	1		
Mācīšanās metožu daudzveidība un piemērotība.	1		
Prasme organizēt darbu (ievaddaļa, galvenā daļa, noslēgums).	1		
Lietderīga laika izmantošana stundā.	1		
Skolēnu aktīva iesaistīšanās mācīšanās procesā.	1		
Skolēnu mācību sasniegumu pašvērtējuma organizēšana stundā.	1		
Skolēnu sagatavošana mājas darbu veikšanai, mājas darba apjoms, lietderība.	1		
Skolotāja stāstījuma un skaidrojuma mērķtiecība, precizitāte.	1		
Atbalsts mācībās spējīgākajiem un vājākajiem skolēniem.	1		
Mācību vielas saikne ar reālo dzīvi.	1		
Mācību satura integrācija.	1		
KOPĀ:	11		

punkti	vērtējums
10_11	izcili
8_9	ļoti labi
7	labi

9. Skolēnu mācību darba rezultātu novērtējums mājturībā

Nodarbības mērķis – skolēnu mācību darba un tā rezultātu novērtēšanas pamatprasmes.

Nodarbības uzdevumi:

- iepazīties ar skolēnu mācību darba novērtēšanas sistēmu IZM VISC ;
- izstrādāt kritērijus skolēnu praktisko izstrādājumu novērtēšanai *Mājturības un tehnoloģiju* stundās;
- novērtēt dažus praktiskus izstrādājumus;
- izzināt alternatīvas iespējas skolēnu praktisko izstrādājumu novērtēšanai.

Jautājumi paškontrolei

1. Cik ballu sistēmā IZM VISC paredz vērtēt skolēnu mācību darba rezultātus?
2. Pēc kādiem kritērijiem *Mājturības un tehnoloģiju* stundās vērtēt skolēnu praktiskos izstrādājumus?
3. Kā vērtēt skolēnu praktiskos izstrādājumus ārpusstundu darbā?
4. Kādi principi jāievēro vērtējot skolēnu mācību sasniegumus?

Mācību pamatliteratūra

- Gailīte I. (1995). Audzēkņu mācību sasniegumu izzināšanas veidi, formas, paņēmieni (28-37). //Skolotāja pieredze. Metodisko rakstu krājums, Nr.5.
- Vucenlīdzāns P. (1994). Skolēnu zināšanu un prasmju kontrole un vērtēšana darbmācībā (53-56). //Darbmācības metodikas pamati. Ogre, Ogres tipogrāfija, 147 lpp.

Pašizglītībai ieteicamā papildliteratūra

- Hahele R., Mīlā A., Upeniece I. (2009). Mājsaimniecība (58-59), (92-94), (157-163); Vizuālā māksla (45-48). (75-81), (110-115); Informātika (23-36), (68-70), (124-130). //Skolēnu mācību sasniegumu vērtēšana vidusskolā. Metodiskais materiāls. Rīga, 163 lpp. [skatīts 2011]. Pieejams: http://www.visc.gov.lv/saturs/vispizgl/metmat/mac_sasn_vert_vdsk.pdf
- Izglītojamo mācību sasniegumu vērtēšanas kārtība Ozolnieku vidusskolā (2010). [skatīts 2011]. Pieejams: ftp://ozolniekuvsk.lv/ozvsk/dokumenti/vertesanas_kartiba_OZVSK_ar_piel.pdf
- Pickard M.J., (2007). The new Bloom's Taxonomy: an Overview for Family and Consumer Sciences (45-55) //Journal of Family and Consumer Sciences Education, Vol. 25, No. 1, Spring/Summer 2007. [skatīts 2011]. Pieejams: <http://www.natefacs.org/JFCSE/v25no1/v25no1Pickard.pdf>
- Skolēnu mācību sasniegumu vērtēšanas kārtība Baumaņu Kārļa Viļķenes pamatskolā. (2007). [skatīts 2011]. Pieejams: http://www.vilkene.lv/wp-content/uploads/2010/08/mac_sasnieg_vertes.pdf
- Skolēnu mācību sasniegumu vērtēšanas kārtība Tukuma 2. vidusskolā (2010). [skatīts 2011]. Pieejams: <http://81.198.173.22/lapas/macibu-process/macibu-sasniegumu-vertesana.php>

Kāpēc skolotājiem ir nepieciešama informācija par skolēnu mācību darbības rezultātiem?

- lai iegūtu informāciju par skolēnu mācību darbības rezultātiem (zināšanām, prasēm, iemaņām, darba stilu, dinamiku mācībās);
- lai iegūtu informāciju par skolēnu personības individuālo attīstību (attieksmēm, dzīves jēgu, vērtību izpratni, orientāciju, emocionālās uztveres spēju);
- lai novērtētu skolēnu mācību darbu salīdzinot rezultātus ar:
 - o nacionālo standartu prasībām;
 - o skolēna iepriekšējiem rezultātiem;
 - o citu skolēnu rezultātiem;
- lai pedagogs novērtētu savu darbu;
- lai, ievērojot iegūtos rezultātus, pedagogs mērķtiecīgi organizētu tālāko mācību procesu.

Pārbaudes darbu nolūks:

- kārtējā pārbaude (prognostējošā, diagnosticējošā, apguves dinamikas),
- noslēguma pārbaude (kursa noslēgumā),
- valsts pārbaudes darbs (vispārējo zināšanu jeb kompetences pārbaude),
- citi nolūki (atlases olimpiādēm, spēju pārbaudes...).

Mācību sasniegumu pārbaudes formas:

- individuālās,
- grupveida,
- kolektīvās.

Mācību sasniegumu pārbaudes veidi:

- rakstveida,
- mutvārdu,
- praktiskie darbi,
- kombinētie.

Vērtēšanas principi

- prasību atklātības un skaidrības princips;
- pozitīvo sasniegumu summēšanas princips;
- vērtējuma atbilstības princips;
- vērtējuma noteikšanas veidu dažādības princips;
- vērtējuma obligātuma princips;
- vērtējuma regularitātes princips.

Pamatprasības skolotāja organizētai kontrolei

- mērķtiecīgai,
- motivējošai,
- vispusīgai,
- objektīvai,
- sistemātiskai,
- diagnosticējošai,
- individuālai un tiešai,
- diferencētai,
- daudzveidīgai formās,
- apmācošai,
- stimulējošai.

Vērtēšanas kritēriji

- terminoloģijas izpratne,
- faktu un principu izpratne,
- spēja izskaidrot un ilustrēt,
- spēja aprēķināt,
- spēja paredzēt (kas notiks zināmos apstākļos),

- spēja ieteikt piemērotu darbību,
- spēja izdarīt novērtējošu spriedumu.

Atsevišķi kritēriji diferencētam vērtējumam mājturībā:

- ideja;
- tehniskās izpildes kvalitāte, precizitāte;
- kompozīcija un oriģinalitāte;
- noformējums;
- darba apjoms un sarežģītība, darbietilpība;
- lietderība, efektivitāte, noderība;
- skolēna izaugsme salīdzinājumā ar iepriekšējiem darbiem;
- izpildījuma patstāvība;
- racionāla materiālu izmantošana.

Kritēriju vērtējumam var izmantot dažādas metodes, gan tradicionālo IZM ieteikto 10 ballu vērtēšanas sistēmu (skat. 11.tab.), gan Blūma taksonomijas skalu (skat. 12.tab.), ko mājturībā izmanto retāk, gan titulu piešķiršanas metodi skolēniem praktisko izstrādājumu novērtēšanā skatēs vai izstādēs (skat. 13.tab.), ko ir ieteicams izmantot mājturības mācībās un ārpusstundu pulciņu darbā.

11.tabula

10 ballu vērtēšanas skala

Vērtējums	Vārdos	Saīsināti	Atbilstība programmas apjomam	Attieksme	Sasniegumu dinamika
10	Izcili	izc.	Ievērojami pārsniedz programmas apjomu; veikti papildus pētījumi	Argumentēta, izteikti pozitīva attieksme; iniciatīva un sistemātiska līdzdalība zinātniski pētnieciskā un/vai praktiskā darbā	Sistemātiski augšupejoša
9	Teicami	teic.	Pārsniedz programmas apjomu	Argumentēta, izteikti pozitīva attieksme; līdzdalība zinātniski pētnieciskā un/vai praktiskā darbā	Sistemātiski augšupejoša
8	Ļoti labi	ļ.labi.	100%	Argumentēta, izteikti pozitīva attieksme; regulāra programmas apguve	Sistemātiski augšupejoša
7	Labi	labi	$\geq 80\%$	Argumentēta attieksme; regulāra programmas apguve	Gandrīz sistemātiski augšupejoša
6	Gandrīz labi	g.labi	$\geq 70\%$	Daļēji (izteikta un) argumentēta attieksme; galvenokārt (pārsvarā) regulāra programmas apguve.	Pārsvarā augšupejoša
5	Viduvēji	viduv.	$\geq 60\%$	Iezīmējas attieksme un tās argumentācija; regulāra programmas apguve mijas ar neregulāru	Epizodiski augšupejoša
4	Gandrīz viduvēji	g.viduv.	$\geq 50\%$	Vienaldzīga, neargumentēta, dominē neregulāra programmas apguve	Iezīmējas progress
3	Vāji	vāji	Virspusēji apgūti tikai daļa pamatjautājumu (prasmju)	Vienaldzīga, neargumentēta; programmas apguve reta, epizodiska	Izmaiņu nav
2	Ļoti vāji	ļ.vāji	Virspusēji apgūti atsevišķi jautājumi (prasmes)	Vienaldzīga, neargumentēta; programmu neapgūst	Izmaiņu nav
1	Ļoti, ļoti vāji	ļ.ļ.vāji	Programma nav apgūta	Vienaldzīga, neargumentēta; programmu neapgūst	Izmaiņu nav

Blūma taksonomijas skala
(katrs nākamais līmenis ietver iepriekšējā līmeņa prasības)

Blūma taksonomija	Stouna uzdevumu klasifikācija	Atbilstība 10 ballu skalai
1.Zinašanas	C	Vājš (1-3 balles)
2.Izpratne	C	Pietiekams (4-5)
3.Lietošana	B	Pietiekams (4-5)
4. Analīze	B,A	Optimāls (6-8)
5.Sintēze	A	Optimāls (8-9)
6.Novērtēšana	A	Izcils (9-10)

Skolēnu mācību darba rezultātu novērtējums mājturībā

Kritēriji praktiskā izstrādājuma novērtēšanai	Tituli skolēnu praktisko izstrādājumu (skates, izstādes darbu) novērtēšanai	
tehniskā izpildes kvalitāte, precizitāte	GRAND PRIX	Sirsnīgākais darbs
darba apjoms un sarežģītība	Skaistākais darbs	Praktiskākais darbs
kompozīcija un oriģinalitāte	Oriģinālākais darbs	Neatvairāmākais darbs
lietderība, efektivitāte	Jautrākais darbs	Siltākais darbs
	Smalkākais darbs	Spilgtākais darbs
	Pavasariģākais darbs	Pasakainākais darbs
	Pūkainākais darbs	Mīļākais darbs
	Apjomīgākais darbs	Smalkākais darbs
	Krāsainākais darbs	Greznākais darbs
	Netradicionālākais darbs	Karaliskākais darbs

10. Mājturības mācību grāmatu sastādīšanas un novērtēšanas metodika

Nodarbības mērķis – priekšstats par *Mājturības un tehnoloģiju* mācību grāmatu sastādīšanas un novērtēšanas metodiku

Nodarbības uzdevumi:

- iepazīties ar prasībām, kādas mācību grāmatas sastādīšanai izvirza didaktika;
- novērtēt kādu mācību grāmatu vai mācību līdzekli par *Mājturības un tehnoloģiju* tematiku;
- iepazīties ar mācību grāmatu un mācību līdzekļu sarakstu *Mājturībā un tehnoloģijās* (skat. 7.pielikumu) un mācību grāmatu izdevējiem (skat. 9.lpp.),
- iepazīties ar mācību grāmatu un mācību līdzekļu aprakstiem *Mājturībā un tehnoloģijās* (skat.8.pielikumu);
- iepazīties ar pieejamo mācību grāmatu klāstu *Mājturībā un tehnoloģijās*,
- uzrakstīt recenziju (2-3 lpp.) latviešu valodā kādai svešvalodā (angļu vai vācu valodās) izdotai grāmatai par kādu no *Mājturības un tehnoloģiju*, mājsaimniecības jeb amatu mācības tematiem (piemēram, rokdarbos, kulinārijā, papīra locīšanā, kokapstrādē, metālapstrādē, apģērbzinībās u.t.t.). Recenzijai jāpievieno kopijas no grāmatas titullapas, satura rādītāja un vienu lappusi ilustrācijai no teksta ar attēliem.

Jautājumi paškontrolei

1. Kāda ir mācību grāmatas struktūra?
2. Kādiem mācību materiāla elementiem jāietilpst mācību grāmatās?
3. Cik jauni abstrakti izteicieni pieļaujami jaunā tekstā?
4. Kādi ir teksta četri saprašanas līmeņi?
5. Kādas ir prasības mācību grāmatā lietotajai valodas tīrībai?
6. Mācību teksts ir daudzfunkcionāls. Nosaukt tā funkcijas!
7. Vingrinājumiem un uzdevumiem jānodrošina sarežģītības pakāpes pieaugums.
8. Nosaukt uzdevumu klasifikāciju secībā, kas nodrošina radošas pieejas pieaugumu!
9. Kas jāievēro sagatavojot ilustrācijas mācību grāmatai?
10. Kādi ir mācību grāmatas kvalitātes rādītāji?
11. Kādas ir mācību grāmatas kvalitātes rādītāju parametru noteikšanas metodes?

Mācību pamatliteratūra

- Dišlere V. (2003). Mācību grāmatu sastādīšanas didaktika amatu mācībai pieaugušajiem. Jelgava, Latvijas Praktisko mācību priekšmetu metodiskā apvienība, 20 lpp.

Pašizglītībai ieteicamā papildliteratūra

- Andersone R., Maslo I., Krūze A., u.c. (2010). Valsts izglītības standartiem atbilstošas mācību literatūras satura izstrāde un izvērtēšana. Metodiskie ieteikumi. Rīga, IZM VISC, 36 lpp. [skatīts 2011]. Pieejams:
http://www.visc.gov.lv/saturs/vispizgl/metmat/mac_lit_izstrade_20100202.pdf
- Bogdzeviča A., Celmiņa E., Grigule L., u.c. (2005). Vadlīnijas mācību grāmatu vērtēšanai no dzimumu līdztiesības aspekta. [skatīts 2011]. Rīga, Labklājības ministrija, 61 lpp. Pieejams:
http://visc.gov.lv/saturs/vispizgl/metmat/vadlin_macgram_vert_dz_lidzt_aspekta.pdf
- Dillmont T. Encyclopedia of needlework. [skatīts 2011]. Pieejams:
<http://www.gutenberg.org/files/20776/20776-h/needlework-h.html>
- Jaunākā ieteicamā mācību literatūra vispārējās izglītības iestādēm. (2004). Atbildīgā par izdevumu I.Švarca, Rīga, ISEC, Izglītības soļi, 26 lpp.
- Kokare V. (1999). Ieteikumi mācību literatūras veidotājiem un vērtētājiem. Rīga, Mācību apgāds NT, 36 lpp.

- Learn To Crochet Quickly And Easily (1-20). Irish Crochet And How To Make It (22-45). [skatīts 2011]. Pieejams: <http://www.allfreecrafts.com/ebooks/HowtoCrochet2.pdf>
- VISC katalogā iekļautās mācību grāmatas, metodiskos līdzekļus un mācību līdzekļus iesakām meklēt: https://lira.lanet.lv/F/?func=option-update-lng&file_name=find-b&local_base=isc01&p_con_lng=lav
- VISC mācību literatūras saraksts vispārējās izglītības programmu apguvei - *Mājturība* vai arī meklēt <http://www.visc.gov.lv> mājas lapā izvēloties - *Izglītības saturs/ Vispārējā izglītība/ Mācību literatūra* un meklētājā ierakstiet vārdu „**Mājturība**”

Mācību grāmatas strukturēšana:

- mācību saturs,
- mācību grāmatas struktūra,
- mācību tekstu tipi un to raksturs,
- mācību tekstu funkcionālie stili,
- vingrinājumu vispārdidaktiskā klasifikācija,
- noformēšanas prasības.

Mācību grāmatas funkcijas:

- mācību grāmata ir izglītības satura materializēts nesējs;
- tā ir mācību satura apgūšanas procesa organizators.

Mācību grāmatas veidošanas loģiski psiholoģiskās koncepcijas pamatā ir 4 aspekti:

- loģiski – lietišķais (grāmatas sastādīšana balstās uz dialektisko loģiku- domāšanas attīstību, patiesības sasniegšanu),
- psiholoģiskais (audzēknis pats regulē savu mācību darbu pēc formulas “es mācos” nevis “mani māca”),
- didaktiskais (mācību grāmatas saturs, loģika, informatīvais un emocionālais fons - attīsta loģisko domāšanu, veicina pašizglītošanos),
- funkcionālais (pasaules uzskata veidošanās; informatīvā; vērtīborientācijas; pedagoģiskā funkcijas).

Mācību grāmatas kā mācību procesa stratēģiskā modeļa vispārīgie elementi:

- mērķis,
- izglītības satura komponentes,
- mācību didaktika un organizatoriskās formas.

Mācību grāmata kā mācību procesa taktisks modelis ietver mācību elementu secību atbilstoši izglītības saturam:

- tiešā mācību informācija;
- uzdevumi zināšanu nostiprināšanai;
- uzdevumi zināšanu radošai pielietošanai;
- dažāda veida emocionālās iedarbības līdzekļi;
- paškontroles uzdevumi.

Katrā jaunā tekstā pieļaujami 1 - 2, bet ne vairāk, jauni abstrakti izteicieni.

Teksta četri saprašanas līmeņi:

- teksta katra atsevišķa teikuma jēgas skaidra sapratne;
- dažādu teikumu savstarpējo sakarību un teksta daļu savstarpējo saikņu skaidra sapratne;
- skaidri nepateiktās saiknes atrašana un sapratne starp atsevišķām teksta daļām, kurām lasītājam jābūt nojaušamām;
- slēptās saiknes atrašana un sapratne starp atsevišķām teksta daļām, kuras lasītājam jāatrod apzinīgas piepūles rezultātā.

Prasības valodas tīrībai:

- mācību grāmatas valodai jābūt skaidrai, precīzai un lakoniskai,
- atbilstoši attiecīgās vecuma grupas lasītāju īpatnībām;

- mācību grāmatas valodai jābūt dzīvai, izteiksmīgai, emocionālai, Atkarībā no mācību priekšmeta, mācību grāmatas uzdevumiem un valodai jābūt diferencētiem.

Mācību teksts ir daudzfunkcionāls:

- izskaidrojoši- ilustratīvā funkcija;
- informatīvā funkcija;
- reproduktīvā funkcija;
- problēmmetodes funkcija;
- kontroles un paškontroles organizācijas funkcija.

Vingrinājumu vispārdidaktiskā klasifikācija:

- propedeutiskie (iepriekšējie, sagatavojošie) uzdevumi, ar mērķi sagatavot apmācāmo jaunas vielas uztverei;
- ievadvingrinājumi - to mērķis ir rast problēmsituāciju;
- izmēģinājuma vingrinājumi tiek lietoti tajā etapā, kad materiāls ir apgūts nepilnīgi;
- trenējošo vingrinājumu mērķis ir formēt prasmes un iemaņas standartsituācijās,
- kontroluzdevumi noslēdz visu vingrinājumu ciklu.

Ilustrāciju klasifikācija:

- reāli - priekšmetiskas ilustrācijas (fotogrāfija - attēloti reāli priekšmeti; zīmējums; gleznu reprodukcijas, kurās saskatāmi reāli priekšmeti),
- nosacīti priekšmetiskas - shematiskas ilustrācijas (rasējums; shēma; diagramma; histogramma; karte un plāni; videogramma; karikatūra),
- abstraktās ilustrācijas (grafiki; blokshēmas; matemātiskā simbolika; mākslinieciskas),
- kombinētās ilustrācijas (uz kartes, fotogrāfijas jeb zīmējuma fona veidota nosacīti priekšmetiska ilustrācija).

Visu veidu ilustrācijas klasificējas vēl pēc priekšmeta attēlošanas veida:

- ilustrācijas, kas attēlo priekšmeta ārējo veidolu (konfigurāciju, faktūru, krāsu, apjomu);
- ilustrācijas, kas attēlo priekšmeta uzbūvi;
- ilustrācijas, kas attēlo kustību, dinamiku.

Mācību grāmatas kvalitātes rādītāji:

- saturs (zinātniski informatīvais),
- struktūra (arhitektūra, kompozīcija, izklāstījums),
- noformējums (mākslinieciskais un tehniskais tekstam un ilustrācijām),
- izpildījums (poligrāfiskais).

Mācību grāmatas kvalitātes noteikšanas piemēru pēc ballu sistēmas skatīt 14.tabulā.

14.tabula

PIEMĒRS - Mācību grāmatas kvalitātes noteikšana pēc ballu sistēmas

Kvalitātes rādītājs	Koeficients	Visaugstākais vērtējums balēs	Atzīmju skala				
			teicami	ļoti labi	labi	apm.	neapm.
			k x 5	k x 4	k x 3	k x 2	k x 1
saturs	7	35	35-30	28-20	21-15	14-10	7-1
struktūra	4	20	20-18	17-13	12-9	8-5	4-1
noformējums	3	15	15-13	12-10	9-7	6-4	3-1
izpildījums	2	10	10-9	8-7	6-5	4-3	2-1
Kopā	16	80	80-65	64-49	48-33	32-17	16-1

Kvalitātes rādītāju parametru noteikšanas metodes:

- eksperimentālā, (kas pamatojas uz novitāšu novērtēšanu un tehnisko līdzekļu izmantošanu);
- aprēķinu, (ar kaut kādām metodēm atrasto parametru skaitlisko vērtību apstrāde);
- organoleptisko, (pamatojoties uz sajūtu orgānu reakciju analīzi, nelietojot tehniskas metodes);
- konkrēti- socioloģisko, (pamatojoties uz faktisko mācību grāmatu izmantotāju - audzēkņu, skolotāju viedokļu konstatāciju un analīzi);
- ekspertu, (kas pamatojas uz speciālistu- ekspertu spriedumiem).

Uzdevums: novērtēt kādu no *Mājturībā un tehnoloģijās* izmantojamām mācību grāmatām pēc izvēles, izmantojot IZM VISC veidlapu „Mācību līdzekļa apraksts un novērtējums”. (skat. 15.tabulu).

15.tabula

Mācību līdzekļa apraksts un novērtējums

1.	Autors (-e)
1.	Nosaukums
2.	Mācību literatūras veids
3.	Mācību priekšmets
4.	Klase, izglītības pakāpe
5.	Izlaides ziņas (jauns, atkārtots, papildināts, pārstrādāts, tulkots izdevums- vajadzīgo pasvītrot,.....lpp.
6.	Izdevniecība
7.	Izdošanas gads
8.	ISBN (starptautiskās identifikācijas sistēmas numurs)
9.	Prognozējamā cena (izdevniecības veikalā)
10.	Vai mācību līdzekļa nosaukums atspoguļo tajā ietverto saturu un mācību uzdevumu mērķus? ☐ Jā ☐ daļēji ☐ nē
11.	Vai mācību priekšmeta standartā (vadlīnijās) noteiktā satura apguves un mācību uzdevumu izpildes nodrošinājums (nosaukt tikai galvenās jomas):
12.1	Mācību līdzeklis nodrošina šādu mācību mērķu izpildi:
12.1	Mācību līdzeklis nodrošina šādu mācību uzdevumu izpildi:
12.1	Mācību līdzeklis nodrošina šādu zināšanu apguvi:
12.1	Mācību līdzeklis nodrošina šādu prasmju apguvi:
12.	Mācību līdzeklī ir ievēroti šādi mācību principi: ☐ zinātniskuma; ☐ audzināšanas; ☐ socializācijas; ☐ uzskatāmības; ☐ sistematiskuma un pēctecības; ☐ piemērotības jeb atbilstības; ☐ diferencētās individuālās pieejas; ☐
13.	Mācību līdzeklī ir ievērotas šādas mācību procesa funkcijas: ☐ izglītojošā; ☐ audzinošā; ☐ attīstošā; ☐
14.	Mācību satura atbilstība skolēnu vecumam un uztverei: ☐ mācību līdzekļa saturs atbilst skolēnu vecumam un uztverei..... ☐ atsevišķas daļas ir pārāk sarežģītas (kuras?)..... ☐ atsevišķas daļas ir pārāk vienkāršas (kuras?)
15.	Mācību līdzeklis ir piemērots: ☐ pamatkursam; ☐ profilkursam; ☐ atvieglotam mācību saturam, ☐
16.	Mācību līdzekļa novitāte. Autora koncepcija, īpašības vai pazīmes, ar ko šis izdevums atšķiras no alternatīviem izdevumiem:.....
17.	Mācību līdzeklis: ☐ ir atsevišķs mācību līdzeklis; ☐ ietilpst mācību kompleksā (kurā?)
18.	Mācību līdzekļa vizuālais noformējums, ilustrāciju kvalitāte un funkcijas (īss raksturojums):
19.	Poligrāfiskās izpildes – šrifta, papīra, iesējuma kvalitātes (īss raksturojums) :
20.	Citas ziņas
21.	Šo mācību līdzekli izvērtēja (asociācija (apvienība, biedrība) pilns nosaukums):

Un pamatojoties uz asociācijas (apvienības, biedrības) lēmumu, ieteic iekļaut sarakstā „Ieteicamā literatūra vispārizglītojošajām mācību iestādēm”.

Atbildīgā persona

(vārds, uzvārds)

(paraksts)

Datums:

(zīmogs)

11. Materiāli tehniskā bāze *Mājturības un tehnoloģiju* mācībās

Nodarbības mērķis – apzināta nepieciešamā materiāli tehniskā bāze *Mājturības un tehnoloģiju* mācību kabinetos un darbnīcās.

Nodarbības uzdevumi:

- apzināt *Mājturībā un tehnoloģijās* izmantojamās nepieciešamās mācību līdzekļus:
 - nepieciešamie materiāli,
 - darba rīki,
- sagatavot vispārējos un drošības noteikumus *Mājturības un tehnoloģiju* mācību kabinetiem un darbnīcām, ievērojot:
 - apgaismojuma režīmu,
 - gaisa ventilācijas un siltuma režīmu,
 - ugunsdrošību,
 - elektrodrošību,
 - skolēnu instruktāžas par darba drošības noteikumiem un,
 - neatliekamo medicīnisko palīdzību darba traumų gadījumā;
 - mācību darbnīcas vadītāja pienākumus.

Jautājumi paškontrolei

1. Kādi materiāli un darba rīki nepieciešami *Mājturības un tehnoloģiju* nodarbībām?
2. Kādi ir drošības noteikumi strādājot;
 - a. šūšanas darbnīcā?
 - b. virtuvē?
 - c. kokapstrādes darbnīcā?
 - d. metālapstrādes darbnīcā?
3. Kādi ir mācību darbnīcas vadītāja pienākumi?

Mācību pamatliteratūra

- Golubeva A. (1998). Skolēnu drošība, nelaimes gadījumi, pirmā palīdzība. Rīga, Lielvārds, 72 lpp.
- Ilgaža K. (2004). Drošība. Metodiskie ieteikumi pamatskolai. Rīga, ISEC, 135 lpp.
- Ilgaža K. (2005). Drošības jautājumi pamatizglītības mācību priekšmetu saturā. Rīga, ISEC, 13 lpp. [skatīts 2011]. Pieejams: <http://www.visc.gov.lv/saturs/vispizgl/metmat/drosibasjaut.pdf>
- Vucenlīdzāns P. (1994). Darba drošības noteikumi darbmācībā un instruktāžas. Rīga, 22 lpp.
- Vucenlīdzāns P. (1994). Vispārējie noteikumi skolu mācību darbnīcām (68-77). //Darbmācības metodikas pamati. Ogre, Ogres tipogrāfija, 147 lpp.

Pašizglītībai ieteicamā papildliteratūra

- Eiropas darba drošības un veselības aizsardzības aģentūra. [skatīts 2011]. Pieejams: <http://osha.lv/lv/publications>
- Izraksts no iekšējās kārtības noteikumiem Rīgas Daugavgrīvas vidusskolā. Skolēnu drošība skolā. [skatīts 2011]. Pieejams: http://www.rdv.s.apollo.lv/Kartiba/ie_kar.html

Drošības jautājumu tematika pamatizglītības mācību priekšmetu saturā (Ilgaža, 2005):

- drošība sadzīvē,
- gāzes lietošanas drošība,
- elektrodrošība,
- ugunsdrošība,
- bīstamās vielas,
- drošība dabas vidē,
- bīstamais starojums
- pirmā palīdzība.

Drošības jautājumu sadalījums pa klasēm (Ilgaža, 2004):

- 5.klase Ceļu satiksmes noteikumi gājējiem, transporta līdzekļi, velosipēds, rīcība nelaimes gadījumos, dabas katastrofas (63.- 81. lpp.);
- 6.klase Ceļu satiksmes noteikumi velosipēda vadītājam (dokumenti), nelaimes gadījumi, bīstamie atradumi, sadzīves ķīmija (82.- 91. lpp.);
- 7.klase Pirmā palīdzība nelaimes gadījumos, sadzīves tehnikas lietošanas noteikumi, ugunsdrošība mājās un skolā, pirotehnika (92.- 105. lpp.);
- 8.klase Motorizētie transporta līdzekļi, Mopēda vadītāja tiesību iegūšana, Ceļu satiksmes noteikumi mopēda vadītājam, personiskā drošība (106.- 111. lpp.);
- 9.klase Dokumentu daudzveidība, to glabāšana, Ceļu satiksmes noteikumi un citu drošības noteikumu regulējošā likumdošana (112.- 114. lpp.).

Skolēnu drošība, nelaimes gadījumi, pirmā palīdzība (Golubeva, 1998)

- Skolēnu drošība, par to, kas atbildīgs?
- Kādi nelaimes gadījumi notiek skolēnu vidū?
- Kā novērtis nelaimes gadījumu?
- Rīcība nelaimes gadījuma vietā.
- Metodiskais materiāls 4-6 klasei.
- Izdales materiāli.

IZM VISC ieteiktos specifisko mācību līdzekļu uzskaitījumu mācību kabinetos un darbnīcās skatīt 16.tabulā.

16.tabula

Specifiskie mācību līdzekļi mācību kabinetos (IZM VISC)

Mācību virtuve
Iekārtas, ierīces Ledusskapis, mikseris, elektriskā tējkanna, sviestmaižu tosters, smalcinātājs, sulu spiede, mikroviļņu krāsns.
Ierīces vienai darbavietai (4–6 skolēniem) Elektriskā plīts, ventilators, tvaika nosūcējs, izlietne, šķīvju žāvētājs, atkritumu tvertne.
Piederumi un trauki vienai darbavietai (4–6 skolēniem) <i>Piederumi ēdienu gatavošanai</i> Katli, pannas, bļodas, kausi, naži, karotes, rīves. Sieti, dēļi, mērtauks, paplāte, kūku, kēksa, cepumu veidules, mīklas rullis, ritenītis. Gaļas maļamā mašīna, gaļas āmuriņš, putnu dalāmās šķēres. Piltuve, virtuves šķēres, caurduris, kartupeļu stampa, konservu attaisāmais. <i>Piederumi galda klāšanai</i> Galdauti, salvetes, ziedu trauki, svečturi u. c. <i>Piederumi ēdiena uzlikšanai galdā</i> Piena, sulas, saldo mērču krūzes. Tējas, kafijas kannas. Piena, krējuma kanniņas. Cukura, ievārījuma, siera, garšvielu, mērces, sautējuma, salātu trauki. Zupas terīne. Šķīvis otrā ēdiena uzlikšanai. Cepeša, zivju šķīvji. <i>Piederumi ēdiena paņemšanai</i> Kauss (mērces), saldā ēdiena karotes. Gaļas dakšiņa, lāpstiņa. Kūku nazis, dakšiņa, lāpstiņa. Rīki

salātu paņemšanai.

Piederumi individuālai lietošanai

Zupas, lēzenais pusdienu, saldā ēdiena, maizes šķīvis. Buljona tase. Kafijas, tējas tase ar apakštasi, glāze. Salātu trauks, olu trauciņš, trauks uz kājiņas. Naži, dakšiņas, karotes, tējkarotes.

Darba aizsardzības līdzekļi, piederumi drošībai un uzkopšanas darbiem

Darba apģērbs, virtuves cimdi, sukas, dvieļi, mazgāšanas līdzekļi, paplātes u. c.

Pirmās palīdzības aptieciņa.

Tekstila darbnīca

Darbmašīnas, ierīces

Šujmašīna (viena 2–3 skolēniem), spogulis, manekens, putekļu sūcējs.

Ierīces vienai darbavietai (4–6 skolēniem)

Gludināmais dēlis, gludeklis, ūdens smidzinātājs.

Darbarīki un piederumi

pīšanai, aušanai, adīšanai, tamborēšanai, auduma piegriešanai un izstrādājuma šūšanai, izšūšanai, batikošanai, auduma vai tekstilizstrādājuma apdrukai, apgleznošanai un citām tehnoloģijām pēc skolotāja izvēles.

Materiāli

daudzveidīgu tehniku apguvei – papīrs (dažādu struktūru, reljefu papīrs, kartons u.c.), tekstilmateriāli un dabas materiāli.

Palīgmateriāli – rāmji darbu eksponēšanai, līmlentes, knaibles u. c.

Darba aizsardzības līdzekļi, piederumi drošībai un uzkopšanas darbiem

Sukas, dvieļi, mazgāšanas līdzekļi, paplātes, tekstilmateriālu atgriezumam tvertne.

Pirmās palīdzības aptieciņa.

Kokapstrādes un metālapstrādes darbnīcās

Darbgaldi un darbmašīnas

Metālapstrādes virpa, kokapstrādes virpa, galda urbja mašīna, elektriskā tecīla, slīpmašīna, rotējošais zāģis (elektriskais), skaidu nosūcējs, ēvelsols un atslēdznieku galds vai kombinētais darbgalds (katram skolēnam).

Rokas elektriskie darbarīki/instrumenti

Urbis, skrūvgriezis, orbitālā vai lentas slīpmašīna, metāla/betona leņķa slīpmašīna, figūrzāģis, elektriska iededzināšanas ierīce, gludeklis.

Griezējinstrumenti

Zāģi - kokam, metālam; urbji, ēveles, kalti - plakanie pusapaļie, vītņurbis, vītņgrieži, cirvji (mazie), naži, vīles, šķēres skārdam, cirtnis.

Mērinstrumenti un aizzīmēšanas instrumenti

Bīdmērs, mērlente, saliekamais metra mērs, galdnieka stūrenis, metāla lineāls, cirkulis, centra noteicējs, punktsitis, īlens, svītrvilcis.

Montāžas instrumenti

Skrūvgrieži, uzgriežņu atslēgas, āmuri, skavojamā pistole, līmpistole.

Palīginstrumenti

Knaibles, spīles, līmspīles, urbjspals, metāla suka, naglu velkamās knaibles, otas (plakanās/apalās), zāģlāde, izzāģēšanas galdiņš, galodas.

Palīgmateriāli

Līmes, beices, lakas, šķīdinātāji, krāsas, dekoratīvās apdares materiāli, abrazīvie materiāli (slīppapīrs, pastas), naglas, kokskrūves.

Darba aizsardzības līdzekļi, piederumi drošībai un uzkopšanai darbiem

Darba apģērbs, cimdi, aizsargbrilles, respirators, sukas, dvieļi, mazgāšanas līdzekļi, paplātes, atkritumu tvertne.

Pirmās palīdzības aptieciņa.

BIBLIOGRĀFIJA

1. Akmene I. (1999). Mācību priekšmetu olimpiāžu noteikumi. Rīga, Mācību apgāds NT, 56 lpp.
2. Aktuālais 2011./2012.mācību gadā. VISC. [skatīts 2011]. Pieejams: http://visc.gov.lv/aktualitates/info_2011_2012.shtml
3. Aktuālā informācija. VISC. [skatīts 2011]. Pieejams: <http://visc.gov.lv/aktualitates/info.shtml>
4. Andersone R. (1995). Mācību stundas organizatorisko formu daudzveidība (41-47). //Skolotāja pieredze. Metodisko rakstu krājums. Rīga, Izglītības attīstības institūts, 4.sējums.
5. Andersone R., Maslo I., Krūze A., u.c. (2010). Valsts izglītības standartiem atbilstošas mācību literatūras satura izstrāde un izvērtēšana. Metodiskie ieteikumi. Rīga, IZM VISC, 36 lpp. [skatīts 2011]. Pieejams: http://www.visc.gov.lv/saturs/vispizgl/metmat/mac_lit_izstrade_20100202.pdf
6. Augstākās izglītības padome. Izglītības attīstības koncepcija 2007. - 2013. gadam. [skatīts 2011]. Pieejams: http://www.aip.lv/kocept_doc_att-kocep.htm
7. Babanskis I. (1989). Mācību metodes mūsdienu vispārīzglītojošā skolā. Rīga, Cīņa, 201 lpp.
8. Bogdzeviča A., Celmiņa E., Grigule L., u.c. (2005). Vadlīnijas mācību grāmatu vērtēšanai no dzimumu līdztiesības aspekta. [skatīts 2011]. Rīga, Labklājības ministrija, 61 lpp. Pieejams: http://visc.gov.lv/saturs/vispizgl/metmat/vadlin_macgram_vert_dz_lidzt_aspekta.pdf
9. Brūveris V., Krastiņa Z., Sila I. (2008). Skolotāja ABC neformālajā izglītībā. Rīga, V/a „Jaunatnes starptautisko programmu aģentūra”, 29 lpp. [skatīts 2011]. Pieejams: http://www.jaunatne.gov.lv/images/files/mekle_padomu/info/publikacijas/jspa_skolotajiem_gala_variants.pdf
10. Case study. Teacher training. (2007). The TELRI Project. Centre for Academic Practice, University of Warwick. [skatīts 2011]. Pieejams: <http://www.warwick.ac.uk/ETS/TELRI/Evaluation/cs-teaching.pdf>
11. Common European Principles for Teacher Competences and Qualifications. European Commission, Directorate-general for Education and Culture. [skatīts 2011]. Pieejams: http://ec.europa.eu/education/policies/2010/doc/principles_en.pdf
12. Dillmont T. Encyclopaedia of needlework. [skatīts 2011]. Pieejams: <http://www.gutenberg.org/files/20776/20776-h/needlework-h.html>
13. Dišlere V. (2003). Mācību grāmatu sastādīšanas didaktika amatu mācībai pieaugušajiem. Jelgava, Latvijas Praktisko mācību priekšmetu metodiskā apvienība, 20 lpp.
14. Dišlere V., Liepiņa-Naula I. (2006). Patērētāji izglītība personības dzīves kvalitātes pilnveidei (277-287). //Proceedings of the international scientific conference “New dimensions in the development of society”, 15-16 June, 2006. Jelgava, LLU, 330 pages.
15. DOLCETA 6 mācību moduļi patērētāji izglītībā. [skatīts 2011]. Pieejams: <http://www.dolceta.eu/latvija/index.php>
16. Eiropas darba drošības un veselības aizsardzības aģentūra. [skatīts 2011]. Pieejams: <http://osha.lv/lv/publications>
17. Family and Consumer Science (106-114). (2010). //Competences and Skills Required for teacher Certification in Florida, 15th edition. Florida Department of Education, 294 p. [skatīts 2011]. Pieejams: <http://www.fldoe.org/asp/ftce/pdf/complete-edition.pdf>
18. Gailīte I. (1995). Audzēkņu mācību sasniegumu izzināšanas veidi, formas, paņēmieni (28-37). //Skolotāja pieredze. Metodisko rakstu krājums, Nr.5.
19. Golubeva A. (1998). Skolēnu drošība, nelaimes gadījumi, pirmā palīdzība. Rīga, Lielvārds, 72 lpp.

20. Hahele R. (2005). Skolēna zinātniski pētnieciskā darbība. Teorija, pieredze, prakse. Rīga, RaKa, 68 lpp.
21. Hahele R., Miļā A., Upeniece I. (2009). Mājsaimniecība (58-59), (92-94), (157-163); Vizuālā māksla (45-48). (75-81), (110-115); Informātika (23-36), (68-70), (124-130). //Skolēnu mācību sasniegumu vērtēšana vidusskolā. Metodiskais materiāls. Rīga, 163 lpp. [skatīts 2011]. Pieejams: http://www.visc.gov.lv/saturs/vispizgl/metmat/mac_sasn_vert_vdsk.pdf
22. Helsinki University, Department of Teacher education. [skatīts 2011]. Pieejams: <http://www.helsinki.fi/teachereducation/about/history.html>
23. Ieteikumi un rekomendācijas skolēnu zinātniskā darba veikšanai daudzos mācību priekšmetos. IZM VISC. [skatīts 2011]. Pieejams: <http://www.visc.gov.lv/intizglitiba/szpdarbs/ieteikumi.shtml>
24. Ilgaža K. (2004). Drošība. Metodiskie ieteikumi pamatskolai. Rīga, ISEC, 135 lpp.
25. Ilgaža K. (2005). Drošības jautājumi pamatizglītības mācību priekšmetu saturā. Rīga, ISEC, 13 lpp. [skatīts 2011]. Pieejams: <http://www.visc.gov.lv/saturs/vispizgl/metmat/drosibasjaut.pdf>
26. International Federation of Home Economics. [skatīts 2011]. Pieejams: <http://www.ifhe.org/>
27. Izglītības attīstības centrs. [skatīts 2011]. Pieejams: <http://www.iac.edu.lv/>
28. Izglītojamo mācību sasniegumu vērtēšanas kārtība Ozolnieku vidusskolā (2010). [skatīts 2011]. Pieejams: ftp://ozolniekuvsk.lv/ozvsk/dokumenti/vertesanas_kartiba_OZVSK_ar_piel.pdf
29. Izraksts no iekšējās kārtības noteikumiem Rīgas Daugavgrīvas vidusskolā. Skolēnu drošība skolā. [skatīts 2011]. Pieejams: http://www.rdv.s.apollo.lv/Kartiba/ie_kar.html
30. Jaunākā ieteicamā mācību literatūra vispārējās izglītības iestādēm. (2004). Atbildīgā par izdevumu I.Švarca, Rīga, ISEC, Izglītības soļi, 26 lpp.
31. Jaunatnes starptautisko programmu aģentūra. [skatīts 2011]. Pieejams: <http://www.jaunatne.gov.lv/>
32. Journal of the HEIA (Home Economics Institute of Australia). (2000-2010). [skatīts 2011]. Pieejams: http://www.heia.com.au/index.php?option=com_content&view=category&layout=blog&id=52&Itemid=73
33. Kalniņa M. (2003). Vispārējās vidējās izglītības iestāžu skolēnu zinātniski pētnieciskās darbības nolikums. //IZM rīkojums Nr. 90 no 25.02.2003. Valsts jaunatnes iniciatīvu centrs, Zinātnes, vides izglītības un tehniskās jaunrades nodaļa. Rīga, 6 lpp. Pieejams: http://visc.gov.lv/aktualitates/normdok/20030225_izmrik90.pdf
34. Kaucminde mājsaimniecības izglītības iestādes. (1931). Rīga, Latvijas Lauksaimniecības centrālbiedrība, 28 lpp.
35. Kaucmindē 3x3 1991.g. [skatīts 2011]. Pieejams: <http://www.3x3.lv/KRATUVE/Kaucminde/index.html>
36. Kokare V. (1999). Ieteikumi mācību literatūras veidotājiem un vērtētājiem. Rīga, Mācību apgāds NT, 36 lpp.
37. Komenskis J. (1992). Lielā didaktika. Rīga, Zvaigzne, 232 lpp.
38. Lasmanis A., (2011). E-didaktika. [skatīts 29.09.2011]. Pieejams: <http://www.alnet.lv/e-didaktika/>
39. Latvijas patērētāji Eiropas sadarbības tīklā (2005) //Socrates/Gruntvig-4 Eiropas sadarbības tīkls pieaugušo patērētājiizglītībā, Semināra materiāli, projekta koordinators Kitson M. (Lielbritānija), Latvijā - Dišlere V. Jelgava, Latvijas Praktisko mācību priekšmetu metodiskā apvienība, 34 lpp.
40. Learn To Crochet Quickly And Easily (1-20). Irish Crochet And How To Make It (22-45). [skatīts 2011]. Pieejams: <http://www.allfreecrafts.com/ebooks/HowtoCrochet2.pdf>

41. Leviten-Reid C. (2009). What Happened to Home Economics? An Essay on Households, the Economy and the Environment. School of Human Ecology University of Wisconsin-Madison, 22 p.
42. Liepiņš E. (1997). Kā labāk? (3-8). //Rīga, žurnāls "Vispārējā izglītība" 04.12.97.
43. Līce I.(2005) Mājturības mācību priekšmeta vēsturiskā attīstība Latvijā (25-34). //Skolēnu radošās darbības prasmju pilnveide mājturības mācībās, promocijas darbs skolas pedagoģijā, LLU, Jelgava, 225 lpp.
44. Ļubkina V. (1997). Skolēnu ekonomiskās izglītošanas iespējas mājturības stundās pamatskolā. Rēzekne, Mācību apgāds NT, 96.lpp.
45. Markova A. (1986). Mācīšanās motivācijas veidošana skolēniem. Rīga, Zvaigzne, 92 lpp.
46. Maslo I. (1995). Skolas pedagoģiskā procesa diferenciacija un individualizācija (69-89). //Skolas pedagoģiskā procesa diferenciacija un individualizācija. Skolas pedagoģiskā procesa autonomija. Mācību plāna vēsturiskā attīstība. Rīga, RaKa, 89.lpp.
47. Mācības patērētājinībās: gudra izvēle. 7 mācību moduļi patērētājinizglītībā pieaugušajiem. (2007). //Socrates/ Grundtvig-2 projekts Patērētāju izglītošanas pilnveide laukos 2004-2007. Projekta koordinatore Dišlere V. Jelgava, Latvijas Praktisko mācību priekšmetu metodiskā apvienība, 194 lpp.
48. Mācības patērētājinībās: gudra izvēle. Rokasgrāmata patērētājinizglītībā pieaugušajiem. (2005). //Socrates/Grundtvig-2 projekts Patērētāju izglītošanas pilnveide laukos 2004-2007. Projekta koordinatore, līdzautore un redaktore Dišlere V. Jelgava, Latvijas Praktisko mācību priekšmetu metodiskā apvienība, 128 lpp.
49. Mācību metodes. IZM VISC. [skatīts 2011] Pieejams: <http://visc.gov.lv/saturs/vispizgl/programmas.shtml>
50. Mācību priekšmetu metodisko apvienību vadītāju semināri. IZM VISC. [skatīts 2011]. Pieejams: <http://visc.gov.lv/saturs/vispizgl/maseminari.shtml>
51. Mājsaimniecība. Vispārējās vidējās izglītības mācību priekšmeta programmas paraugs. (2008). Rīga, IZM VISC, 31 lpp. [skatīts 2011]. Pieejams: http://visc.gov.lv/saturs/vispizgl/programmas/vidskolai/majsaimn_230508.pdf
52. Mājturība un tehnoloģijas 5.–9. klasei ar izvēli koka un metāla tehnoloģijās. Pamatizglītības mācību priekšmeta programmas paraugs. (2010). Rīga, VISC, 48 lpp. [skatīts 2011]. Pieejams: http://visc.gov.lv/saturs/vispizgl/programmas/pamskolai/majtur_5_9_kokmet.pdf
53. Mājturība un tehnoloģijas 5.-9.klasei ar izvēli tekstila tehnoloģijās. Pamatizglītības mācību priekšmeta programmas paraugs. (2010). Rīga, VISC, 53 lpp. [skatīts 2011]. Pieejams: http://visc.gov.lv/saturs/vispizgl/programmas/pamskolai/majtur_5_9_tekstils.pdf
54. Mājturības pedagoģiskās aktualitātes. (1998). //Latvijas Mājturības institūta dibināšanas 60.gadadienai veltītas starptautiskas konferences referāti. Jelgava, LLU, 232 lpp.
55. McGregor Sue L. T. (2010). Well-being, Wellness and Basic Human Needs in Home Economics. McGregor Monograph Series No. 201003. October 18, 2010, 31 p. [skatīts 2011]. Pieejams; http://www.consultmcgregor.com/documents/publications/well-being_wellness_and_basic_human_needs_in_home_economics.pdf
56. McGregor Sue L. T. (2011). Home economics as an integrated, holistic system: Revisiting Bubolz and Sontag's 1988 human ecology approach (26-34). //International Journal of Consumer Studies, 35(1).
57. Misāne G., Gurbo M. (2008). Pedagoģa profesijas prestižs. //Žurnāls "Skolotājs" Nr. 3(69).
58. Misāne G., Gurbo M., Jemeljanova I., Dezde I., (2007). Pētījums par pedagoģu profesijas prestižu un iespējām to paaugstināt dažādu mērķauditoriju skatījumā, Rīga, Comperio InVITe, 83 lpp. [skatīts 2011]. Pieejams: http://izm.izm.gov.lv/upload_file/Ministrija/Sabiedribas_lidzdaliba/ped_prof_prest_paaugst_merk_sk.doc

59. MK Noteikumi Nr 347. Par prasībām pedagogiem nepieciešamajai izglītībai un profesionālajai kvalifikācijai. [skatīts 2011]. Pieejams: <http://www.likumi.lv/doc.php?id=11488>
60. Oliņa Z. (2001). Mana projekta rokasgrāmata. Metodiski ieteikumi skolotājam. Rīga, Bērnu vides skola, 22 lpp.
61. Ono H., (2009) Husbands' and Wives' Education and Divorce in The United States and Japan, 1946-2000. (292-322) //Journal of Family History Vol. 34 No. 3, July 2009.
62. Ozoliņa-Keņģe M., Auziņa- Smith I. (1989). Kaucmindes mājturības seminārs un Latvijas mājturības institūts, apraksti un atmiņu sakopojumi. //Kaucmindes Mājturības semināra un Latvijas Mājturības institūta absolvenšu grupas izdevums Almelija, Anglija, 306 lpp.
63. Pedagoģijas terminu skaidrojošā vārdnīca. (2000). I. Beļickis, D. Blūma, T. Koķe u.c. Rīga, Zvaigzne ABC, 248 lpp.
64. Pickard M.J., (2007). The new Bloom's Taxonomy: an Overview for Family and Consumer Sciences (45-55) //Journal of Family and Consumer Sciences Education, Vol. 25, No. 1, Spring/Summer 2007. [skatīts 2011]. Pieejams: <http://www.natefacs.org/JFCSE/v25no1/v25no1Pickard.pdf>
65. Pokulis J. (1997). Darbmācības metodikas teorija un prakse. Daugavpils, "Saule", 35 lpp.
66. Pridāne A. (2009). Dzīves kvalitātes princips mājturības izglītībā pamatskolā. (56-80 lpp.)//Dzīves kvalitātes principa īstenošana mājturības izglītībā pamatskolā. Promocijas darbs., Jelgava, LLU. 160 lpp
67. Promising Methods for Teacher Preparation. [skatīts 2011]. Pieejams: <http://www.ed.gov/pubs/NewSkills/chptr4.html>
68. Rudzītis G. (1995). Vecāko skolēnu un studentu sagatavošana pašizglītībai. Jelgava, LLU, 30 lpp.
69. Skolēnu mācību sasniegumu vērtēšanas kārtība Baumaņu Kārļa Viļķenes pamatskolā. (2007). [skatīts 2011]. Pieejams: <http://www.vilkene.lv/skola/macibu-darbs/>
70. Skolēnu mācību sasniegumu vērtēšanas kārtība Tukuma 2. vidusskolā (2010). [skatīts 2011]. Pieejams: <http://81.198.173.22/lapas/macibu-process/macibu-sasniegumu-vertesana.php>
71. Skolotāja profesijas standarts. (2004). IZM 2004. gada 27.februāra rīkojums Nr.116. [skatīts 2011]. Pieejams: <http://visc.gov.lv/saturs/profizgl/standarti/ps0238.pdf>
72. Skolotājam jābūt koptam un izglītotam. (2008). Frut ziņas. [skatīts 2011]. Pieejams <http://news.frut.lv/lv/education/61492>
73. Smagare L. (1990). Ko mācīja Kaucmindē (2-7). //Lauku dzīve.
74. Students J. (1935). Bērna, pusaudža un jaunieša psiholoģija. Rīga, autora izdevumā, 735 lpp.
75. Šķipsna R. (1992). No Kaucmindes nevar aiziet //Zeltene Nr. 11/12; 23 lpp.
76. Teacher Training Modules on Methods and Techniques of Multigrade Teaching and Learning. [skatīts 2011]. Pieejams: <http://www.unicef.org/teachers/resources/mod5.htm>
77. Timšāns S. (1998). Mēs savā zemē un laikā. Par LLU konferenci "Mājturības pedagoģiskās aktualitātes". Latvijas Vēstnesis, Kultūra uz zinātne, 02.10.1998. (284/285). [skatīts 2011]. Pieejams: <http://www.vestnesis.lv/index.php?menu=doc&id=50005>
78. Turkki K. (2007). Home Economics as a Discipline and Science. Helsinki, Helsinki university, 5 p.
79. Vadlīnijas patērētājiizglītībai Baltijas valstīs. (2004). //Dzīves prasmes ilgtspējīgai attīstībai, Ziemeļvalstu un Baltijas valstu projekts Patērētājiizglītības attīstība 2000-2004. Projekta vadītāja Thoresen V. W. (Norvēģija), Dišlere V.- līdzautore un galvenā redaktore latviskajam izdevumam. Jelgava, Latvijas Praktisko mācību priekšmetu metodiskā apvienība, 49 lpp.
80. Valsts izglītības attīstības aģentūra. [skatīts 2011]. Pieejams: <http://www.viaa.gov.lv/lat/>
81. Vaļko M. (2005). Metodiskās padomes nolikums. //Dobeles rajona padomes Izglītības pārvalde, Dobeles, 2 lpp. [skatīts 2011] Pieejams: <http://www.dobelesrp.lv/education/dokumenti/metpadnolikums.doc>

82. Veics V. (1982). Audzināšana darbam. Rīga, Zvaigzne, 199 lpp.
83. Veics V. (1996). Uzvedības un saskarsmes kultūra. Rīga, Junda, 459 lpp.
84. Veics V. (red.) (1980). Darbaudzināšanas aktuālās problēmas. Rakstu krājums. Rīga, Latvijas izglītības ministrija, 120 lpp.
85. Vienna NGO committee on the family. [skatīts 2011]. Pieejams: <http://www.viennafamilycommittee.org/>
86. VISC katalogā iekļautās mācību grāmatas, metodiskos līdzekļus un mācību līdzekļus iesakām meklēt: https://lira.lanet.lv/F/?func=option-update-lng&file_name=find-b&local_base=isc01&p_con_lng=lav
87. VISC mācību literatūras saraksts vispārējās izglītības programmu apguvei - **Mājturība** vai arī meklēt <http://www.visc.gov.lv> mājas lapā izvēloties - *Izglītības saturs/ Vispārējā izglītība/ Mācību literatūra* un meklētājā ierakstiet vārdu „Mājturība”
88. Vizuālo mākslu portāls. [skatīts 2011]. Pieejams: <http://www.studija.lv>
89. Vucenlazdāns P. (1994). Darba drošības noteikumi darbmācībā un instruktāžas. Rīga, 22 lpp.
90. Vucenlazdāns P. (1994). Darbmācības metodikas pamati. Ogre, Ogres tipogrāfija, 147 lpp.
91. Zalāne E., Pirmā zem ekspertu lupas-skolotāju izglītošana. (2011). Diena Nr.216(6162), 16.09.2011.
92. Zelmenis V. (1991). Īss pedagoģijas kurss. Rīga, Zvaigzne.
93. Žukovs L. (1997). Ievads pedagoģijā. Rīga, RaKa, 233 lpp

PIELIKUMI

1. pielikums

1. Starptautisko žurnālu saraksts mājturības tematikā - pieejami tiešsaistē

Home Economics and Related Journals - prepared by Sue McGregor (Canada)

Update March 6, 2010

- International Journal of Consumer Studies (formerly Journal of Consumer Studies and Home Economics) <http://www.wiley.com/bw/journal.asp?ref=1470-6423>
- Canadian Home Economics Journal <http://www.chef-fcef.ca/journal/index.htm>
- International Journal of Home Economics <http://www.ifhe.org/47.html>
- Kappa Omicron Nu FORUM <http://www.kon.org>
- Journal of Extension <http://www.joe.org/>
- Journal of Family and Consumer Sciences <http://www.aafcs.org/Resources/Journal.asp>
- Former Journal of Home Economics archived <http://hearth.library.cornell.edu/h/hearth/browse/title/4732504.htm>
- Nurture (Pakistan journal) <http://www.chek.edu.pk/indexnurture/>
- Family and Consumer Sciences Research Journal <http://fcs.sagepub.com/>
- Journal of the Home Economics Institute of Australia http://www.heia.com.au/index.php?option=com_content&view=category&layout=blog&id=52&Itemid=7
- Journal of Family and Consumer Sciences Education <http://www.natefacs.org/JFCSE/jfcse.htm>
- Journal of Family Ecology and Consumer Sciences <http://www.up.ac.za/academic/acadorgs/saafecs/>
- Journal of Human Ecology <http://www.krepublishers.com/02-Journals/JHE/JHE-00-0-000-000-1990-Web/JHE-00-0-000-000-1990-1-Cover.htm>
- Human Ecology Review <http://www.humanecologyreview.org/>
- German Society of Home Economics journal Housekeeping and Science (HUW) <http://www.dghev.de/> and <http://www.dghev.de/index.php?arg=ZmJfaW1wcmVzcw==>
- The Journal of Korea Home Economics Association and International Journal of Human Ecology <http://www.khea.or.kr/eng/IJHE-0.html>
- The Journal of Asian Regional Association for Home Economics http://www.arahe-web.com/html/menu_jour.html
- The Journal of Home Economics of Japan <http://www.jstage.jst.go.jp/browse/jhej>
- Family Resource Management Journal <http://www.uk.sagepub.com/booksProdDesc.nav?prodId=Book228870&currTree=Subject%20ts&level1=D00&level2=DC0&#tabview=samples>

Šeit ir vēl uzskaitīti specializētie žurnāli, kas saistīti ar mājturību, mājas ekonomiku, ģimeni un patērētājinībām, kas izmantojami *Mājturības un tehnoloģiju un Mājsaimniecības* mācībās:

- Journal of Consumer Education <http://www.cefe.illinois.edu/JCE/index.html>
- Journal of Consumer Affairs <http://www.wiley.com/bw/journal.asp?ref=0022-0078>
- Journal of Consumer Policy <http://www.springerlink.com/content/100283/>
- Journal of Financial Counselling and Planning <http://www.afcpe.org/publications/>
- Journal of Family and Economic Issues <http://www.kluweronline.com/issn/1058-0476>
- Family Relations http://www.ncfr.org/journals/family_relations/home.asp
- Journal of Marriage and the Family http://www.ncfr.org/journals/marriage_family/home.asp
- Journal of Family Issues <http://jfi.sagepub.com/>
- Journal of Family History <http://jfh.sagepub.com/>
- Marriage and Family Review <http://www.tandfonline.com/loi/wmfr20>
- Family Process <http://www.familyprocess.org/>
- Journal of Consumer Research <http://www.journals.uchicago.edu/JCR/home.html>
- Journal of Consumer Marketing <http://www.emeraldinsight.com/journals.htm?issn=0736-3761>
- Journal of Consumer Culture <http://joc.sagepub.com/>
- Journal of Consumer Psychology <http://www.journals.elsevier.com/journal-of-consumer-psychology/>
- Advances in Consumer Research <http://www.acrwebsite.org/>

2. Studiju kursa mājturības metodika programma

Latvijas Lauksaimniecības universitāte
Tehniskā fakultāte

Apstiprināta
Izglītības un mājsaimniecības institūta
akadēmiskā personāla sēdē 2011.gada 5.aprīlī

Mājturības metodika Teaching Methodology of Home Economics Jelgavā Programma

Studiju kursa kods LLU IS reģistrā: Peda2040

1,5 KP nodarbības, 1 KP (40h) kursa darbs.

1,5KP (24 h):

Pilna laika studijās kontaktnodarbības: lekc. 3h, praktiskie. d. 21h, un patstāvīgie mājas darbi 36h, iesk. ar atzīmi.

Nepilna laika studijās kontaktnodarbības: lekc. 2h, praktiskie d. 6 h, un patstāvīgie mājas darbi 52h, iesk. ar atzīmi.

Obligātais kurss profesionālā bakalaura studiju programmās *Mājas vide un informātika izglītībā* un *Mājas vide un vizuālā māksla izglītībā* 2. kursa 4.semestrī pilna laika studijās un 3.kursa 5. semestrī nepilna laika studijās

Izstrādāja: Dr.paed., Vija Dišlere Izglītības un mājsaimniecības institūta asoc.prof.

Anotācija:

Studiju kurss veicina zināšanu ieguvu un veicina studentu izpratni par Mājturības un tehnoloģiju mācību priekšmeta metodiku. Studiju kursā tiek piedāvāts studēt mājturības izglītības vēsturi; mājturības attīstības tendences un aktualitātes Latvijā un ārvalstīs; attīstīt kompetences tematisko un kalendāro plānu sastādīšanā; piemērotāko mācību metožu izmantošanā, mājturības nodarbību gatavošanā, plānošanā un vērtēšanā; skolēnu mācību darba rezultātu mājturībā novērtēšanā; mācību grāmatu mājturībā sastādīšanā un novērtēšanā; materiāli tehniskās bāzes nodrošināšanā.

Annotation:

Course of study contributes to knowledge acquisition and promotes students' understanding of the methodology of home economics and technology subject. Studies courses offer to study the history of home economics education, home economics trends and current events in Latvia and foreign countries, to develop competencies in planning thematic schedule, using the best teaching methods, preparing, planning and evaluating home economics lessons, evaluating students' learning results, compilation and evaluation home economics textbook, providing facilities.

Studiju kursa apgūšanas mērķis:

Kursa mērķis ir veicināt studentu izpratni par nozīmīgākajām atziņām Mājturības un tehnoloģiju mācību priekšmeta metodikā, attīstīt kompetences plānu un programmu sastādīšanā, stundu gatavošanā un plānošanā, dažādu mācību metožu izmantošanā un skolēnu darbu novērtēšanā.

Studiju kursā sasniedzamie rezultāti:

Zināšanas un izpratne par mājturības metodikas teorijām un to izmantošanu praksē - mācību likumsakarībām mājturībā un tehnoloģijās, par metodikas priekšmetu un tā uzdevumiem, mācību procesa komponentiem, metodikas vispārīgiem pamatprincipiem un par pedagogiskās tehnikas elementiem, kas izmantojami mājturības mācībās. Zināšanas un izpratne par mājturības izglītības vēsturi, par mājturības attīstības tendencēm un aktualitātēm Latvijā un ārvalstīs. Zināšanas un izpratne par mājturības un tehnoloģiju mācību darbnīcu materiāli tehniskās bāzes nodrošināšanu.

Prasmes analizēt un izvērtēt mājturības metodikas teorijas un izvēlēties piemērotākās mājturības un tehnoloģiju mācību procesam. Izvērtēt un izvēlēties piemērotākās mācību metodes un mācību grāmatas mājturības mācībām skolēniem; prasmes izvērtēt mājturības un tehnoloģiju mācību nodarbības; prasmes objektīvi novērtēt skolēnu mācību darba rezultātus mājturībā.

Kompetence – spēj orientēties Mājturības un tehnoloģiju programmas izstrādē un izvērtēšanā, ievērojot vietējo un ārvalstu pieredzi. Spēj sastādīt tematisko un kalendāro plānu; spēj izmantot piemērotas mācību metodes mājturībā, spēj saplānot mājturības stundu.

Learning Outcomes:

Knowledge acquisition and understanding of the theories of home economics (HE) and usage them in practice - learning regularities of HE and technology, of the subject of methodology and it's tasks, of the challenges of learning components, of the general principles of methodology, of elements of teaching techniques, of history of HE education, about development trends of HE, of HE training workshop facilities provided.

Skills to analyze and assess theories of methodology of HE and to choose the most appropriate for HE training process, the most appropriate teaching methods, textbooks, teaching classes, students study works of home economics.

Competence - able to navigate the home economics and technology program development and assessment, able to draw up the thematic schedule, use of appropriate teaching methods, able to plan the lesson.

Studiju kursa saistība ar citiem studiju kursiem:

Vispārīgā pedagogija un psiholoģija, didaktika.

Patstāvīgā darba veidi un apjoms:

Kursā paredzēti 9 praktiskie darbi, kas tiek iesākti nodarbību laikos un jāpabeidz mājās, ja nav pabeigti, un kopīgi diskusijās jāpārrunā; 3 patstāvīgie mājas darbi. Apjomu skatīt pie patstāvīgo darbu saraksta.

Zināšanu kontrole:

Kursā paredzēts 1 teorijas kontroldarbs, kurš tiks vērtēts ar atzīmi 10 ballu sistēmā.

Nosacījumi ieskautes kārtīšanai:

1. Apmeklētas kontaktnodarbības.
2. Izstrādāti un aizstāvēti praktiskie darbi nodarbību laikā, kas tiek vērtēti ar „iesk./neiesk.”.
3. Iesniegti un aizstāvēti patstāvīgie mājas darbi, kas tiek vērtēti ar atzīmi 10 ballu sistēmā.
4. Nokārtots teorijas kontroldarbs, kas tiek vērtēts ar atzīmi 10 ballu sistēmā.

Vērtēšana un vērtēšanas kritēriji:

1. Izstrādātās metodikas atbilstība izvirzītajām prasībām.
2. Prezentācijas prasmes.
3. Darba organizācijas prasmes – iekļaušanās termiņos.

Nokavēto nodarbību atstrādāšanas prasības un kārtība:

Nokavētās nodarbības jāatstrādā un nenokārtotie mājas darbi, praktiskie darbi jāizstrādā, nodošanas laikus saskaņojot ar priekšmeta pasniedzēju.

Programmas izvērstis saturs

1. Ievads metodikā –mācību likumsakarības konkrētām mācību priekšmetam
2. Mājturības izglītības vēsture
3. Mājturības aktualitātes
4. Mājturības skolotāja personība un profesionālisms
 - Skolotāja personība
 - Mājturības skolotāju specialitātes perspektīvas

- Mājturības skolotāju metodisko apvienību darbs
- 5. IZM vadlīnijas un mācību programmas mājturībā un tehnoloģijās
- 6. Mājturības un tehnoloģiju pasniegšanas teorija un metodika
 - Mācību didaktiskie principi
 - Skolēnu mācību darba patstāvības un aktivizācijas paņēmieni
 - Pedagoģiskā procesa optimizācija mājturības stundās
 - Starppriekšmetu saikne mājturības, mājsaimniecības apgūšanā
- 7. Mājturībā pielietojamās metodes
 - Mācību metožu klasifikācija
 - Skolēnu darbu skates, konkursi, izstādes, olimpiādes - organizēšanas un norises metodika
- Mācību ekskursiju organizēšanas metodika
- Skolēnu projektu izstrādāšanas metodika mājturības priekšmetā
- 8. Mājturības un tehnoloģiju nodarbību sagatavošana un plānošana
 - Mājturības un mājsaimniecības nodarbību mērķi un uzdevumi
 - Mājturības un mājsaimniecības nodarbību tipi un veidi, prasības mūsdienu mājturības stundai
 - Mājturības un mājsaimniecības nodarbības analīze
- 9. Skolēnu mācību darba rezultātu novērtējums mājturībā
- 10. Mājturības mācību grāmatu sastādīšanas un novērtēšanas metodika
 - Mācību grāmatas sastādīšanas didaktika
 - Mācību grāmatu apraksti mājturībā un tehnoloģijās
- 11. Materiāli tehniskā bāze mājturības mācībās
 - Mājturībā izmantojamie mācību līdzekļi
 - Nepieciešamie materiāli un darba rīki mājturības un tehnoloģiju nodarbībām
 - Vispārējie un drošības noteikumi mājturības mācību darbnīcām

Praktisko darbu saraksts:

1. Izstudēt Izglītības un zinātnes ministrijas (IZM) ieteiktās Mājturības un tehnoloģiju mācību priekšmeta programmas gan ar izvēli tekstila tehnoloģijās, gan ar izvēli koka un metāla tehnoloģijās.
2. Izstrādāt gada plānu pa visām tēmām 5.-9. klasēm.
3. Izstrādāt vairākus (pēc pasniedzēja norādījuma) tematiskos plānus atsevišķām tēmām.
4. Apzināt mājturības skolotāja profesionalitātes nosacījumus.
5. Izmēģināt dažādas mācību metodes mājturības stundām.
6. Izstrādāt vairāku mājturības nodarbību plānus un gatavot metodiskos uzskates līdzekļus.
7. Veikt mājturības stundas analīzi.
8. Veikt mājturības grāmatu vērtēšanu.
9. Apzināt nepieciešamo materiāli tehnisko bāzi mājturības stundām.

Patstāvīgo darbu saraksts:

1. Uzrakstīt recenziju (2-3 lpp.) latviešu valodā kādai svešvalodā (angļu vai vācu valodās) izdotai grāmatai par kādu no mājturības jeb amatu mācības tematiem (piemēram, rokdarbos, kulinārijā, papīra locīšanā, kokapstrādē, metālapstrādē, apģērbzinībās u.t.t.). Recenzijā grāmata jāizvērtē pēc mācību grāmatas kvalitātes novērtēšanas kritērijiem. Recenzijai jāpievieno kopijas no grāmatas titullapas, satura rādītāja un vienu lappusi ilustrācijai no teksta ar attēliem.
2. Sagatavot prezentāciju (MS Powerpoint vidē 6 min. garu) par kādu no (pasniedzēja norādītu) mājturības tematu pamatskolai (15-20 slaidi) un atbilstošus uzskates materiālus.
3. Izstrādāt konkrētas ekskursijas metodiku, izmantojot teorijas pamatnostādnes (2-3 lpp.)

3. Jautājumi paškontrolei mājturības metodikā

Jautājumi paškontrolei (Kontroldarba jautājumi):

1. Metodika – mācību likumsakarības konkrētam mācību priekšmetam

1. Ar ko metodika atšķiras no didaktikas?
2. Kādi ir metodikas zinātnes uzdevumi?
3. Kādi ir mācību procesa komponenti?
4. Kādi ir metodikas vispārējie pamatprincipi?
5. Kādi ir pedagoģiskās tehnikas elementi?
6. Kāda ir metodikas zinātnes saikne ar citām zinātnēm?
7. Kādas ir svarīgākās metodiskās problēmas?

2. Mājturības izglītības vēsture

8. Kādās izglītības iestādēs Latvijā ir mācīta mājturība vēsturiski?
9. Kādas ir Latvijas mājturības attīstībā nozīmīgas personības?

3. Mājturības aktualitātes

10. Kādas aktualitātes mājturības un tehnoloģiju mācībās izvirza IZM ISEC?
11. Ar kādām problēmām pedagogi sastopas Latvijā bērnu ar speciālām vajadzībām integrācijas procesā vispārīgizglītojošās skolās?
12. Kā Tu izproti patērētāji izglītības koncepciju?
13. Ar ko nodarbojas Starptautiskā mājturības asociācija?
14. Kā Tu izproti dzīves kvalitāti mājturības aspektā?
15. Vai ģimenei ir kāda loma veselīga dzīvesveida veicināšanā?
16. Kā risināt dzimumu līdztiesības problēmas mājturības mācībās?

4. Mājturības skolotāja personība un profesionālisms

17. Kādas aktualitātes ir atspoguļotas IZM ISEC mājas lapā un citos normatīvajos dokumentos?
18. Kādi ir izglītības attīstības koncepcijas rīcības virzieni?
19. Kāds ir skolotāja profesijas prestižs?
20. Kādas ir mājturības skolotāja profesionālās kompetences?
21. Kādas ir mājturības skolotāja specialitātes perspektīvas?
22. Kā tiek organizēts mājturības skolotāju metodisko apvienību darbs?
23. Ko dod mājturības skolotāju metodiskās apvienības un biedrības skolotājam?

5. IZM vadlīnijas un mācību programmas mājturībā un tehnoloģijās

24. Kādi ir jomas Cilvēks un sabiedrība uzdevumi?
25. Kādi mājturības un tehnoloģiju temati jā māca 5. -9. klasēm ar izvēli tekstila tehnoloģijās saskaņā ar IZM VISC ieteiktajām mācību programmām?
26. Cik stundas katram tematam plānots atvēlēt mācībām 5. -9. klasēm ar izvēli tekstila tehnoloģijās saskaņā ar IZM VISC ieteiktajām mācību programmām?
27. Kādi mājturības un tehnoloģiju temati jā māca 5. -9. klasēm ar izvēli koka un metāla tehnoloģijās saskaņā ar IZM VISC ieteiktajām mācību programmām?
28. Cik stundas katram tematam plānots atvēlēt mācībām 5. -9. klasēm ar izvēli koka un metāla tehnoloģijās saskaņā ar IZM VISC ieteiktajām mācību programmām?

6. Mājturības un tehnoloģiju pasniegšanas teorija un metodika

29. Kādi ir mājturības un tehnoloģiju mācību uzdevumi?
30. Kādi ir mācību didaktiskie principi un kā tos izmanto mājturības un tehnoloģiju mācībās?
31. Kā mājturības skolotājs var veicināt skolēnu motivāciju mācīties?
32. Kā mājturības skolotājs var veicināt skolēna mācību darba patstāvību?
33. Kā realizēt diferencētu un individuālu pieeju skolēniem mājturības un tehnoloģiju stundās?
34. Kā mājturības temati ir saistīti ar citu mācību priekšmetu tematiem?

7. Mājturībā pielietojamās mācību metodes

35. Kādi autori ir pētījuši mācību metodes un izstrādājuši mācību metožu klasifikāciju?
36. Izskaidrot vienu mācību metožu klasifikācijas sistēmu!
37. Kādi ir Latvijas Republikas mājturības olimpiādes organizēšanas noteikumi?
38. Kas jāievēro organizējot skolēnu ekskursijas?
39. Kāds ir skolēnu projektu izstrādāšanas cikls?

8. Mājturības un tehnoloģiju nodarbību sagatavošana un plānošana

40. Kādi plānošanas darbi jāveic, gatavojoties mājturības un tehnoloģiju stundām?
41. Kādi ir mācību stundu tipi un veidi, atklājiet to būtību?
42. Kāda ir mājturības un tehnoloģiju stundu struktūra?
43. Pēc kādiem kritērijiem veicāt mājturības un tehnoloģiju stundu analīzi?

9. Skolēnu mācību darba rezultātu novērtējums mājturībā

44. Cik ballu sistēmā IZM ISEC paredz vērtēt skolēnu mācību darba rezultātus?
45. Pēc kādiem kritērijiem mājturības un tehnoloģiju stundās vērtēt skolēnu praktiskos izstrādājumus?
46. Kā vērtēt skolēnu praktiskos izstrādājumus ārpusstundu darbā?

10. Mājturības mācību grāmatu sastādīšanas un novērtēšanas metodika

47. Kāda ir mācību grāmatas struktūra?
48. Kādiem mācību materiāla elementiem jāietilpst mācību grāmatās?
49. Cik jauni abstrakti izteicieni pieļaujami jaunā tekstā?
50. Kādi ir teksta četri saprašanas līmeņi?
51. Kādas ir prasības mācību grāmatā lietotajai valodas tīrībai?
52. Mācību teksts ir daudzfunkcionāls. Nosaukt tā funkcijas!
53. Vingrinājumiem un uzdevumiem jānodrošina sarežģītības pakāpes pieaugums. Nosaukt uzdevumu klasifikāciju secībā, kas nodrošina radošas pieejas pieaugumu!
54. Kas jāievēro sagatavojot ilustrācijas mācību grāmatai?
55. Kādi ir mācību grāmatas kvalitātes rādītāji?
56. Kādas ir mācību grāmatas kvalitātes rādītāju parametru noteikšanas metodes?

11. Materiāli tehniskā bāze

57. Kādi materiāli un darba rīki nepieciešami mājturības un tehnoloģiju nodarbībām?
58. Kādi ir drošības noteikumi strādājot šūšanas darbnīcā?
59. Kādi ir drošības noteikumi strādājot virtuvē?
60. Kādi ir drošības noteikumi strādājot kokapstrādes darbnīcā?
61. Kādi ir drošības noteikumi strādājot metālapstrādes darbnīcā?
62. Kādi ir mācību darbnīcas vadītāja pienākumi?

4. Metodiskie norādījumi kursa darba izstrādāšanai mājturības metodikā

Mājas vide un informātika izglītībā studiju programmas studentiem

Mājas vide un vizuālā māksla izglītībā studiju programmas studentiem

Mērķis

Apliecināt spēju profesionāli izstrādāt izvēlētajam tematam (saskaņā ar mājturības mācību priekšmeta saturu) nepieciešamos metodiskā nodrošinājuma materiālus. Lai šo mērķi sasniegtu, jāprot formulēt un atrisināt sekojoši uzdevumi:

Uzdevumi

1. Tematiskais un laika plānojums mācību gada apjomā.
2. Laika plānojums izvēlētajā konkrētā temata griezumā.
3. Materiāli tehniskais un metodiskais nodrošinājums apakštematam – divām nodarbībām (2 x 40 min.). Nepieciešamo uzskates un izdales materiālu saraksts izvēlētam tematam.
4. Konkrētu mācību nodarbību (2 x 40 min.) plāns un izvērsts konspekts.
5. Izvēlētajā apakštemata apguves paškontroles un kontroles pasākumu apraksts.
6. Sagatavot PowerPoint prezentāciju sava darba aizstāvēšanai.

Kursa darbā mājturības metodikā studentiem jādod iepriekšminēto uzdevumu praktisks risinājums uz individuāli izraudzīta temata bāzes, saskaņā ar izglītības standartiem un vadlīnijām mājturībā.

Tematiskais un laika plānojums mācību gada apjomā

Skolotājs (students) izstrādā stundu plānojumu, pamatojoties uz IZM ISEC normatīvajiem dokumentiem. Kopējā tematiskā plānojuma tabulā (skat. 5., 6. pielikumus) skolotājs (students) izvēlas kādu tematu, kuru aprakstīs kursa darbā un iezīmē (piem., iekrāso).

Laika plānojums izvēlētajā temata griezumā

Konkrēto tematu sadala ap 10-15 apakštematos un veido laika plānojumu apakštematiem jeb katrai konkrētai nodarbībai. Piemēru skatīt 1.tabulā.

1.tabula

Laika plānojums adīšanā 8. klasei

N.p.k.	Apakštēma	Stundu skaits	Stundu skaits mājas darbiem
1	Ievads. Reljefo rakstu paraugi (stilizācija, faktūras)	1	
2	Krāsainie adījumi mūsdienās	1	
3	Mežģīņu rakstu apguve	2	1
4	Pīnes	2	1
5	Kompozīcijas izveide, izstrādājuma un materiāla saskaņošana	2	1
6	Izstrādājuma darināšanas secība (laika plānošana)	2	
7	Priekšmeta adīšana	2	9
8	Priekšmeta adīšana	2	
9	Priekšmeta adīšana	2	
10	Priekšmeta adīšana	2	
11	Adītu priekšmetu valkāšana, kopšana un uzglabāšana, Rezultāta novērtēšanas kritēriji	2	
Kopā:		20 h	12 h

Priekšmeta adīšanai piedāvāta izvēle: pirkstaiņi; plecu lakats; veste ar pīnēm; cepure, u.c., pēc skolēna spējām un vēlmēm. Izvērstais konspekts jāraksta izvēlētajām nodarbībām ar jaunās vielas izklāstu, nostiprināšanu, kontroli u.tml. Laika plānojuma tabulā iezīmē (piem., iekrāso) tās nodarbības, kurām rakstīs konspektu.

Materiāli tehniskais un metodiskais nodrošinājums

Jāuzrāda konkrētajās, aprakstāmajās divās stundās paredzamo, nepieciešamo uzskates un izdales materiālu saraksts.

Ievirze šim darbam, par ko jābūt aprakstam:

Uzskate – frontālā (katrai vienībai nosaukumu, kas raksturo tās saturu): tāfele, plakāti (jādomā, cik lielam jābūt attēlam, lai klases beigās to varētu redzēt); grafoprojeksija; diaprospeksija; video un kino; modeļi; gatavi izstrādājumi, u.c.

Izdales materiāli (uzrādīt skaitu): shēmas; zīmējumi; tabulas; fotogrāfijas; modeļu paraugi; gatavi izstrādājumi, u.c.

Materiāli tehniskais nodrošinājums izvēlētajam apakštematam (norādīt tikai tos, ko plānots izmantot aprakstāmajās stundās);

Sanitāri higiēniskās un darba drošības prasības: kvadrātūra, temperatūra, ventilācija, pirmās medicīniskās palīdzības materiāli, drošības tehnikas noteikumi u. tml.

Mācību tehniskie līdzekļi: grafoprospektors, videomagnetafons, diaprospektors, kalkulators u.tml.

Tehnoloģiskās iekārtas un darba rīki: šujmašīnas, stelles, urbjašīna, plīts, mikseris, āmurs, šķēres, u.tml.;

Materiāli: papīrs, līme, tuša, dzija, audums, konkrētā furnitūra – jāapraksta cik gabali, cik metri, cik kilogrami no tā vai cita materiāla nepieciešams aprakstam izvēlētajās nodarbībās (kas un cik - jāsagatavo skolēnam; kas un cik – jāsagatavo skolotājam, stundas veiksmīgai norisei).

Konkrētas mācību nodarbības plāns un izvērsts konspekts

Mācību stundas izvērstā konspektā (ne mazāk kā 2 x 40 min.) jābūt aprakstītiem- nodarbības tematam, apakštematam; mērķim; uzdevumiem (mācību saturs, skolēnam jāprot, jāzin); metodēm; struktūrai un laika sadalījumam; uzskates un izdales materiālu komplekts jāpievieno pilnā apjomā pielikumā (uzskates materiālus 1 eksemplārā, izdales materiālus 1 eksemplārā); literatūrai jābūt izdalītai: a) skolēniem obligātā literatūra, b) skolēniem ieteicamā papildliteratūra redzes viedokļa paplašināšanai; un c) skolotāja izmantotā literatūra stundas sagatavošanai. Piemēru skatīt 2.tabulā.

2.tabula

Nodarbības struktūra un laika sadalījums minūtēs

Laiks Struktūra	min.	Mājas darbiem paredzētais laiks (min.)
Ievads		
Iepriekšējās vielas atkārtojums un starppriekšmetu saiknes atspoguļojums		
Jaunās vielas iztirzājums		
Kontroljautājumi izpratnes pārbaudei		
Mācību vingrinājumi		
Nostiprināšana – patstāvīgais darbs		
Mājas uzdevumi un tiem paredzētais laiks		
Kopā:	80 min.	ne vairāk kā 80 min.

Veidojot konkrētās nodarbības laika sadalījuma tabulu, struktūru uzrādīt ciešā saistībā ar konkrēto stundu, nevis pārrakstīt šeit uzrādīto piemēru. Nodarbības izvērsta konspekts jāveido pilnā apjomā ar pilnu skolotāja tekstu netiešajā runā (3.personā). Nodarbības plānojumam un

norisei jāatbilst vispārīgās didaktikas un mājturības metodikas prasībām. Vismaz vienai nodarbībai jāatspoguļo kādas rokdarbu tehnoloģijas mācīšanas process.

Kontroles pasākumu apraksts

Jāapraksta attiecīgajai tēmai izmantotās pārbaudes formas, veidi un paņēmieni. Izvēlēties un aprakstīt tikai to kontroles veidu, kas ir paredzēts izmantot skolēniem dotā temata apguvei. (Kontroles veidi un formas atkārtojumam: iepriekšējā; diagnosticējošā; kārtējā jeb regulārā; tematiskā; rezumējošā; individuālā; grupveida; paškontrolē; praktiskā darba pārbaude; teorētiskā pārbaude (testi, jautājumi, kontroldarbu varianti)). Jāizvēlas tikai atbilstošais jūsu stundai un tematam.

Jāpievieno pilns pārbaudes darba teksts:

- attiecīgās stundas pārbaudei,
- viena temata pārbaudei.

Kopumā kursa darbs mājturības metodikā aizņem aptuveni 12- 15 lpp.

Kursa darbs jāprezentē grupas priekšā ar 6 min. ziņojumu un jāatbild uz jautājumiem.

Ieteicamās literatūras saraksts metodikas izstrādāšanai

- Mājturība un tehnoloģijas 5.–9. klasei ar izvēli koka un metāla tehnoloģijās. Pamatizglītības mācību priekšmeta programmas paraugs. (2010). Rīga, VISC, 48 lpp. [skatīts 2011].
Pieejams: http://visc.gov.lv/saturs/vispizgl/programmas/pamskolai/majtur_5_9_kokmet.pdf
- Mājturība un tehnoloģijas 5.–9.klasei ar izvēli tekstila tehnoloģijās. Pamatizglītības mācību priekšmeta programmas paraugs. (2010). Rīga, VISC, 53 lpp. [skatīts 2011].
Pieejams: http://visc.gov.lv/saturs/vispizgl/programmas/pamskolai/majtur_5_9_tekstils.pdf
- Mājsaimniecība. Vispārējās vidējās izglītības mācību priekšmeta programmas paraugs. (2008). Rīga, IZM VISC, 53 lpp. [skatīts 2011]
Pieejams: http://visc.gov.lv/saturs/vispizgl/programmas/vidskolai/majsaimn_230508.pdf
- Andersone R. (1995). Mācību stundas organizatorisko formu daudzveidība (41-47). //Skolotāja pieredze. Metodisko rakstu krājums. Rīga, Izglītības attīstības institūts, 4.sējums.
- Dišlere V. (2003). Mācību grāmatu sastādīšanas didaktika amatu mācībai pieaugušajiem. Jelgava, Latvijas Praktisko mācību priekšmetu metodiskā apvienība, 20 lpp.
- Gailīte I. (1995). Audzēkņu mācību sasniegumu izzināšanas veidi, formas, paņēmieni (28 -37). //Skolotāja pieredze. Metodisko rakstu krājums, Nr.5.
- Veics V. (1982). Audzināšana darbam. Rīga, Zvaigzne, 199 lpp.
- Vucenlīdzāns P. (1994). Darbmācības metodikas pamati. RA, 147 lpp
- Žukovs L. (1997). Ievads pedagogijā. Rīga, RaKa, 233 lpp.
- Mācību grāmatu un mācību līdzekļu *Mājturībā un tehnoloģijās* saraksts un apraksti (skat. 7., 8. pielikumos)

Kursa darba mājturības metodikā vērtēšanas kritēriji

- **Pamatprasības:**

Kritērijs	Iegūstamie punkti max
Izstrādātās metodikas atbilstība izvirzītajām prasībām	12
Prezentācijas prasmes- vizualizācija, audializācija, pedagoga meistarība	6
Darba organizācijas prasmes – iekļaušanās termiņos un prezentācijas iekļaušanās paredzētajā laikā	2
Kopā	20

- **Kā iegūt papildus punktus, lai iegūtu vērtējumu 9 vai 10:**

Kritērijs	Iegūstamie punkti
Pievienots video par doto tematu	2
Praktisks demonstrējums	2
Interesanta vērtēšanas sistēma	1
Citi oriģināli metodiski risinājumi	2

- **Iegūstamā atzīme 10 ballu sistēmā:**

punkti	1-8	9	10-11	12-14	15-17	18-20	21-23	24-25
balles	1-3	4	5	6	7	8	9	10

5. Mājturība un tehnoloģijas ar izvēli tekstiltehnoloģijās gada tematiskais plāns 5.–9.klasei – piemērs

Tēma/kl.	5. klase	6. klase	7. klase	8. klase	9. klase
Mājoklis	4 Privātās mājsaimniecības organizēšana. Mājokļa uzturēšana, kopšana.	4 Mājas darbu dalīšana. Drošība mājoklī, elektrodrošība. Putekļsūcējs.	4 Dzīvojamo un atpūtas telpu iekārtojums. Kaitēkļu un grauzēju iznīcināšanas līdzekļi. Pakalpojumi mājokļa uzturēšanai.	4 Mākslas priekšmeti mājoklī. Tekstilijas interjerā. Atkritumu šķirošana un pārstrāde.	2 Dzīves kvalitātes uzlabošana ģimenē. Rīcība nelaimes gadījumos. Inženiertehnoloģiskā nodrošinājuma uzturēšana.
Uzturs	16 Uzturlīdzekļi. Virtuve, tās iekārtojums. Darba rīki, ierīces virtuvē. Ēdienu gatavošana. Brokastu un vakariņu galda klājumi.	16 Uzturvielu raksturojums. Vitamīni. Produktu pirm-apstrāde. Zupas, sautējumi. Ēdienu gatavošana pēc receptēm. Galda klājumi ikdienas pusdienu galdam.	16 Ēdienkartes veidošanas principi. Gaļas, zivju ēdieni. Galda klājumi un piederumi svētdienas pusdienu galdam. Uzvedība pie galda.	1 Uztura ietekme uz veselību. Piens un piena produkti. Saldo ēdienu veidi, gatavošana, tehnoloģija. Bufetes galda klāšana. .	14 Bioloģiski un enerģētiski līdzvērtīgi produkti. Uzturs ekstremālos apstākļos. Konservēšana. Mīklas izstrādājumi. Pārtikas piedevas, uztura bagātinātāji. Latviešu nacionālie ēdieni, cit-tautu ēdieni. Galda klājumi svinībām.
Apģērbs	4 Apģērba izvēle, veidi, kopšana. Etiķetes simboli.	4 Daudzkārtu apģērbs. Pogas, pogcaurumu labošana. Krekla, blūzes gludināšana.	4 Ķīmiskās un jauktās tekstilšķiedras. Sezonas apģērbs. Apģērba mazgāšana veļas mašīnā, glabāšana. Apavu kopšana.	2 Mode. Jauniešu stils. Apģērba tīrīšana mājās un ķīmiskajā tīrītavā. Furnitūras nomaiņa.	4 Tērpu vēsture. Stili. Aksesuāri. Izejamais tērps. Radoša pārveide.
Tamborēšana	16 Pamatelementi. Vienkārša priekšmeta izgatavošana.				12 Mežģīņtamborējumi. Pērles. Iecerētā priekšmeta tamborēšana.
Adīšana		18 Etnogrāfisko rakstu elementi, krāsu salikumi. Analogijas. Materiālu īpašības. Izvēles priekšmeta adīšana.	14 Amatniecība un tautas māksla. Adījumi mūsdienās. Izstrādājuma darināšanas secība, izmaksas, laika plānošana. Apaļadījums.	2 Stilizācija, faktūras. Adīšana pēc piegrieztnes. Detaļu savienošana, formēšana un tvaicēšana. Iecerēta izstrādājuma adīšana.	20 Dažādu tehniku sintēze. Dažādu tehnoloģiju, materiālu apvienošanas iespējas vienā izstrādājumā interjerā vai tērpā. Dizaina elementi.
Izšūšana	18 Pamatdūrienu apgūšana. Izstrādājuma izšūšana krāsaino darbu tehnikā.	16 Baltie darbi. Izšuvumu veidi. Neliela priekšmeta rotāšana	12 Klājdūrieni. Kompozīcijas izstrādāšana nelielam priekšmetam. Stilizācija.		
Aušana				1 Austu izstrādājumu veidi. Pīšana. 0 Audenes un celaine. Minigobelēni.	
Batikošana			6 Gatavu izstrādājumu bagātināšana ar batiku un apdruku. Galvenās batikas tehnikas. Materiāli, krāsas, darba rīki.		
Šūšana	12 Roku dūrieni, mašīnvīles. Vienkārša izstrādājuma - spilvena, somiņas vai apavu maisiņa šūšana.	12 Šujmašīnas darbības principi, kopšana. Mašīnvīles, roku dūrieni. Darba apģērba šūšana.	14 T veida plecgērbi garderobē. Pamat piegrieztnes modelēšana. Apmalojumu vīļu veidi.	1 Gurnģērba -svārku vai bikšu pamat piegrieztnes modelēšana. Gurnģērba šūšana. 6	18 Modes žurnālu piegrieztu izmantošana. Rocēta plecgērba šūšana.
Kopā:	70 h	70 h	70 h	70 h	70 h

6. Mājturība un tehnoloģijas ar izvēli koka un metāla tehnoloģijās gada tematiskais plāns 5.–9.klasei - piemērs

Tēma/ kl.	5. klase	6. klase	7. klase	8. klase	9. klase
Grafiskā valoda	10 Rasēšanas instrumenti. Līnijas. Laukumi. Mērogs. Šabloni. Izmēru nozīme rasējumos.	8 Priekšmeta projicēšana uz divām plaknēm. Šablonu lietošana. Izklājuma konstruēšana	8 Priekšmeta projicēšana uz 3 taisnleņķa plaknēm. Trīs pamata skatu izvietoējums. Telpiska detaļa taisnleņķa frontāli simetriskajā projekcijā.	10 Šķēlumi. Konstruktoru dokumentu veidi. Shēmu rasējumi. Detalizācijas jēdziens. Ģeometrisku ķermeņu izklājumi.	14 Priekšmeta konstruēšana aksonometriskajās projekcijās. Kop-salikuma rasējuma jēdziens. Bultskrūves savienojuma detaļas.
Kokapstrāde	18 Vienkārši koka izstrādājumu gatavošana. Skices un zīmējumi. Etnogrāfiskais raksts. Materiāla aizzīmēšana. Materiāla šķērszāģēšana, urbšana, vīlēšana, slīpēšana. Koka detaļu sastiprināšana..	22 Tehniskā zīmējuma konstruēšana. Materiāla apstrāde – garenzāģēšana, ēvelēšana, urbšana, vīlēšana, slīpēšana, lakošana. Izstrādājuma gatavošana.	24 Priekšmeta ieceres konstruēšana taisnleņķa projekcijās. Materiāla zāģēšana, ēvelēšana, virpošana, slīpēšana. Izstrādājumu gatavošana.	20 Materiāli kokgriezumiem, to īpašības. Rokas urbmašīna, slīpmašīna.. Izstrādājuma gatavošana.	16 Lietišķi dekoratīvi izstrādājumi. Dažādu materiālu un tehnoloģiju izmantošana. Izstrādājuma gatavošana.
Metālapstrāde	10 Vienkārši izstrādājumi no stieples. Grafiskā attēla izmantošana. Materiāla aizzīmēšana, nogriešana, taisnošana. Kustīgie, nekustīgie stieples savienošanas veidi.	16 Lokšņu metālu apstrādes paņēmieni, sortiments. Aizzīmēšana, griešana, locīšana, atlokošana, kniedēšana. Izstrādājuma gatavošana.	14 Metāli, to ķīmiskās un fizikālās īpašības. Sakausējumu iegūšana. Metāla urbšana, ciršana, vīlēšana, cizelēšana, metālu savienošana.	16 Tērauda izstrādājumi – kalumi un virpojumi. Materiāla urbšana, virpošana, vītņu griešana, materiālu savienošana. Izstrādājuma gatavošana.	
Kombinētais darbs	10 Radošā darba izstrādāšana. Koka un metāla savienošanas paņēmieni. Cilpu izlocīšana un savienošana. Koka izstrādājuma izgatavošana. Saplākšņa zāģēšana rotājuma iegriešana.	2 Apstrādes tehnoloģiju lietošana, strādājot ar saplākšni un skārdu.	2 Darbmašīnu izvēle. Apstrādes tehnoloģiju lietošana, strādājot ar saplākšni un skārdu.	2 Apstrādes tehnoloģiju lietošana, izgatavojot kokgriezumus un apstrādājot metālu.	20 Dažādu materiālu izmantošana izstrādājumu gatavošanā. Koks, metāls, polimēri, plastmasa. Jaunākās materiālu apstrādes tehnoloģijas.
Uzturs	12 Uzturlīdzekļi. Virtuve, tās iekārtojums. Darba rīki, ierīces virtuvē. Ēdienu gatavošana. Uztura piramīdas izmantošana pilnvērtīga uztura izvēlē. Graudaugi. Olas.. Brokastu un vakariņu galda klājumi.	12 Uzturvielu raksturojums. Vitamīni. Produktu pirm-apstrāde. Dārzeni, kartupeļi, pākšaugi, augļi un ogas. Zupas, sautējumi. Ēdienu gatavošana pēc receptēm. Galda klāšana atbilstoši ēdienkartei.	12 Ierīces, darbarīki gaļas un zivju pirmapstrādei un kulinārajai apstrādei. Gaļas, zivju ēdieni. Auksto dzērienu veidi, to gatavošanas tehnoloģija Uzvedība pie galda.	12 Uztura ietekme uz veselību. Piens un piena produkti. Saldo ēdienu veidi, gatavošana, tehnoloģija. Ēdienu un dzērienu izvēle un pasniegšana. Bufetes galda klāšana. .	12 Bioloģiski un enerģētiski līdzvērtīgi produkti. Uzturs ekstremālos apstākļos. Konservēšana. Mīklas izstrādājumi. Pārtikas piedevas, uztura bagātinātāji. Latviešu nacionālie ēdieni, cittautu ēdieni. Galda klājumi svinībām.
Mājoklis	8 Elektroenerģija. Drošības noteikumi, izmantojot elektroierīces. Mēbeļu gatavošanas materiāli. Spuldžu veidi. Sadzīves atkritumi	8 Pienākumi un līdzdalība mājas dzīvē. Drošība mājoklī, elektrodrošība. Putekļusūcējs. Sadzīves atkritumi.	8 Telpu un mēbeļu bojājumu novēršana. Telpu sezonas tīrīšanas darbi. Grauzēji, to iznīcināšana. Pakalpojumi mājokļa uzturēšanā..	8 Mākslas priekšmeti mājoklī. Ērts, estētisks mājoklis. Elektrotraumatisms. Atkritumu šķirošana un pārstrāde.	6 Dzīves kvalitātes uzlabošana ģimenē. Rīcība nelaimes gadījumos. Inženiertehnoloģiskā nodrošinājuma uzturēšana.
Apģērbs	2 Stils, mode, apģērba veidi, iegāde. Etiķete. Bikšu gludināšana.	2 Daudzkārtu apģērbs. Mazgājamie līdzekļi. Krekla gludināšana. Kaklasaites, to sasišana.	2 Ķīmiskās un jauktās tekstilšķiedras. Sezonas apģērbs, mazgāšana veļas mašīnā, glabāšana. Apavu kopšana.	2 Mode. Jauniešu stils. Apģērba tīrīšana mājās un ķīmiskajā tīrītavā. Furnitūras nomaiņa.	2 Tērpu vēsture. Stili. Izejamais tērps. Radoša pārveide.
Kopā:	70 h	70 h	70 h	70 h	70 h

7. Mācību grāmatu un mācību līdzekļu saraksts mājturībā un tehnoloģijās

1. Avotiņš J. (2009). Mājturība un tehnoloģijas. Koka un metāla tehnoloģijas 5. klase. Rīga, Raka, 56 lpp.
2. Brēmere I., Lutere L., Rauda I. (2008). Apģērbs un tā kopšana – ir dažas lietas, ko Tev derētu zināt! Baltijas Vides forums. Rīga, SIA „Jelgavas tipogrāfija”, 12 lpp. [skatīts 2011]. Pieejams: http://www.bef.lv/data/file/ID8XXXX_BEF_buklets.pdf
3. Budžeta plānošana. // Naudas plānošanas centrs. Padomi ieguldot, aizņemoties, konsultācijas budžeta krīžu gadījumos. [skatīts 2011]. Pieejams http://www.vissparnaudu.lv/lv/helpyou/budzheta_planoshana/kapec_nepieciešama.html
4. DOLCETA Patērētājiizglītības 5 moduļi tiešsaistē. [skatīts 2011]. Pieejams <http://www.dolceta.eu/latvija/index.php>
5. Eglītis Z. (2001). Tehniskās grafikas ceļvedis, I daļa. Ievads tehniskajā grafikā. Rīga, A/S Poligrāfists, 166 lpp.
6. Galoburda R., Kārklīņa D., Skrupskis I., Zeibote I. (1998). Mājturības pamati zēniem un meitenēm 5.-9.klasei. Mācību grāmata. Rīga, Zvaigzne ABC, 197 lpp.
7. Golubeva A. (1998). Skolēnu drošība, nelaimes gadījumi, pirmā palīdzība. Rīga, Lielvārds, 72 lpp.
8. Grasmane M. (1992). Mājturība – tamborēšana un adīšana. Rīga, Zvaigzne ABC, 223 lpp.
9. Grasmane M., Kļaviņa A., Krauze A., Vītiņš V. (1980). Mājturība 4.klasei. Rīga, Zvaigzne ABC, 84 lpp.
10. Grasmane M., Kļaviņa A., Krauze A., Vītiņš V. (1980). Mājturība 5.klasei. Rīga, Zvaigzne ABC, 75 lpp.
11. Grasmane M., Kļaviņa A., Krauze A., Vītiņš V. (1980). Mājturība 6.klasei. Rīga, Zvaigzne ABC, 68 lpp.
12. Grasmane M., Kļaviņa A., Krauze A., Vītiņš V. (1980). Mājturība 7.klasei. Rīga, Zvaigzne ABC, 78 lpp.
13. Grasmane M., Kļaviņa A., Krauze A., Vītiņš V. (1980). Mājturība 8.klasei. Rīga, Zvaigzne ABC, 74 lpp.
14. Hroloviča I., Kadiķe I. (2010). Uzdevumi vizuālajā mākslā vidusskolā. Metodisks materiāls. Rīga, VISC, 127 lpp. [skatīts 2011]. Pieejams: http://www.visc.gov.lv/saturs/vispizgl/metmat/uzdevumi_vizmaksl_vidusskola.pdf
15. Ieteicamās enerģijas un uzturvielu devas. (2001). Rīga, Latvijas Labklājības ministrija, Latvijas Pārtikas centrs, 10.lpp.
16. Ilgaža K. (2004). Drošība. Metodiskie ieteikumi pamatskolai. Rīga, VISC, 135 lpp.
17. Ilgaža K. (2005). Drošības jautājumi pamatizglītības mācību priekšmetu saturā. Rīga, VISC, 13 lpp. . [skatīts 2011]. Pieejams: <http://www.visc.gov.lv/saturs/vispizgl/metmat/drosibasjaut.pdf>
18. Kampuse A., Marksa M. (1998). Mājturība – Šūšana. Rīga, Zvaigzne ABC, 224 lpp.
19. Karoseviča A. (1998). Mājturība - Batika. Mācību līdzeklis. Rīga, Zvaigzne ABC, 248 lpp.
20. Kas ir „E” vielas? (2004). Pārtikas un veterinārais dienests. Rīga, „Mantojums”, 27 lpp.
21. Kazaka S., Moroza D. (2009). Mājturība un tehnoloģijas 5.klase. Mācību grāmata A daļa - Mājturība. Rīga, RaKa 72 lpp.
22. Kazaka S., Moroza D. (2009). Mājturība un tehnoloģijas 5.klase. Mācību grāmata B daļa - Tekstila tehnoloģijas. Rīga, RaKa 52 lpp.
23. Kazaka S., Moroza D. (2009). Mājturība un tehnoloģijas. 5.klase Skolotāja grāmata A un B daļa - Tekstila tehnoloģijas. Rīga, RaKa 88 lpp.
24. Kazaka S., Moroza D., Avotiņš J. (2009). Mājturība un tehnoloģijas. Koka un metāla tehnoloģijas 5. klase. Skolotāja grāmata A un B daļa. Rīga, Raka, 75 lpp.

25. Kazaka S., Moroza D. (2010). Mājturība un tehnoloģijas. Tekstila tehnoloģijas 6. klase. Rīga, Raka, 56 lpp.
26. Kazaka S., Moroza D. (2010). Mājturība un tehnoloģijas 6.klase. Mācību grāmata A daļa - Mājturība. Rīga, RaKa 80 lpp.
27. Kļaviņa A. (1993). Mājturība –uzturs. Rīga, Zvaigzne ABC, 296 lpp.
28. Kaņeps J. (2001). Tehniskā grafika. Datorizētā projektēšana Turbo CAD vidē//Eksperimentāla mācību grāmata. Rīga, Jumava, 288 lpp.
29. Kleinšmite Z., Treimane G. (2011). Tehniskā grafika vidusskolai. Ievads tehniskajā grafikā. Rīga, Zvaigzne ABC, 216 lpp.
30. Kulakova M. (1994). Mājturība –Prievīšu un jostu aušana. Rīga, Lielvārds, 72 lpp.
31. Kulakova M. (2002). Izvēlies veselīgu uzturu. Uzturlīdzekļu ķīmiskā sastāva tabulas. Rīga, Zvaigzne ABC, 31 lpp.
32. Kulakova M., Marksa M., Sīviņa V., Stare M. (2002). Mājturība 5. klasei- skolotāja grāmata. Rīga, Zvaigzne ABC, 128 lpp.
33. Kulakova M., Marksa M., Sīviņa V., Stare M. (2002). Mājturība 5. klasei zēniem un meitenēm, Rīga, Zvaigzne ABC, 204 lpp.
34. Kulakova M., Marksa M., Sīviņa V., Kreicbergs J. (2004). Mājturība 6. klasei- skolotāja grāmata. Rīga, Zvaigzne ABC, 120 lpp.
35. Kulakova M., Marksa M., Sīviņa V., Kreicbergs J.(2004). Mājturība 6. klasei zēniem un meitenēm. Rīga, Zvaigzne ABC, 232 lpp.
36. Kulakova M., Marksa M., Stare M., Villere L. Žīgurs U. (2006). Mājturība 7. klasei skolotāja grāmata. Rīga, Zvaigzne ABC, 120 lpp.
37. Kulakova M., Marksa M., Stare M., Villere L., Žīgurs U.(2006). Mājturība - Zēniem un meitenēm 7. klasei. Rīga, Zvaigzne ABC, 255 lpp.
38. Kulakova M., Marksa M., Villere L., Žīgurs U. (2008). Mājturība un tehnoloģijas - Zēniem un meitenēm 8. klasei. Rīga, Zvaigzne ABC, 287 lpp.
39. Kulakova M., Marksa M., Villere L., Žīgurs U. (2008). Mājturība un tehnoloģijas 8. klasei skolotāja grāmata. Rīga, Zvaigzne ABC, 135 lpp.
40. Kulakova M., Marksa M., Villere L., Žīgurs U. (2010). Mājturība un tehnoloģijas 9. klasei. Rīga, Zvaigzne ABC, 216 lpp.
41. Kulakova M., Marksa M., Villere L., Žīgurs U. (2010). Mājturība un tehnoloģijas 9. klasei -skolotāja grāmata. Rīga, RaKa, 136 lpp.
42. Laudinskis H., Rieksta D. (2000). Mājturības mācību programma zēniem 5.klasei. Rīga, RaKa, 167 lpp.
43. Laudinskis H., Žīgurs U., Rieksta D. (2000). Mājturība zēniem 5.klasei. Rīga, Raka, 208 lpp.
44. Laudinskis H., Rieksta D. (2003). Mājturība zēniem 6.klasei. Rīga, RaKa, 167 lpp.
45. Linda E. (1998). Ievads mājturībā 1.-4. klasei – Kārtība – Veselība – Uzvedība. Rīga, Zvaigzne ABC, 79 lpp.
46. Linda E. (1997) Rokdarbi – tekstildarbi 1. – 4. klasei. Rīga, Zvaigzne ABC, 79 lpp.
47. Madre I. (1990). Krāsošana ar augu krāsvielām. Rīga, Avots, 111 lpp.
48. Meluškāne L. (2007). Mājturība un tehnoloģijas 1. – 4. Klase. Rīga, RaKa, 163 lpp.
49. Nadziņa V. (1994). Mājturība-lietiškie tekstildarbi. Rīga, Zvaigzne ABC, 104 lpp.
50. Nikitenko S. (1996). Mājturība – Šūšana. Rīga, Lielvārds, 79 lpp.
51. Nikitenko S. (1996). Mājturība – Šūšanas materiālmācība. Apģērbs un tā kopšana. Rīga, Lielvārds, 72 lpp.
52. Noderīga un praktiska informācija mājturības un veselības mācības skolotājiem. (2011). Rīga, Mārketinga padome, Latvijas Pārtikas uzņēmumu federācija, 21 lpp. [skatīts 2011]. Pieejams: http://visc.gov.lv/saturs/vispizgl/metmat/putnu_gala_e-book.pdf
53. Obuhovičs A. (1995). Mājturība- kokapstrādes darbi. Rīga, Zvaigzne ABC, 190 lpp.
54. Ozoliņa-Ķeņģe M., Auziņa-Smith I. (1989). Kaucminde mājturības seminārs un Latvijas Mājturības institūts apraksti un atmiņu sakopojumi. Anglija, Kaucminde Mājturības semināra un Latvijas Mājturības institūta absolvenšu grupas izdevums Almelijā, 306.lpp.

55. Pokulis J. (1997). Darbmācības metodikas teorija un prakse 1.daļa. Daugavpils, DU „Saule”, 35 lpp.
56. Pridāne A. (1998). Praktisko darbu burtnīcā mājturībā 5.klasei. Rīga, Zvaigzne ABC, 47 lpp.
57. Pridāne A. (2002). Praktiskie uzdevumi mājturībā 6.klasei. Rīga, Zvaigzne ABC, 51 lpp.
58. Pridāne A. (2002). Praktiskie uzdevumi mājturībā 8.klasei. Rīga, Zvaigzne ABC, 79 lpp.
59. Pridāne A. (2003). Praktiskie uzdevumi mājturībā 9.klasei. Rīga, Zvaigzne ABC, 99 lpp.
60. Pridāne A. (2004). Praktiskie uzdevumi mājturībā 7.klasei. Rīga, Zvaigzne ABC, 75 lpp.
61. Pridāne A. (2009). Praktiskie uzdevumi mājturībā 5.klasei. Rīga, Zvaigzne ABC, 111 lpp.
62. Rieksta D. (1997). Mājturība 5. klasei. Rīga, RaKa, 195 lpp.
63. Rieksta D. (1998). Mājturība 6.klasei. Rīga, Raka, 191 lpp.
64. Rieksta D. (1997). Mājturība. Tekstildarbi I. Rīga, RaKa, 84 lpp.
65. Rieksta D. (1997). Mājturība. Uzturs I. Rīga, RaKa, 40 lpp.
66. Rieksta D. (1999). Mājturība – tekstildarbi II. Rīga, Raka, 56 lpp.
67. Rieksta D. (1998). Mājturība. Uzturs II. Rīga, RaKa, 40 lpp.
68. Rieksta D. (2000). Mājturība. Uzturs I. Zēniem un meitenēm. Rīga, RaKa, 40 lpp.
69. Rieksta D. (2005). Ar gudru ziņu. Rokdarbi 4. klasei. Praktikums. Rīga, RaKa 60 lpp.
70. Rokdarbu enciklopēdija internetā. [skatīts 2011].
Pieejams: <http://www.gutenberg.org/files/20776/20776-h/needlework-h.html>
71. Rubana I.M. (2001). Ēdīsim veselīgi! Rīga, Hanzas maiznīca sadarbībā ar Veselības veicināšanas centru, 40 lpp.
72. Rudziankova V. (1995). Mājturība – rokdarbu kompozīcijas pamati. Rīga, Lielvārde, 76 lpp.
73. Rumpe D. (2000). Pārbaudes darbi mājturībā 5.-9.klasei. Rīga, Zvaigzne ABC, 92 lpp.
74. Šmite M. (1995). Mājturība - 2.daļa- audumu rotāšana. Rīga, „Scientia”, 115 lpp.
75. Šoriņa B. (sastādītāja), (2011) Mājsaimniecības rokasgrāmata. 1001 vērtīgs padoms ikdienas problēmu risināšanai. Rīga, Jumava, 119 lpp.
76. Švarca I. (2004). Jaunākā ieteicamā mācību literatūra vispārējās izglītības iestādēm. Rīga, SIA „Izglītības soli”, 26 lpp.
77. Veinbahs K. (1998). Krāsu pasaule - Vizuālā māksla skolā. Rīga, Zvaigzne ABC, 30 lpp.
78. Vaivode B., Urdziņa M., Kokina M., Pudāne D. (1998). Mājturība – Tekstils - Kompozīcija. Rīga, Zvaigzne ABC, 110 lpp.
79. Vītiņš V., Zeidmanis A. (1976). Darbmācība. Tehniskais darbs 4. -8. klasē. Rīga, Zvaigzne ABC, 294 lpp.
80. Vucenlazdāns P. (1994). Amatu mācība - Elektrotehnika. Mācību līdzeklis 5.-7.klasei. LU pedagoģijas fakultāte, Darbmācības katedra, Rīga, Ogres tipogrāfija, 22 lpp.
81. Vucenlazdāns P. (1994). Darba drošības noteikumi darbmācībā un instruktāžas. LU pedagoģijas fakultāte, Darbmācības katedra, Rīga, Ogres tipogrāfija, 22 lpp.
82. Vucenlazdāns P. (1994). Darbmācības metodikas pamati. LU, Ogres tipogrāfija, 147 lpp.

8. Mācību grāmatu un mācību līdzekļu apraksti mājturībā un tehnoloģijās

Juris Avotiņš

Mājturība un tehnoloģijas. Koka un metāla tehnoloģijas 5. klase

Mācību grāmatā ir četras daļas – kokapstrāde, metālapstrāde un rasēšana un tehniskais darbs. Katrā daļā dota gan jauna informācija, gan arī iekļauti uzdevumi individuāliem darbiem ar ieteiktu to izpildes secību. Skolēni var iepazīties ar: dažādām koku sugām; koku izmantošanas iespējām; koksnes iegūšanas tehnoloģiju stadijām; darba drošības noteikumiem, kuri jāievēro, strādājot ar kokapstrādes darbarīkiem; metāla veidiem, metāla iegūšanas tehnoloģiju stadijām; darba drošības noteikumiem, kuri jāievēro, strādājot ar metālapstrādes darbarīkiem, projekcijas metodi rasējumu veidošanā, taisnleņķa projekciju, rasējuma līnijām un mēroga izmantošanu rasēšanā. Tehniskā darba nodaļā doti uzdevumi saplākšņa kastītes, krēsla maketa un metāla kastītes izgatavošanai.

Grāmatu izdevis apgāds RaKa, 2009, 56 lpp.

Ingrīda Brēmere, Līga Lutere, Ingūna Rauda

Apģērbs un tā kopšana – ir dažas lietas, ko Tev derētu zināt!

Mācību līdzeklī iekļauti temati par apģērba kopšanu, mazgāšanas līdzekļu drošu un pareizu lietošanu, par veļas kopšanas līdzekļiem, kā arī informācija par apģērba etiķetēm, apģērba kopšanas simboliem, ekomarķējumu un ieteikumi apģērba kopšanai.

Grāmatu izdevis Baltijas Vides forums, Jelgavas tipogrāfija, Rīga, 2008, 12.lpp.

DOLCETA 6 mācību moduļi patērētājiizglītībā. [skatīts 2011].

Pieejams: <http://www.dolceta.eu/latvija/index.php>

Ruta Galoburda, Daina Kārklīņa, Imants Skrupskis, Ingvila Zeibote

Mājturības pamati - zēniem un meitenēm 5. – 9. klasei

Šī mācību grāmata domāta zēniem un meitenēm, kas gatavojas patstāvīgai dzīvei un kļūst vienādi atbildīgi par savu ģimeni un māju. Grāmata sniedz zināšanas par pareizu uzturu un tā nozīmi veselības saglabāšanā, par galda kultūru, apģērba kopšanu, mājokļa iekārtošanu un uzturēšanu, mājsaimniecībā lietojamo sadzīves tehniku un par to, kā saskaņot savas vajadzības ar iespējām. Šīs zināšanas nepieciešamas, lai attīstītu skolēnu spējas analizēt un atrisināt ikdienas problēmas, veidotu veselīgas dzīves ieradumus.

Grāmatu izdevis apgāds Zvaigzne ABC, 1998, 200 lpp.

Ausma Golubeva

Skolēnu drošība, nelaimes gadījumi, pirmā palīdzība

Eksperimentāls metodisks līdzeklis, kas domāts ikvienam skolotājam, īpaši veselības mācības skolotājiem, klašu audzinātājiem, ārpusstundu darba vadītājiem, bioloģijas un mājturības skolotājiem. Grāmata ir noderīga arī vecākiem. Tā veidota atbilstoši Katastrofu medicīnas centra apstiprinātajai mācību programmai pirmajā palīdzībā. Skolotāja grāmatā sniegta izsmeltoša, precīza un viegli saprotama informācija par nelaimes gadījumiem un to sekām. Doti padomi, kā paredzēt iespējamās nelaimes gadījumus un izvairīties no tiem. Īpaša uzmanība ir veltīta tam, kā rīkoties, ja nelaimes gadījums ir noticis – ko drīkst un ko nedrīkst darīt. Grāmatas noslēgumā ievietots metodisks materiāls stundu racionālai organizēšanai, kā arī kopējamas uzdevumu lapas skolēniem.

Grāmatu izdevis apgāds Lielvārds, 1998, 72 lpp.

M.Grasmane, A.Kļaviņa, A.Krauze, V.Vītiņš
Mājturība 4.klasei

Mācību līdzeklis 4.klasei. Mācību līdzeklī atsegtas šādas tēmas: sviestmaizes, karstie dzērieni-tēja, kafija, kakao. Galda klāšana un uzvedība pie galda. Darbs ar audumu. Apģērba kultūra. Dzīvokļa kopšana. Istabas augi un to kopšana. Elektrotehniskie darbi.

Grāmatu izdevis apgāds Zvaigzne ABC, 1980, 84 lpp.

M.Grasmane, A.Kļaviņa, A.Krauze, V.Vītiņš
Mājturība 5.klasei

Mācību līdzeklis 5.klasei. Mācību līdzeklī atsegtas šādas tēmas: zupas- piena un veģetārās. Kompoti, augļu zupas un ķīseļi. Darbs ar audumu: priekšauts. Adīšana. Dekoratīvie augi un to kopšana. Elektrotehniskie darbi.

Grāmatu izdevis apgāds Zvaigzne ABC, 1980, 75 lpp.

M.Grasmane, A.Kļaviņa, A.Krauze, V.Vītiņš
Mājturība 6.klasei

Mācību līdzeklis 6.klasei. Mācību līdzeklī atsegtas šādas tēmas: zivju ēdieni, saldie ēdieni. Mašīnmācības elementi. Darbs ar audumu- svārku šūšana. Adīšana: dūraiņi, cepure. Dekoratīvie augi un to kopšana. Elektrotehniskie darbi.

Grāmatu izdevis apgāds Zvaigzne ABC, 1980, 68 lpp.

M.Grasmane, A.Kļaviņa, A.Krauze, V.Vītiņš
Mājturība 7.klasei

Mācību līdzeklis 4.klasei. Mācību līdzeklī atsegtas šādas tēmas: sviestmaizes, karstie dzērieni-tēja, kafija, kakao. Galda klāšana un uzvedība pie galda. Darbs ar audumu. Apģērba kultūra. Dzīvokļa kopšana. Istabas augi un to kopšana. Elektrotehniskie darbi.

Grāmatu izdevis apgāds Zvaigzne ABC, 1980, 78 lpp.

M.Grasmane, A.Kļaviņa, A.Krauze, V.Vītiņš
Mājturība 8.klasei

Mācību līdzeklis 8.klasei. Mācību līdzeklī atsegtas šādas tēmas: konservēšana, kaltēšana, saldēšana, skābēšana, sāļšana, marinēšana. Mašīnmācības elementi. Darbs ar audumu. Modelēšana. Kleita. Veļas kopšana un mazgāšana. Elektrotehniskie darbi.

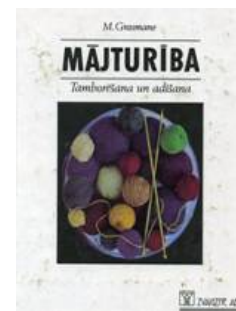
Grāmatu izdevis apgāds Zvaigzne ABC, 1980, 74 lpp.

Maruta Grasmane **Mājturība –Tamborēšana un adīšana**

Mācību grāmata 5. -9. klasēm. Šī grāmata iepazīstina ar dažādiem darba rīkiem un materiāliem un darba paņēmieniem, kurus izmanto tamborēšanā un adīšanā, kā arī ar krāsu mācību. Katram tamborēšanas un adīšanas veidam doti gan tehniskie zīmējumi, gan praktisko darbu paraugi, kā izgatavot noderīgus un skaistus izstrādājumus: zāļu tēju maisiņi, jostas, šalles, getras, cimdi, zeķes, dūraiņi, cepures, apkakles, vestes, jauniešu somas, džemperi u.c. Grāmatā izmantoto rokdarbu paraugi ir autore darbi un Rīgas lietišķās vidusskolas rokdarbu nodaļas audzēkņu kursa darbi un diplomdarbi.

Grāmatu izdevis apgāds Zvaigzne ABC, 1992, 223 lpp.

Ilze Hroloviča, Ilze Kadiķe **Uzdevumi vizuālajā mākslā vidusskolā**

Metodiskā materiāla mērķis ir sekmēt kvalitatīvas vizuālās mākslas mācību stundas organizēšanu vispārējā vidējā izglītībā, veicinot pētniecisku, eksperimentējošu un radošu darba metožu izmantošanu mācību stundā. Metodiskajā materiālā ir iekļauti 13 temati: „Mākslas darbs un autors”, „Mākslas darbs un skatītājs”, „Mākslinieks un modelis”, „lietu pasaule un sarunas ar lietām”, „Ainava”, „Zīme, simbols un zīmols”, „Simbolisms”, „Krāsa, skaņa kā simbols”, „Vizuāls vēstījums laikā – cilnis”, „Dizains”, „Vizuālā interpretācija”, „Process” un „Rezultāts un prezentācija”. Tie strukturēti skolēna darba lapās un skolēna darba lapas pielikumos. Skolēna darba lapās ievietoti 24 uzdevumi, kuru pielikumos savukārt izvietotas mākslas darbu reprodukcijas, kas atbilst uzdevumu specifikai.

Grāmatu izdevis Valsts Izglītības satura centrs, 2010, 127.lpp.

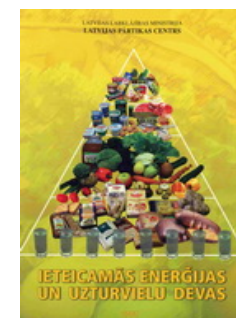

Ieteicamās enerģijas un uzturvielu devas

Iedzīvotājiem jābūt labi informētiem par uztura pamatprincipiem un vērtību, lai izmantojot apmācību un citus informācijas avotus, pilnveidotu uztura ieradumus. Svarīgi ir, lai uzturs saturētu visas vajadzīgās uzturvielas pareizās līdzsvarotās attiecībās, jo uzturs var būt gan riska faktors, gan arī veselību aizsargājošs faktors.

Brošūrā piedāvātās ieteicamās uzturvielas devas atļauj plānot uztura normas skolās, pansionātos, armijā un citās sabiedriskās ēdināšanas iestādēs, dod iespēju katram individuāli plānot pilnvērtīgu uztura uzņemšanu, ir nepieciešamais uzturvielu daudzums, kas samazina iespējamo uzturvielu deficītu un ar to saistīto saslimšanas risku. Brošūrā doti 10 veselīga uztura ieteikumi.

Grāmatu izdevis Latvijas Labklājības ministrija, Latvijas Pārtikas centrs, 2001, 10 lpp.

K. Ilgaža (atbildīgā par izdevumu) **Drošība// Metodiskie ieteikumi pamatskolai**

Drošības jautājumu apguves mērķis ir sekmēt skolēnu izpratni par rīcību ekstremālās situācijās un drošības apguves un ievērošanas nepieciešamību. Ar šo jautājumu vadlīnijām var iepazīties Pamatizglītības mācību priekšmetu standartu Vispārējo jautājumu sadaļā. Skolēniem ir svarīgi apzināties, ka viņi paši ir atbildīgi par savu drošību. Šajā materiālā apkopoti metodiskie ieteikumi drošības jautājumu mācīšanai pamatskolā audzinātāja stundās un 5.-9.klasē dažādos mācību priekšmetos. Materiālā iekļauti ceļu satiksmes drošības, gāzes un elektrības lietošanas drošības, ugunsdrošības, pirmās palīdzības sniegšanas u.c. jautājumi.

Grāmatu izdevis Izglītības satura un eksaminācijas centrs, 2004, 135 lpp.

Agra Kampuse, Maija Marksa **Mājturība – Šūšana**

Eksperimentāla mācību grāmata, kurā autores apkopojušas savu darba pieredzi un zināšanas, citu speciālistu un skolotāju ieteikumus, kā arī vērtīgākos jauninājumus apģērbzinību jomā. Izdevumā sniegts neliels ieskats tērpu vēsturē, raksturoti tekstilmateriāli un šujmašīnas, bet tā ievērojamāko daļu aizņem apģērba darināšanas jautājumi – ķermeņa mērīšana, apģērba konstruēšana un modelēšana (arī padomi modes žurnālu piegrieztņu lietošanā). Uzmanība pievērsta arī apģērba valkāšanai un kopšanai. Grāmata paredzēta šūšanas pamatu apguvei. Tā izmantojama šūšanas stundās 5. – 12. klasēs, kā arī ārpusstundu un ārpusstundas nodarbībās.

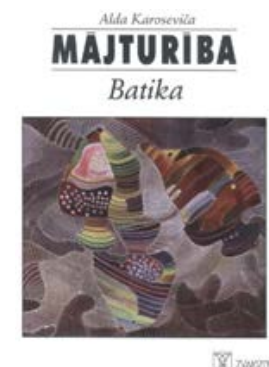
Grāmatu izdevis apgāds Zvaigzne ABC, 1998, 224 lpp.

Alda Karoseviča **Mājturība. Batika. Mācību līdzeklis**

Nodaļas ierosmei, sietā batika, karstā batika jeb vaska batika, aukstā batika jeb kontūrtehnika, dažādas rezerves (ūdens, klīsteris u.c.), monotipija jeb neopseidobatika; apdruka, batikošanai izmantojamie materiāli, krāsvielas, kompozīcijas pamati, praktiskas idejas, kur izmantot batiku apģērbā, dažādos dekoros vai grāmatu noformēšanā. Batika ir ļoti sens tekstilmateriālu dekorēšanas veids un to izpildīšanas varianti ir neskaitāmi daudz. Viena liela batikošanas grupa apvieno tehnikas, kuras dod iespēju audumu nosargāt pret krāsošanos, to mehāniski nospiežot; otra grupa apvieno batikošanas tehnikas, kuras dod iespēju atsevišķas audumu vietas piesūcināt ar palīgvielām- bišu vasku, rīsa stērķele u.c.

Grāmatu izdevis apgāds Zvaigzne ABC, 1998, 248 lpp.

Kas ir „E” vielas?

Informatīva brošūra palīdz noskaidrot, kas ir pārtikas produktos, ko pērkam veikalos. Dots atbildes uz jautājumiem: Kas ir „E” vielas? Kas ir pārtikas piedevas? Kā atpazīt pārtikas piedevas pārtikas produktu marķējumā? Kādi ir pārtikas piedevu veidi? Vai varētu ražot pārtikas preces bez pārtikas piedevām? Vai pārtikas piedevas ir drošas lietošanai uzturā? Kā iegūst pārtikas piedevas? Kāpēc ražotāji nelieto tikai dabiskas izcelsmes pārtikas piedevas? Kā patērētājam izvēlēties pārtikas preci, kurai pievienotas pārtikas piedevas? Kā pircējam būt modram? Dots pārtikas piedevu – „E” vielu saraksts ar skaidrojumu.

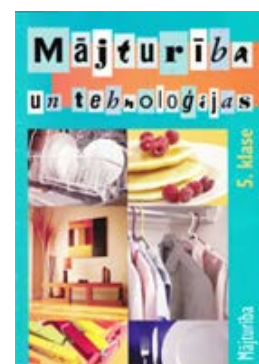
Grāmatu izdevis Pārtikas un veterinārais dienests, 2004, 27 lpp.

Santa Kazaka, Dace Moroza **Mājturība un tehnoloģijas. 5.klase Mācību grāmata A daļa Mājturība**

Grāmata veidota pēc IZM izstrādātā mācību priekšmeta standarta pamatizglītībā 1.-9. klasei (18.pielikums Ministru kabineta noteikumiem Nr. 1027 no 19.12.2006). Grāmatā apkopotas idejas, kā var, izmantojot pēc iespējas mazāk laika un materiāla, izgatavot praktiskus, mūsdienīgus un skaistus priekšmetus. Grāmatā ietvertas tēmas: mana māja, mana drošība, mana mājokļa tehnika, mans apģērbs, mana „zaļā” domāšana, mans veselīgais uzturs, mans svētku galds, mans darbs virtuvē. Grāmatā dotas gan teorētiskās atziņas, gan praktiski uzdevumi un ieteikumi daba gaitai uzdevumu veikšanai. Pievienotas arī ēdienu receptes. Grāmata domāta ne tikai skolēniem, bet arī citiem interesentiem.

Grāmatu izdevis apgāds RaKa, 2009, 72 lpp.

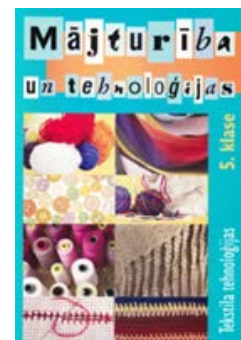

Santa Kazaka, Dace Moroza

Mājturība un tehnoloģijas. 5.klase Mācību grāmata B daļa Tekstila tehnoloģijas.

Grāmata veidota pēc IZM izstrādātā mācību priekšmeta standarta pamatizglītībā 1.-9. klasei (18.pielikums Ministru kabineta noteikumiem Nr. 1027 no 19.12.2006). Grāmatā ietvertas piecas nodaļas: krāsu mācība, etnogrāfija, izšūšana, tamborēšana, mezglošana. Grāmatā doti gan praktiski uzdevumi, gan ieteikumi daba gaitai uzdevumu veikšanai.

Grāmatu izdevis apgāds RaKa, 2009, 52 lpp.

Santa Kazaka, Dace Moroza

Mājturība un tehnoloģijas. 5.klase Skolotāja grāmata A un B daļa Tekstila tehnoloģijas.

Grāmata veidota pēc IZM izstrādātā mācību priekšmeta standarta pamatizglītībā 1.-9. klasei (18.pielikums Ministru kabineta noteikumiem Nr. 1027 no 19.12.2006). Grāmatā dota mācību priekšmeta programma mājturībā un tehnoloģijās 5.klasei, mācību stundu tematiskais plānojums, mācību satura apguvei pamatprasību sadalījums sekojošiem tematiem: mana māja, manas mājas drošība, mana mājokļa tehnika, mans apģērbs, mana „zaļā” domāšana, mans veselīgais uzturs, mans svētku galds, mans darbs virtuvē, krāsu mācība, etnogrāfija, izšūšana, tamborēšana, mezglošana. Pievienoti pārbaudes darbi un pareizās atbildes uz tiem.

Grāmatu izdevis apgāds RaKa, 2009, 88 lpp.

Santa Kazaka, Dace Moroza, Juris Avotiņš

Mājturība un tehnoloģijas. Koka un metāla tehnoloģijas 5. klase. Skolotāja grāmata A un B daļas.

Skolotāja grāmatā doti padomi skolotājam kā realizēt problēmpieejas principu mājturības un tehnoloģiju stundās, izskaidrota skolotāja lomas maiņa no informācijas sniedzēja uz informācijas apguves organizētāju, skolēnu darba vērtēšanas kritēriji. Grāmatā iekļauta mācību priekšmeta programma mājturībā un tehnoloģijās 5. klasei, mācību stundu plānojums, mācību satura apguvei paredzēto pamatprasību sadalījums. Stundas organizēšanas metodika – stundu skaits, nepieciešamie resursi, stundas struktūra, dots paredzamais rezultāts sekojošiem tematiem: mana māja, manas mājas drošība, mana mājokļa tehnika, mans apģērbs, mana „zaļā” domāšana, mans veselīgais uzturs, mans svētku galds, mans darbs virtuvē, kokapstrāde, metālapstrāde, rasēšana.

Grāmatu izdevis apgāds RaKa, 2009, 75 lpp.

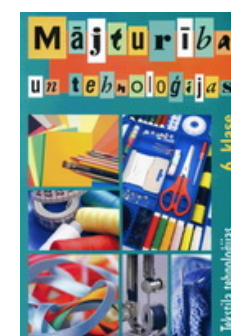

Santa Kazaka, Dace Moroza

Mājturība un tehnoloģijas. Tekstila tehnoloģijas 6. klase

Mācību grāmatā ir piecas daļas - kompozīcija, aplikācija, adīšana, izšūšana un šūšana. Katrā daļā dota gan jauna informācija, gan arī iekļauti uzdevumi individuāliem darbiem ar ieteiktu to izpildes secību. Skolēni var iepazīties ar līnijām un faktūrām kompozīcijā un praktiski darboties darba burtnīcā; ar aplikācijas detaļu sagatavošanu, izvietojumu uz auduma un piešūšanu; ar dzijām un darināt krelles vai bezpirkstu cimdiņus; ar lentītēm veidot izšuvumus uz rokas-sprādzes vai spilvena; iepazīties ar šujmašīnas uzbūvi un vienkāršākiem mašīnvīļu veidiem.

Grāmatu izdevis apgāds RaKa, 2010, 56 lpp.

Santa Kazaka, Dace Moroza

Mājturība un tehnoloģijas. 6.klase Mācību grāmata A daļa Mājturība

Grāmatā ietvertas tēmas: mana māja, mana drošība, mana mājokļa tehnika, mans apģērbs, mana „zaļā” domāšana, mans veselīgais uzturs, mana galda kultūra, mans darbs virtuvē, manas pusdienas, mani kārumi. Grāmatā dotas gan teorētiskās atziņas, gan praktiski uzdevumi, gan dažādi padomi. Pievienotas arī ēdienu receptes. Grāmata domāta ne tikai skolēniem, bet arī citiem interesentiem

Grāmatu izdevis apgāds RaKa, 2010, 80 lpp.

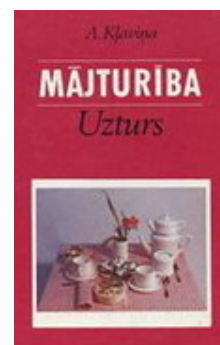

Aina Kļaviņa

Mājturība - Uzturs

Eksperimentāla mācību grāmata 5. -9. klasēm. Katras meitenes uzdevums ir kopt un sargāt savas dzimtas pavardu. Silta māja, kopīgs galds, veselīgs uzturs ir viens no tautas spēka balstiem. Šī grāmata palīdzēs skolēniem apgūt ēdienu gatavošanas prasmi un sniegs elementāras zināšanas par uzturu. Nevērīga attieksme pret uzturu, ēšanas režīmu ir cēlonis daudzām slimībām, rodas lieka ķermeņa masa, tiek izšķērdēti saimnieciskie līdzekļi. Kā atzinuši uzturzinātnieki, ikdienā mēs patērējam nesaprātīgi organizētu uzturu. Padomāsim par to! Piemēram, dārzeņu patēriņš Latvijā ir divreiz mazāks nekā Itālijā un par vienu trešdaļu mazāks nekā ASV. Varbūt zināšanas par uzturu un ēdienu gatavošanu rosinās skolēnus pēc skolas beigšanas izvēlēties kādu ar uzturu saistītu specialitāti.

Grāmatu izdevis apgāds Zvaigzne ABC, 1993, 296 lpp.

Z.Kleinšmite, G. Treimane

Tehniskā grafika vidusskolai. Ievads tehniskajā grafikā

Mācību grāmata tehniskajā grafikā vidusskolai. Ievads tehniskajā grafikā paredzēta 10. klases skolēniem. Tā izstrādāta atbilstoši Vispārējās izglītības likumam un Vispārējās vidējās izglītības mācību priekšmeta standartam “Tehniskā grafika”. Grāmata detalizēti iepazīstina skolēnus ar grafikas vēsturi Latvijā un citur pasaulē, ļauj izsekot aizraujošajam ceļam no pirmajiem cilvēku zīmējumiem līdz datorgrafikas tehnoloģijām, kā arī sniedz plašas zināšanas par grafikas tehniskajām un estētiskajām iespējām. Izmantojot šo mācību grāmatu, skolēni apgūst grafisko valodu, kas ir visvecākā, ērtākā, saprotamākā un uzskatāmākā forma, ko cilvēki izmantojuši savstarpējai saziņai.

Grāmatu izdevis apgāds Zvaigzne ABC, 2011, 216 lpp

Maija Kulakova

Mājturība –Prievīšu un jostu aušana

Mācību līdzeklis ir sagatavots atbilstoši pamatzglītības standarta prasībām mājturībā, tematam „aušana”. To var izmantot arī apgūstot mājturības vai mājāsaimniecības kursu vidusskolā, kā arī rokdarbu pulciņu darbā vai izglītojoties patstāvīgi. Šajā mācību līdzeklī aprakstīta audeņu un celaiņu aušanas gaita, nepieciešamie darba rīki, izmantojamie materiāli. Burtiņcā ir daudzi prievīšu un jostu rakstu paraugi, var iepazīties ar kompozīcijas pamatiem. Ir paredzēta vieta arī patstāvīgai rakstu zīmēšanai. Doti uzdevumi zināšanu pārbaudei.

Grāmatu izdevis apgāds Lielvārds, 1994, 72 lpp.

Maija Kulakova

Izvēlies veselīgu uzturu. Uzturlīdzekļu ķīmiskā sastāva tabulas

Izdevums iepazīstina lasītājus ar to, kā objektīvi novērtēt savu ķermeni, kādas uzturvielas, cik daudz un kāpēc nepieciešamas organismam. Grāmatā ievietotās tabulas nodarēs iespējami veselīgāka uztura izvēlē. Tās palīdzēs noteikt uzturvielu, minerālvielu un vitamīnu daudzumu uzturlīdzekļos. „Izvēlies veselīgu uzturu” paredzēts ne tikai skolēniem un skolotājiem, strādājot ar mājturības mācību grāmatām, bet arī visiem, kas interesējas par pareiza uztura izvēli.

Grāmatu izdevis apgāds Zvaigzne ABC, 2002, 31 lpp.

Maija Kulakova, Maija Marksa, Malda Stare, Viktorija Sīviņa Mājturība 5. klasei - Skolotāja grāmata

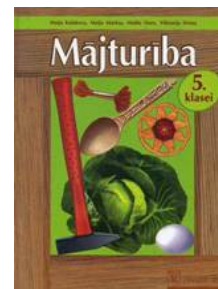
Izdevums izmantojams kopā ar mācību grāmatu „Mājturība 5.klasei”. Atbilstoši skolēnu grāmatas nodaļām, autores izstrādājušas mācību mērķus un uzdevumus, sasniedzamos rezultātus, stundu sadalījumu, katras tēmas metodisko apskatu un papildmateriālus. Autores piedāvā savu pieeju mājturības mācīšanā 5. klasē, vienlaikus uzsverot brīvas interpretācijas nepieciešamību ikviena skolotāja darbā. Skolotāja grāmatā ievietotā mājturības kursa programma piedāvā iespēju izvērtēt skolēnu mācību sasniegumus 5. klases beigās. Izdevums būs labs palīgs ne tikai jauniešiem skolotājiem, bet arī pieredzes bagātajiem pedagogiem.

Grāmatu izdevis apgāds Zvaigzne ABC, 2002, 128 lpp.

Maija Kulakova, Maija Marksa, Malda Stare, Viktorija Sīviņa Mājturība - Zēniem un meitenēm 5. klasei

Eksperimentāla mācību grāmata. Šķirot lapu pēc lapas, skolēniem atklāsies jauna pasaule. No šīs grāmatas skolēni varēs mācīties, kas ir uztura piramīda, kā pagatavot ēdienu brokastīm un vakariņām un kā pareizi un skaisti klāt galdu; kā iekārtot un tīrīt mājokli; kā saskaņot krāsas un veidot kompozīciju; kādas bija senās latviešu etnogrāfiskās zīmes; kā šūt, izšūt un tamborēt; kā kopt un izvēlēties apģērbu; kā zāģēt, ēvelēt un kalt; kā rīkojās amatnieki senāk, un vēl daudz, daudz ko citu. Bagātīgi ilustrētā grāmata būs gan interesanta, gan noderīga.

Grāmatu izdevis apgāds Zvaigzne ABC, 2002, 204 lpp.

Maija Kulakova, Maija Marksa, Viktorija Sīviņa, Juris Kreicbergs Mājturība 6. klasei - Skolotāja grāmata

Izdevums izmantojams kopā ar mācību grāmatu „Mājturība 6.klasei”. Atbilstoši skolēnu grāmatas nodaļām, autori izstrādājuši mācību mērķus un uzdevumus, sasniedzamos rezultātus, stundu sadalījumu, katras tēmas metodisko apskatu un papildmateriālus. Autori piedāvā savu pieeju mājturības mācīšanā 6. klasē, vienlaikus uzsverot brīvas interpretācijas nepieciešamību ikviena skolotāja darbā. Skolotāja grāmatā ievietotā mājturības kursa programma piedāvā iespēju izvērtēt skolēnu mācību sasniegumus 6. klases beigās. Izdevums būs labs palīgs ne tikai jauniešiem skolotājiem, bet arī pieredzes bagātajiem pedagogiem.

Grāmatu izdevis apgāds Zvaigzne ABC, 2004, 120 lpp.

Maija Kulakova, Maija Marksa, Viktorija Sīviņa, Juris Kreicbergs Mājturība - Zēniem un meitenēm 6. klasei

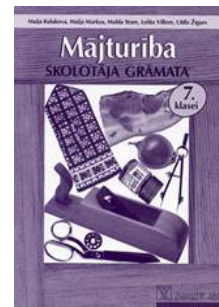
Mācību grāmata. No šīs grāmatas skolēni varēs mācīties, kāpēc organismam ir nepieciešami vitamīni un kā pagatavojamas spēcinošas zupas, veselīgi salāti un garšīgi saldie ēdieni; kā iekārtot saimniecības telpas mājoklī un kā tās uzkopt; kā ir vakarēšana un kā senāk bērni, vecāku pamācīti, apguva lietišķa amata prasmi; kā lietas forma un lielums ietekmē kompozīcijas izvēli; kā izšūt balto darbu dūrienus un adīt zeķes; kādam ir jābūt apģērbam un kā to pareizi kopt; kā uzšūt un izrotāt priekšautu; kā senāk apstrādāja metālu un kā to darīt mūsdienās. Bagātīgi ilustrētā grāmata būs gan interesanta, gan noderīga.

Grāmatu izdevis apgāds Zvaigzne ABC, 2004, 232 lpp.

Maija Kulakova, Maija Marksa, Malda Stare, Lolita Villere, Uldis Žīgurs Mājturība 7. klasei - Skolotāja grāmata

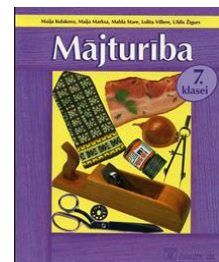
Izdevums izmantojams kopā ar mācību grāmatu „Mājturība 7.klasei”. Atbilstoši skolēnu grāmatas nodaļām, autori izstrādājuši mācību mērķus un uzdevumus, sasniedzamos rezultātus, stundu sadalījumu, katras tēmas metodisko apskatu un papildmateriālus. Autori piedāvā savu pieeju mājturības mācīšanā 7. klasē, vienlaikus uzsverot brīvas interpretācijas nepieciešamību ikviena skolotāja darbā. Skolotāja grāmatā ievietotā mājturības kursa programma piedāvā iespēju izvērtēt skolēnu mācību sasniegumus 7. klases beigās. Izdevums būs labs palīgs ne tikai jaunajiem skolotājiem, bet arī pieredzes bagātiem pedagogiem.

Grāmatu izdevis apgāds Zvaigzne ABC, 2006, 120 lpp.

Maija Kulakova, Maija Marksa, Malda Stare, Lolita Villere, Uldis Žīgurs Mājturība - Zēniem un meitenēm 7. klasei

Mācību grāmata. No šīs grāmatas skolēni varēs mācīties, kā savu mājokli uzturēt tīru un kārtīgu; kāpēc organismam ir nepieciešamas olbaltumvielas, tauki un minerālvielas; kādā veidā izvietot izstrādājuma kompozīciju; kā uzadīt pirmo cimdu pāri un klājdūrienu tehnikā izšūt dīvāna spilvenu vai somu; kas ir batika un kādā veidā apgleznot un apdrukāt audumu; kā kopt un labot apģērbu un kā pašu spēkiem sašūt vienkāršu izstrādājumu; kāpēc rasēšanu sauc par tehniku valodu; kā strādāt ar kokapstrādes virpu un kādā veidā darināt koka savienojumus. Bagātīgi ilustrētā grāmata būs gan interesanta, gan noderīga.

Grāmatu izdevis apgāds Zvaigzne ABC, 2006, 255 lpp.

Maija Kulakova, Maija Marksa, Lolita Villere, Uldis Žīgurs Mājturība - Zēniem un meitenēm 8. klasei

Mācību grāmata. No šīs grāmatas skolēni varēs mācīties, kā iekārtot dzīvesvietu un kopt mājokli; kāpēc nepieciešams izstrādāt savu individuālo ģērbsšanās stilu; kā izvēlēties veselīgu uzturu; kas jāņem vērā, rīkojot svinības; kuri ir aušanas pamatprincipi; kāda veida dzijas ir sastopamas un kā adīt plecgērbu; kas jāievēro, lai varētu uzšūt svārkus vai bikses; kur nepieciešama prasme lasīt un izmantot rasējumu; kā apgūt kokgriešanas darba paņēmienus; kādā veidā izgatavot ikdienā noderīgus izstrādājumus, izmantojot aukstās kalšanas paņēmienus. Bagātīgi ilustrētā grāmata būs gan interesanta, gan noderīga.

Grāmatu izdevis apgāds Zvaigzne ABC, 2008, 287 lpp.

Maija Kulakova, Maija Marksa, Lolita Villere, Uldis Žīgurs Mājturība 8. klasei - Skolotāja grāmata

Izdevums izmantojams kopā ar mācību grāmatu „Mājturība 8.klasei”. Atbilstoši skolēnu grāmatas nodaļām, autori izstrādājuši mācību mērķus un uzdevumus, sasniedzamos rezultātus, stundu sadalījumu, katras tēmas metodisko apskatu un papildmateriālus. Autori piedāvā savu pieeju mājturības mācīšanā 8. klasē, vienlaikus uzsverot brīvas interpretācijas nepieciešamību ikviena skolotāja darbā. Skolotāja grāmatā ievietotā mājturības kursa programma piedāvā iespēju izvērtēt skolēnu mācību sasniegumus 8. klases beigās. Izdevums būs labs palīgs ne tikai jaunajiem skolotājiem, bet arī pieredzes bagātiem pedagogiem.

Grāmatu izdevis apgāds Zvaigzne ABC, 2008, 135 lpp.

Maija Kulakova, Maija Marksa, Lolita Villere, Uldis Žīgurs Mājturība un tehnoloģijas 9. klasei

Mācību grāmatā, kas paredzēta gan zēniem, gan meitenēm var uzzināt: kā mūsdienīgā mājoklī nodrošināt labvēlīgu vidi; kāpēc nepieciešama elektroinstalācija, ventilācijas un apkures sistēma, ūdensvads un gāze; ko cilvēki valkāja pirms vairākiem simtiem gadu; kādas vielas atrodas pārtikas produktu sastāvā; kā konservēt augļus, ogas, dārzeņus un kā cept pīrākus, cepumus un kūkus; kas ir īru un Briges mežģīnes un kā tās tamborēt; kāpēc jāprot lasīt rasējumu; kādi materiāli un darbarīki mūsdienās tiek izmantoti kokapstrādē; kā dažādas tehnoloģijas izmantot radošā darba izveidē.

Grāmatu izdevis apgāds Zvaigzne ABC, 2010, 216 lpp.

Maija Kulakova, Maija Marksa, Lolita Villere, Uldis Žīgurs Mājturība un tehnoloģijas 9. Klasei -skolotāja grāmata

Izdevums izmantojams kopā ar mācību grāmatu „Mājturība un tehnoloģijas 9.klasei”. Atbilstoši skolēnu grāmatas nodaļām, autori izstrādājuši: mācību mērķus un uzdevumus, sasniedzamos rezultātus, stundu sadalījumu, katras tēmas metodisko apskatu un papildmateriālus. Autori piedāvā savu pieeju mājturības un tehnoloģiju mācīšanai 9.klasē, vienlaikus uzsverot brīvas interpretācijas nepieciešamību ikviena skolotāja darbā. Skolotāja grāmatā ievietotā mājturības un tehnoloģiju kursa programma piedāvā iespēju izvērtēt skolēnu mācību sasniegumus 9.klases beigās. Izdevums ir palīgs ne tikai jaunajiem skolotājiem, bet arī pieredzes bagātajiem pedagogiem.

Grāmatu izdevis apgāds Zvaigzne ABC, 2010, 136 lpp.

Harijs Laudinskis, Dace Rieksta Mājturības mācību programma zēniem 5.klasei

Mācību programma izstrādāta, ievērojot *Valsts pamatizglītības standartu*, kas apstiprināts 30.04.1998. un *Pamatizglītības standartu mājturībā, kas apstiprināts* 12.08.1998. Standartā paredzēts, ka zēniem papildus jāapgūst viela, ko agrāk mācīja tikai meitenēm- uzturs, apģērbs, māsasaimniecība, kā atsevišķi izdalītas patērētājinības, cilvēka un vides aizsardzība un drošība. Līdz ar šo tēmu iekļaušanu mājturības standartā, skolotājiem nākas mainīt stundu sadalījumu pa tēmām visam mācību gadam. Mācību programmu sastāda katrs skolotājs pēc saviem ieskatiem. Grāmatā iekļauti ieteikumi skolotājiem programmu sastādīšanā.

Grāmatu izdevusi Izdevniecība RaKa, 2000, 51 lpp.

Harijs Laudinskis, Dace Rieksta Mājturība zēniem 5.klasei

Mācību grāmata atbilst Valsts pamatizglītības standartam un paredzēta 5.klases skolēniem. Mācību grāmata izmantojama kopā ar H.Laudinska un D.Riekstas izstrādāto mācību programmu „Mājturība zēniem 5.klasei” – „RaKa” izdevums. Zēniem kā nākamajiem vīriešiem ir jāapgūst ne tikai amatniecības prasmes darbā ar koku un metālu, bet arī sadzīves un ģimenes dzīves pamati – uzturmācība, ēdienu gatavošana, apģērba izvēle un kopšana, kā arī sava stūrīša iekārtošana un tīrīšana. Visās tēmās ir ietverts arī ekonomiskais aspekts, patērētāja darbībā izmantojamās zinības. Kompleksā izmantojams „Uzturs 1” un darba burtnīca.

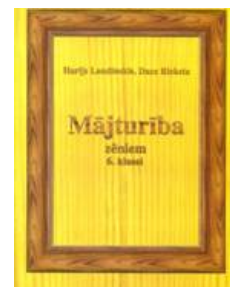
Grāmatu izdevusi Izdevniecība RaKa, 2000, 208 lpp.

Harijs Laudinskis, Dace Rieksta **Mājturība zēniem 6.klasei**

Mācību grāmata atbilst Valsts pamatizglītības standartam. Tā ir loģisks turpinājums 5. klases mācību grāmatai. Mācību grāmata izmantojama kopā ar H. Laudinska un D. Riekstas izstrādāto mācību programmu „Mājturība zēniem 6.klasei”. Iegūto zināšanu un iemaņu nostiprināšanai un pārbaudei izmantojams H. Laudinska izstrādātais praktikums, kur atspoguļojas zēniem domātās tēmas kokapstrādē, metālapstrādē, rasēšanā, un D. Riekstas praktikums „Uzturs II”.

Grāmatu izdevusi Izdevniecība RaKa, 2003, 167 lpp.

Ene Linda **Ievads mājturībā 1.-4. Klasei Kārtība. Veselība. Uzvedība**

Mācību līdzekļa uzdevums ir palīdzēt bērnam, sperot pirmos soļus patstāvīgā dzīvē un ienākot kolektīvā, apgūt vienkāršākās iemaņas sevis apkopšanā. Grāmata sniedz zināšanas par apģērba un apavu kopšanu, mājas, klases, ģērbtuves utt. uzturēšanu kārtībā. Tā aplūko personīgās higiēnas un kārtīga ārējā izskata jautājumus. Skolēnam tiek sniegtas pamatzināšanas par veselīgu uzturu, mācīta vienkāršāko ēdienu pagatavošana, galda kultūra. Tēmu apguves secību izvēlas skolotājs.

Grāmatu izdevis apgāds Zvaigzne ABC, 1998, 79 lpp.

Ene Linda **Rokdarbi – tekstildarbi 1. – 4. klasei**

Šī mācību līdzekļa galvenais uzdevums ir palīdzēt skolēnam apgūt pirmās prasmes darbam ar tekstilmateriāliem. Grāmatas saturs izkārtots pa tēmām. Kuru tēmu un kuras grūtības pakāpes uzdevumu izvēlēties, tas paliek skolotāja ziņā. Grāmata iepazīstina ar materiāliem, darbarīkiem un vienkāršākajiem darba paņēmieniem. Materiālmācībai grāmatā ir vairāk informatīva nozīme; dotie jēdzieni skolēnam nav obligāti jāiegaumē. Darbu secība tiek mērķtiecīgi vadīta ar grāmatā ietvertajiem zīmējumiem. Grāmata rosina veikt arī vienu otru lielāku darbu, bet pašam jāizvēlas, kas būs pa spēkam. Praktiskajiem darbiem ir ieteikuma raksturs. Grāmata paredzēta gan zēniem, gan meitenēm. Darba prasmes, ko apgūs skolēns, dos viņam iespēju un ierosmi daudz ko izgatavot patstāvīgi.

Grāmatu izdevis apgāds Zvaigzne ABC, 1997, 79 lpp.

Laila Meluškāne **Mājturība un tehnoloģijas 1. – 4. klase**

Grāmata veidota kā palīgmateriāls mājturības un tehnoloģiju apguvē sākumskolā. Tajā apkopots materiāls par sākumskolā apgūstamajām prasmēm, iemaņām un zināšanām mājturībā un tehnoloģijās. Teorētiskais materiāls papildināts ar praktisko darbu aprakstiem un ieteikumiem. Grāmatu var izmantot sākumskolas mājturības un tehnoloģiju skolotāji, pulciņu vadītāji un visi interesenti, kam patīk radoši un atraktīvi domāt, darboties un sevi apliecināt.

Grāmatu izdevusi izdevniecība RaKa, 2007, 163 lpp.

Madre I. **Krāsošana ar augu krāsvielām.**

Grāmatā aprakstīta šķiedru krāsošana ar augu krāsvielām. Autore iepazīstina lasītājus ar mūsu republikā sastopamiem krāsošanai derīgiem augiem, stāsta kā šos augus ievākt, sagatavot un uzglabāt. Sniegta krāsošanas procesa un tā rezultātā iegūstamo krāsu toņu apraksts. Atsevišķa nodaļa veltīta augu aizsardzības jautājumiem.

Grāmatu izdevusi izdevniecība Avots, 1990, 111 lpp.

Vallija Nadziņa **Mājturība – Lietiškie tekstildarbi 5. -9. klasei**

Jostu un prievīšu aušana, aukliņu un jostu pīšana, mezglošana. Eksperimentāla mācību grāmata. Autore, pamatojoties uz savām metodiskajām nostādnēm, stāsta, kā noaut oriģinālas prievītes, to skaitīt arī celaines, dod padomus, kā pīt jostas un aukliņas un kā darināt mezglojumus ikdienas vajadzībām un svētku priekam. Izdevumu bagātina fotoattēli ar autores gadu gaitā darinātiem tekstildarbiem un latviešu tautasdziesmas un sakāmvārdi.

Grāmatu izdevis apgāds Zvaigzne ABC, 1994, 104 lpp.

Sanita Nikitenko **Mājturība - šūšana**

Eksperimentāls praktikums. Tas paredzēts mājturības stundām pamatskolā un iepazīstina ar šujmašīnas uzbūvi, dūrienu un vīļu veidiem, piegrieztnu veidošanas pamatprincipiem. Izdevuma praktiskajā daļā parādīta dažādu šūtu priekšmetu izgatavošanas tehnoloģija. Izmantojot dotos padomus, skolēni varēs šūt gan oriģinālus spilvenus, gan interesantus priekšautus un naktskreklus, gan arī vestes un dažādas pārsteiguma dāvaniņas.

Grāmatu izdevis apgāds Lielvārds, 1996, 79 lpp.

Sanita Nikitenko **Mājturība – Šūšanas materiālmācība. Apģērbs un tā kopšana.**

Šis mācību līdzeklis ir paredzēts mājturības stundām pamatskolā, tas veidots darba burtnīcas veidā. Mācību līdzeklī pastāstīts par dažādiem audumu veidiem un to īpašībām, kā arī doti padomi par apģērba pareizu valkāšanu un kopšanu. Ļoti noderīga skolēniem būs nodaļa par apģērba krāsu un stilu saskaņošanu un sava stila veidošanu.

Grāmatu izdevis apgāds Lielvārds, 1996, 72 lpp.

Noderīga un praktiska informācija mājturības un veselības mācības skolotājiem.

Šajā grāmatā dota vispārīga informācija par uztura piramīdu, gaļu, tās uzturvērtību, putnu gaļas vērtīgajām īpašībām, gan dažādu jomu ekspertu viedokļi par putnu gaļas lietošanu uzturā. Praktiski izmantojamas ir mācību materiāla beigās pievienotās dažādas viegli un ātri pagatavojamu ēdienu receptes. Tās sastādītas, lai būtu iespējams ēdienu pagatavot vienas mācību stundas laikā. Putnu gaļa satur B grupas vitamīnus, kas dod enerģiju un veicina smadzeņu darbību, selēns stiprina imūnsistēmu; putnu gaļu uzskata par olbaltumvielu un "labo" tauku avotu cilvēka organismā.

Grāmatu izdevusi Mārketinga padome, Latvijas Pārtikas uzņēmumu federācija, 2011 21 lpp.

Aleksandrs Obuhovičs **Mājturība Kokapstrādes darbi**

Eksperimentāls mācību līdzeklis paredzēts 5. – 9. klases skolēniem. To ieteicams izmantot arī jaunrades pulciņu dalībniekiem un ikvienam, kas vēlas patstāvīgi darināt sev mājās koka dažādus izstrādājumus. Šī grāmata iepazīstina ar dažādiem instrumentiem, darba paņēmieniem un veidiem, kurus izmanto kokapstrādē. Katram kokapstrādes veidam doti praktisko darbu paraugi, kā izgatavot mājā noderīgus un skaistus priekšmetus: kastīti, soliņu, plauktu, tabureti, virtuves galdiņu, zīlīšu barotavu, puķu galdiņu, kausu, karoti, svečturus, dekoratīvus šķīvļus, dažādus pinumus un citus darinājumus. Īpaša uzmanība pievērsta lietišķi dekoratīvo koka izstrādājumu darināšanai. Daudzās ilustrācijas dod rakstu un ornamentu paraugus koka izstrādājumu rotāšanai.

Grāmatu izdevis apgāds Zvaigzne ABC, 1995, 190 lpp.

Maija Ozoliņa-Keņģe un Inese Auziņa-Smith Kaucminde mājturības seminārs un Latvijas Mājturības institūts apraksti un atmiņu sakopojumi

Šajā grāmatā ir apkopotas Kaucminde Mājturības semināra un Latvijas Mājturības institūta absolvenšu atmiņu apraksti par semināra darba organizāciju, mācību darbu, mācību saturu, kā arī sadzīvi. Grāmatā iekļauta informācija par mājturības institūta saimi, mācībspēku saraksti, absolvenšu saraksti, mācību programma un līdzekļi, aprakstītas tradīcijas, piemēram, par balto rozi; apkopoti atmiņu raksti. Ļoti bagātīgs vēsturisks izziņas materiāls.

Kaucminde Mājturības semināra un Latvijas Mājturības institūta absolvenšu grupas izdevums Almelijā, Anglijā, 1989., 306.lpp.

Jānis Pokulis Darbmācības metodikas teorija un prakse 1.daļa

Mācību līdzeklis studentiem, skolotājiem un maģistrantiem. Mācību līdzeklī atspoguļota darbmācības metodikas saikne ar eksaktā cikla priekšmetu metodikām, noteikta darbmācības metodikas struktūra un integrācijas loma metodiku saiknes realizēšanā. Izstrādāts topošo darbmācības skolotāju sagatavošanas modelis. Skolotājam jābūt radošam, aktīvam kultūras dzīves cēlājam, jāpārvalda psiholoģiskā un pedagoģiskā darba prognozēšanas metodes, jāpārzina profesionālās saskarsmes māksla un labi jāorientējas pedagoģijā, kā arī jāprot darbmācības tehnoloģijas.

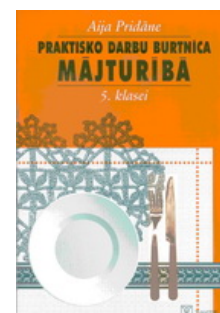
Grāmatu izdevis DU, Daugavpils, izdevniecība „Saule”, 1997, 35 lpp.

Aija Pridāne Praktisko darbu burtņīcā mājturībā 5.klasei

Eksperimentālajā praktikumā doti praktiskie uzdevumi virtuves darbos, ēdiena gatavošanā, galda klāšanā, krāsu mācībā, izšūšanā, tamborēšanā, šūšanā un materiālmācībā, kā arī uzdevumi zināšanu pārbaudei latviešu lietišķās mākslas nozarēs un par latviešu etnogrāfisko ornamentu elementiem. Veicot grāmatā ievietotos uzdevumus, skolēni izkops tādas īpašības, kas nepieciešamas jebkura darba kvalitatīvai izpildei: atbildības izjūtu, precizitāti, godīgumu, paškontroli un paradumu strādāt koncentrējoties, radoši darboties, neatkāpties šķēršļu priekšā, izpildīt uzdevumu laikā, nekad neatstāt darbu nepabeigtu, sakārtot savu darba vietu un darba piederumus, ekonomēt materiālus.

Grāmatu izdevis apgāds Zvaigzne ABC, 1998, 47 lpp.

Aija Pridāne Praktiskie uzdevumi mājturībā 6.klasei

Uzdevumu krājumā ietvertas visas mācību gada laikā apgūstamās mājturības tēmas: uzturmācība, patērētājinības, materiālmācība, šūšana, adīšana, izšūšana, apģērba izvēle, mājokļa drošība. Izdevumā iekļauti arī netradicionāli uzdevumi, kas ļaus mācību vielu apgūt rotaļu veidā. Izpildot daudzveidīgos uzdevumus, atklāsies risinātāja atjautība un zināšanas.

Grāmatu izdevis apgāds Zvaigzne ABC, 2002, 51 lpp.

Aija Pridāne Praktiskie uzdevumi mājturībā 8.klasei

Lai uzzinātu, kā pagatavot dažādus saldumus, apgūtu prasmi modelēt svārkus, aust prievītes un iemācītos vēl daudz ko citu, lieliski noderēs uzdevumu krājums, kurā ietvertas 8. klasē mājturības kursā apgūstamās tēmas: uzturmācība, patērētājinības, materiālmācība, aušana, adīšana, apģērba izvēle, mājokļa un apģērba kopšana, darba drošība. Netradicionālie uzdevumi, kurus risinot būs jāpiegriež un jālīmē, atvieglos mācību procesu un padarīs to daudz interesantāku.

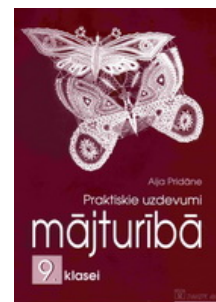
Grāmatu izdevis apgāds Zvaigzne ABC, 2002, 79 lpp.

Aija Pridāne **Praktiskie uzdevumi mājturībā 9.klasei**

Risinot izdevumā ietvertos uzdevumus, skolēni bez grūtībām apgūs mājturības kursu: mācīsies sastādīt ēdienkarti brokastīm, pusdienām, vakariņām; apgūs prasmi aprēķināt uzdevuma normas, ievērojot veselīga uztura nosacījumus; uzzinās, kā agrāk tērpās viņu novadā; gūs iemaņas augumam atbilstoša apģērba izvēlē; piedalīsies mācību ekskursijās, kas lieti noderēs mājturības vielas apguvē. Strādājot ar šajā grāmatā ietvertajiem netradicionālajiem uzdevumiem, skolēniem būs jāgriež un jālīmē. Radoša pieeja uzdevumu risināšanā padarīs mācību procesu interesantu un aizraujošu.

Grāmatu izdevis apgāds Zvaigzne ABC, 2003, 99 lpp.

Aija Pridāne **Praktiskie uzdevumi mājturībā 7.klasei**

Uzdevumu krājums lieliski noderēs skolēniem, lai mācītos pagatavot gaļas un zivju ēdienus, klātu pusdienu galdu, veiktu mājoklī sezonas uzkopšanas darbus, adītu siltus dūraiņus, uzšūtu naktskreklu, iepazītos ar batikošanas pamatiemaņām, koptu apģērbu un veidotu savu garderobi.

Izdevumā iekļauti arī netradicionāli uzdevumi palīdzēs mācību vielu apgūt rotaļu veidā. Radošā pieeja uzdevumu risināšanā padarīs mācību procesu aizraujošu un interesantu.

Grāmatu izdevis apgāds Zvaigzne ABC, 2004, 75 lpp.

Aija Pridāne **Praktiskie uzdevumi mājturībā 5.klasei**

Praktisko uzdevumu krājums noderēs piektklasniekam, lai mācītos pagatavot vienkāršus ēdienus, radīt drošu vidi, uzturēt tīrību un kārtību mājoklī, iepazītos ar latviešu tautas tradīcijām, izprastu materiālmācības pamatus, apgūtu apģērba izvēles pamatiemaņas, šūtu, izšūtu un tamborētu.

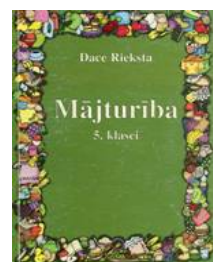
Grāmatu izdevis apgāds Zvaigzne ABC, 2009, 111 lpp.

Dace Rieksta **Mājturība 5. klasei**

Mācību grāmata paredzēta 5. klases skolēniem. Te atrodama informācija, kas palīdzēs uzzināt un apgūt mājturības mācību priekšmeta daudzveidīgās nozares – visu, kas attiecas uz rokdarbiem, veselīgu uzturu un sadzīves iemaņām. Grāmatā ir ļoti daudz zīmējumu un citu ilustratīvo materiālu, kas skolēniem palīdzēs mācību vielu ātrāk apgūt un vieglāk atcerēties. Iegūto zināšanu un iemaņu nostiprināšanai un pārbaudei izmantojami praktikumi: „Uzturs I” un „Tekstildarbi I”.

Grāmatu izdevusi Izdevniecība RaKa, 1997, 195 lpp.

Dace Rieksta **Mājturība –Tekstildarbi I**

Eksperimentāls praktikums. Šī darba burtņīca izmantojama kopā ar D. Riekstas mācību grāmatu ‘Mājturība 5.klasei’ nodaļām „Materiālmācība”, „Tamborēšana”, „Kompozīcija un latvju raksti”, „Izšūšana”, „Apģērbs”, „Šujmašīna”, „Šūšana” un „Aplikācija”. Papildinot tekstu, atminot krustvārdu mīklas un veicot daudzus dažādus uzdevumus, skolēni var viegli apgūt rokdarbu teorētisko daļu, kā arī pārbaudīt savas zināšanas praksē. Lai rosinātu izdomu un apjēgtu savu varēšanu, praktikumā ievietoti daudz 5. klašu bērnu darbi no Rīgas 34. vidusskolas (skolotāja Gunta Balode), Rīgas 41. vidusskolas (skolotāja Daiga Miezere) un Rīgas 84. un 100. vidusskolas (skolotāja Dace Rieksta).

Praktikumu izdevusi Izdevniecība RaKa, 1997, 88 lpp

Dace Rieksta Mājturība - Uzturs I

Eksperimentāls praktikums. Šī darba burtnīca izmantojama kopā ar D. Riekstas mācību grāmatu 'Mājturība 5.klasei' nodaļu „Uzturs”. Veselīgam uzturam un pareizai attieksmei pret to jābūt mūsu dzīves neatņemamai sastāvdaļai. Lai pārbaudītu savas zināšanas uzturmācībā, izmanto šo darba burtnīcu. Papildinot tekstu, atminot krustvārdu mīklas un veicot daudzus citus dažādus uzdevumus, kā arī izpētot dažādu ēdienu gatavošanas procesus, skolēni uzzinās, cik interesanta ir šī mācību viela.

Darba burtnīcu izdevusi Izdevniecība RaKa, 1997, 40 lpp.

Dace Rieksta Mājturība 6.klasei

Mācību grāmata atbilst Valsts pamatizglītības standartam. Tā ir loģisks turpinājums 5.klases mācību grāmatai. Grāmatā ietverti temati: uzturs, materiālmācība, adīšana, kompozīcija, izšūšana, mājoklis, apģērbs, šūšana. Grāmatā ir informācija, daudz zīmējumu un citu ilustratīvo materiālu, kas palīdzēs apgūt iepriekšminētos tematus. Īpaša uzmanība pievērsta veselīga uztura pamatiem. Iegūto zināšanu un iemaņu nostiprināšanai un pārbaudei izmantojami praktiskumi „Uzturs II” un „Tekstildarbi II”.

Darba burtnīcu izdevusi Izdevniecība RaKa, 1998, 191 lpp.

Dace Rieksta Mājturība – Tekstildarbi II

Eksperimentāls praktikums. Šī burtnīca izmantojama kopā ar D.Riekstas mācību grāmatu „Mājturība 6.klasei”. Veicot dažādus uzdevumus, salīdzinot un secinot, papildinot tekstu, var viegli apgūt rokdarbu teorētisko daļu, kā arī pārbaudīt savas zināšanas praksē.

Grāmatā ietverti temati – materiālmācība, adīšana, kompozīcija, izšūšana, apģērba šūšana. Praktikumā ietverti „Adīšanas pamati kreļļiem”, dažāda interesanta informācija un papildus apgūstami rokdarbu meistara „knifiņi”.

Grāmatu izdevusi apgāds RaKa, 1999, 56 lpp.

Dace Rieksta Mājturība - Uzturs II

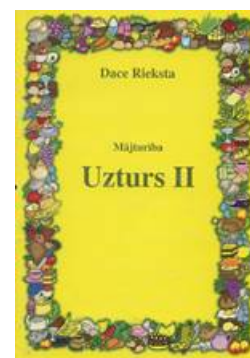
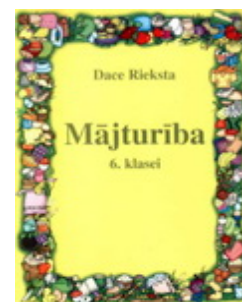
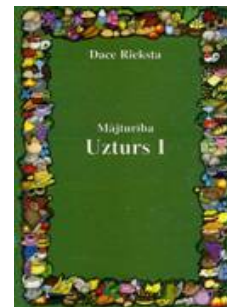
Eksperimentāls praktikums. Šī darba burtnīca izmantojama kopā ar D. Riekstas mācību grāmatu 'Mājturība 6.klasei' nodaļu „Uzturs”. Praktikumā ir daudz uzdevumu, ar kuru palīdzību skolēni var pārbaudīt savas zināšanas par dažādām uzturmācības tēmām. Uzdevumi sakārtoti gan tabulās, kuras jāaizpilda, gan ievietotas krustvārdu mīklas, kuras jāatmin, gan citi uzdevumi, kuri prasa salīdzināt, analizēt un izdarīt secinājumus. Krāsainajā ielikumā ievietoti krāsaini attēli par rotājumu pagatavošanu no dažādiem dārzeņiem, kurus var izmantot gan salātu, gan citu ēdienu rotāšanai, un interesantas receptes.

Darba burtnīcu izdevusi Izdevniecība RaKa, 1998, 40 lpp.

Dace Rieksta Ar gudru ziņu Rokdarbi 4. klasei. Praktikums

Šī grāmata domāta skolēniem, lai iepazītos ar dažādām rokdarbu tehnikām, kā arī lai apgūtu māsaimniecības pamatus. Zīmējumi un apraksti domāti, lai palīdzētu sagatavoties „pārejai” uz pamatskolas 5.klasi. Grāmata iepazīstina ar rokdarbiem nepieciešamajiem instrumentiem kā arī ar drošības noteikumiem un darba organizāciju. Grāmatā doti gan uzdevumi, gan ieteikumi daba gaitai uzdevumu veikšanai 30 nedēļām.

Grāmatu izdevusi izdevniecība RaKa, 2005, 60 lpp.

Velta Rudziankova **Mājturība – Rokdarbu kompozīcijas pamati**

Eksperimentāls mācību līdzeklis paredzēts 5. – 9. klases skolēniem te atrodama informācija par latviešu tautas tradicionālajiem rakstu salikumiem. Doti zeķu, cimdu, džemperu, izšuvumu kompozīciju paraugi. Burtnīcas „rūtiņu lapas” ir vieta, kur veidot savas kompozīciju skices. Pirmās nodaļas nobeigumā – grūtas krustvārdu mīklas, bet pielikumā – neliels literatūras saraksts. Katras apakšnodaļas beigās ir uzdevumi. Tos var izpildīt visus vai arī tikai dažus pēc skolotāja ieteikuma un savas izvēles.

Grāmatu izdevis apgāds Lielvārds, 1995, 76 lpp.

Dace Rumpē **Pārbaudes darbi mājturībā 5.-9.klasei**

Pārbaudes darbi mājturībā 5.-9.klasei paredzēti skolēnu zināšanu pārbaudei pēc konkrētas mājturības tēmas apguves. Krājumā ietverti arī gada noslēguma pārbaudes darbi jeb ieskaites darbi. Pārbaudes darbi izstrādāti pēc 1999.g. mājturības pamatizglītības standarta. Uzdevumus var izmantot arī zēni, apgūstot A programmas daļu mājturībā. Burtnīcas ir paredzētas glabāšanai skolā, bet skolēniem tās tiek izdalītas tikai pārbaudes darbu laikā.

Grāmatu izdevis apgāds Zvaigzne ABC, 2000, 92 lpp.

Margarita Šmite **Mājturība –2.daļa Audumu rotāšana**

Audumu rotāšana ir viens no lietišķās mākslas veidiem, kas plaši izplatīts un īpatns katrai tautai. Arī latviete jau tālā senatnē ir rotājusi gan savu apģērbu, gan iedzīves priekšmetus – par to liecina gan arheoloģija, gan etnogrāfija. Toreiz šis zināšanas pārmantoja no paaudzes uz paaudzi. Mūsdienās šī saikne pārtrūkusi, tomēr interese par audumu rotāšanu saglabājusies. Šīs grāmatas mērķis ir sniegt nepieciešamākās zināšanas par rotāšanas tehniku, audumiem, diegiem, kā arī rakstu un tā novietojumu priekšmetā. Tās nolūks ir mudināt rokdarbnieci izmantot viegli un ātri izpildāmus vienkāršas rotāšanas paņēmienus, tos dažādi pārveidot un pielietot.

Grāmatu izdevis apgāds „Scientia”, 1995, 115 lpp.

Brigita Šoriņa (sastādītāja) **Mājsaimniecības rokasgrāmata. 1001 vērtīgs padoms ikdienas problēmu risināšanai.**

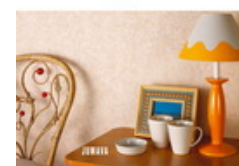
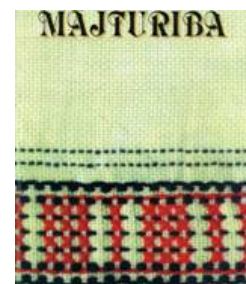
Lai mājas dzīve ritētu bez traucējumiem, galvenais ir to pareizi organizēt. Kārtību var ieviest, izmantojot vienkāršus, taču efektīvus paņēmienus. Grāmata sniedz noderīgus padomus un visiem saprotamus sadzīves problēmu risinājumus, kas palīdzēs viegli un ātri veikt ikdienas darbus un taupīt laiku. Īpaša uzmanība pievērsta tieši tīrīšanas darbiem– mājas un traipu tīrīšana, veļas un apģērba mazgāšana, dažādu virsmu kopšana un labošana.

Grāmatu izdevis apgāds Jumava, 2011, 119 lpp.

I.Švarca (atbildīgā par izdevumu) **Jaunākā ieteicamā mācību literatūra vispārējās izglītības iestādēm.**

Informāciju par visjaunāko mācību literatūru pamatizglītības un vispārējās vidējās izglītības programmu apguvei Izglītības satura un eksaminācijas centrs ne retāk kā reizi divos mēnešos publicē interneta mājas lapā – adrese: <http://www.visc.gov.lv> , laikrakstā „Izglītība un kultūra” un nosūta pilsētu un rajonu izglītības pārvaldēm. Ar visiem ieteicamās mācību literatūras izdevumiem var iepazīties Izglītības satura un eksaminācijas centrā Valņu ielā 2, Rīgā, bet par to izdošanas laiku, cenu un iegādi uzzināt attiecīgajā izdevniecībā. Izdevēju adreses pielikumā. Katru gadu tiek publicēta šāda brošūra ar jaunākajiem literatūras sarakstiem visiem mācību priekšmetiem.

Grāmatu izdevis SIA „Izglītības solī”, 2004, 26 lpp.

B.Vaivode, M.Urdziņa, M.Kokina, D.Pudāne
Mājturība. Tekstils. Kompozīcija

Izdevums paredzēts tiem, kas apgūst mājturību un vizuālo mākslu – pamatskolas un vidusskolas skolēniem, vidējo speciālo mācību iestāžu audzēkņiem. Grāmatā ietvertas nodaļas – punkts, līnija, rītojums, faktūra, krāsa. Grāmata bagātīgi ilustrēta ar pašu autoru, studentu un skolēnu ideju skicēm un gatavo darbu fotogrāfijām. Šis materiāls labi atklāj secību un veidu, kā top radoša iecere no emocionāla vizuāla vērojuma idejā – skicē un no tās – ieceres īstenojumā – gatavā tekstildarbā.

Grāmatu izdevis apgāds Zvaigzne ABC, 1998, 110 lpp.

Klāvs Veinbahs
Krāsu pasaule - Vizuālā māksla skolā

Šis mācību palīg līdzeklis ir paredzēts vizuālās mākslas apguvei skolā. Vienkāršā visiem saprotamā veidā autors jauno lasītāju iepazīstina ar krāsu teoriju, par krāsu iedarbību uz cilvēku, atklāj dažādas pieejas krāsainības izmantošanā, krāsu saskaņošanā, parāda krāsu jaukšanas dažādos veidus un mazliet pastāsta par krāsu skaitļiem datorzīmējumos, krāstoņu iegūšanai. Grāmata bagātīgi ilustrēta ar krāsainiem attēliem.

Grāmatu izdevis apgāds Zvaigzne ABC, 1998, 30 lpp.

V. Vītiņš A.Zeidmanis
Darb mācība. Tehniskais darbs 4. -8. klasei

Metodiskais palīg līdzeklis skolotājiem. Grāmatas galvenais uzdevums ir palīdzēt skolotājiem organizēt un vadīt darb mācības nodarbības, sagatavot skolēnus darbam. Grāmatā doti norādījumi par darb mācības nodarbību organizāciju un metodiku, materiāli tehnisko bāzi un drošības tehnikas noteikumiem. Katra grāmatas nodaļa paredzēta savai klasei 1.nod.-4.kl.; 2.nod. – 5.kl.; 3.nod. – 6.kl.; 4.nod. – 7.kl.; 5. nod. – 8.klasei. Visām nodaļām ir vienāds izkārtojums. Katrā nodaļā aplūkoti veicamo darbu veidi- darbs ar koku, metālu, plastmasām un citiem materiāliem, darbs ar konstruktoru un elektrotehniskie darbi, dots nodarbību plānojums un saturs.

Grāmatu izdevis apgāds Zvaigzne ABC, 1976, 294 lpp.

Pēteris Vucenlīdzāns
Amatu mācība. Elektrotehnika

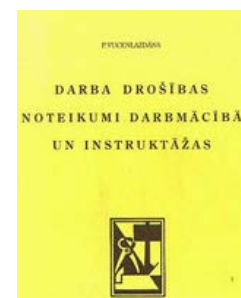
Mācību līdzeklis 5.-7.klasei. Grāmatā dots ieskats par elektiskās enerģijas izmantošanu. Priekšstats par elektrisko ķēdi, elektroarmatūru, vienkāršākajiem elektromontāžas darbiem. Kvēlspuldzes, elektroarmatūras, sildierīču uzbūve, vienkāršāko bojājumu konstatēšana un novēršana. Darba kartes.

Grāmatu izdevusi LU pedagoģijas fakultāte, Darb mācības katedra, Rīga, Ogres tipogrāfija, 1994, 22 lpp.

Pēteris Vucenlīdzāns
Darba drošības noteikumi darb mācībā un instruktāžas

Grāmatā doti vispārējie noteikumi skolu mācību darbnīcām par apgaismojuma režīmu, gaisa un siltuma režīmu, ugunsdrošību, elektrodrošību. Mācību darbnīcu veidi: 1.- 4. klasei skolēnu darb mācībai un sabiedriski derīgajam darbam, koksnes apstrādei, metālapstrādei, audumu apstrādei, darbam ar pārtikas produktiem. Aprakstīti mācību darbnīcas vadītāja pienākumi un dotas darba drošības instrukcijas, strādājot ar koku un metālu gan ar rokas instrumentiem, gan ar elektriskajiem instrumentiem.

Grāmatu izdevusi LR Kultūras un zinātnes ministrija, LU pedagoģijas fakultāte, Darb mācības katedra, Rīga, Ogres tipogrāfija, 1994, 22 lpp.

Pēteris Vucenlīdzāns
Darbmācības metodikas pamati

Mācību līdzeklis topošajiem darbmācības skolotājiem. Grāmatā dots ieskats darbmācības attīstībā Latvijā vēsturiskā skatījumā, darbmācības pasniegšanas teorijā un metodēs, nodarbību sagatavošanā un izvērtēšanā, darbmācības mācību saturs -programmas un tematiskie plāni pamatskolā (kokapstrāde, metālapstrāde, elektrotehniskie darbi, kompleksie darbi, variatīvā daļa- remontdarbi u.c.).

Grāmatu izdevusi LU, Ogres tipogrāfija, 1994, 147. lpp.

9. Mācību grāmatu izdevēju adreses

Izdevniecība	Koordinātes
IZGLĪTĪBAS SOĻI	Vadītāja Olga Jakimoviča Adrese: Lienes iela 19, Rīga, LV-1009, tālrunis: 7316182 Tirdzniecība: K.Voldemāra iela 163, Rīga, LV-1013, tālrunis: 7373306
JUMAVA	Prezidents Juris Visockis Adrese: Dzirnavu iela 73, Rīga, LV-1011, tālrunis: 7280314 Pārdošanas daļa: Brīvības gatve 214, 79.korpuss, Rīga, LV-1011, tālruni: 7817822, 7817823
LIELVĀRDS	Direktors Aivars Gribusts Adrese: Skolas iela 5, Lielvārde, LV-5070, tālrunis: 5071860 Mācību līdzekļu centrs: Āraišu iela 37, Rīga, LV-1039, tālr:7801787
LONGMAN, PEARSON EDUCATION	Grāmatu izplatītāji Latvijā: Zvaigznes grāmatnīca Adrese: K.Voldemāra 6, Rīga, LV -1010, tālrunis:7334603 LU Akadēmiskā grāmatnīca, adrese: Basteja bulvāris 12, Rīga, LV-1050, tālrunis: 7210080 Grāmatnīca „Globuss” Adrese: Vaļņu iela 26, Rīga, LV-1050, tālrunis: 7226957
MAX HUEBER VERLAG	Izplatītāji Latvijā: Zvaigznes grāmatnīca, Kontaktpersona Vija Birnbauma adrese: K.Voldemāra 6, Rīga, LV-1010, tālrunis;7508799 LU Akadēmiskā grāmatnīca Kontaktpersona Maija Urtāne Adrese: Basteja bulvāris 12, Rīga, LV-1050, tālrunis: 7210080 Grāmatnīca „Globuss” Kontaktpersona Ināra Siņāgina Adrese: Vaļņu iela 26, Rīga, LV-1050, tālrunis: 7226957
MĀCĪBU GRĀMATA	Valdes priekšsēdētāja Gunta Kuzmane, Adrese: Raiņa bulv.19-172, Rīga, LV-1586, tālrunis:703425 Apgāda grāmatu veikals (vairumtirdzniecība): Katrīnas dambis 6/8, Rīga, LV-1045, tālrunis:7325322
OXFORD UNIVERSITY PRESS	Izplatītājs Latvijā: SIA „Aisma” (Grāmatnīca „Globuss”) Adrese: Vaļņu ielā 26, Rīga, LV-1452, tālrunis: 7226957
PĒTERGAILIS	Direktore Ingūna Cepīte Adrese: Ģertrūdes iela 19/21, Rīga, LV-1011, tālruni: 7272220,7843063
RAKA	Īpašnieks Romāns Alhimionoks, Adrese: Zvaigžņu iela 26, Rīga, LV-1009, tālrunis: 7291875 Izdevniecības veikali: K.Barona iela 10, Rīga, LV-1050, tālrunis;7213099 Lielā iela 14, Liepāja, LV-3401,tālrunis:7291875 Parādes iela 1, Daugavpils, LV-5400, tālrunis:5428860
RASA ABC	Direktore Anitra Pārupe Adrese: Pērnavas 47/3 -31, Rīga, LV-1009, tālrunis: 7845810
RETORIKA A	Īpašnieks Aleksejs Žučkovs Adrese: Ģertrūdes iela 57/2, Rīga, LV-1011, tālrunis: 728512
SI	Direktors Sergejs Hristovskis Adrese: Čaka iela 40 – 5, Rīga, LV-1011, tālrunis: 7222664

Izdevniecība	Koordinātes
VEIDI FORNDS	Valdes priekšsēdētājs Illarions Ivanovs Adrese: Ernestīnes iela 30-5, Rīga, LV-1046, tālrunis:6722513 (mobilais)
ZVAIGZNE ABC_	Valdes priekšsēdētāja Vija Kilbloka Adrese: K.Voldemāra iela 6, Rīga, LV-1010, tālrunis:7324518 Apgāda grāmatnīcas: K.Voldemāra iela 6, Rīga, LV-1010, tālrunis:7334603 Biķernieku iela 19, Rīga, LV-1039, tālrunis; 7801979 Krāmu iela 3, Rīga, LV-1050, tālrunis; 7224921 Mazā Nometņu iela 32, Rīga, LV-1048, tālrunis: 7610004 Ganību iela 53/55, Liepāja, LV-3400,tālrunis:3425750 Pasta iela 3, Tukums, LV-3100 Rīgas iela 11, Saldus, LV-3800, tālrunis; 63822415 Rīgas iela 175, Jēkabpils, LV-5200, tālrunis: 65221732 Vairumtirdzniecība: Biķernieku iela 19, Rīga, LV-1039, tālrunis:7801980

Sagatavots izmantojot informāciju brošūrās *Jaunākā ieteicamā mācību literatūra vispārējās izglītības iestādēm* 2003 un 2004.

10. Skolotāja *portfolio* saturs

1. Ārējie reglamentējošie dokumenti
Pamatizglītības standarts
Mācību priekšmeta standarts
Priekšmeta paraugprogramma
2. Iekšējie reglamentējošie dokumenti
Darba drošības instrukcijas kabinetos
Skolas mērķis un uzdevumi
Skolotāja mata apraksts
Skolas iekšējās kārtības noteikumi
Vienotas prasības izglītojamo mācību sasniegumu vērtēšanā
3. Mācību stundu, ārpusstundu pulciņu un papildstundu sarakstu
Pārbaudes darbu grafiks
Tematiskais plāns
4. Skolēnu mācību sasniegumu rezultāti, to analīze
Eksāmeni
Valsts pārbaudes darbi
Diagnosticējošie darbi
Kontroldarbi, tematiskās ieskaites, pārbaudes darbi
Atskaite par skolēnu mācību sasniegumiem (2 reizes gadā)
5. Skolēnu sasniegumi olimpiādēs, konkursos, projektos, zinātniski pētnieciskajos darbos
6. Skolotāja metodiskais darbs
Dalība rajona priekšmeta skolotāju metodiskajā apvienībā (MA), semināri
Priekšmetu nedēļas, radošie konkursi, ārpusstundu pasākumi
Darbība projektu nedēļā
Sadarbība ar audzinātājiem un mācību priekšmetu skolotājiem dažādu problēmu risināšanā
7. Preses materiāli skolotāju izaugsmei, pieredzes apmaiņai, pedagoģiskas atziņas

11. Profesijas standarts - skolotājs

APSTIPRINĀTS

ar Izglītības un zinātnes ministrijas

2004. gada 27.februāra rīkojumu Nr.116

PROFESIJAS STANDARTS

Reģistrācijas numurs PS 0238

Profesija:

Skolotājs

Kvalifikācijas līmenis:

5

Nodarbinātības apraksts:

Darbība saistīta ar izglītības programmu īstenošanu atbilstoši valsts izglītības standartiem vai programmām, nodrošina pozitīvu un atbalstošu saskarsmi audzēkņu zināšanu un prasmju apguvei un attieksmju veidošanai, organizē un vada mācību un audzināšanas darbību pedagoģisko mērķu sasniegšanai, analizē un vērtē audzēkņu iegūtās zināšanas un prasmes, veido audzēkņu radošo attieksmi un patstāvību izglītības procesā, sadarbojas ar audzēkņu ģimenēm/aizbildņiem, izvēlas vai izstrādā metodiskos materiālus mācību un audzināšanas procesa īstenošanai, atbild par sava darba kvalitāti.

Pienākumi un uzdevumi

Pienākumi	Uzdevumi
Plānošanas posmā	
1.Sagatavoties pedagoģiskajam procesam	1.1 Iepazīt atbilstoša vecumposma audzēkņu attīstības un mācīšanās īpatnības 1.2 Izvirzīt pedagoģisko mērķi darbā ar noteikta vecuma un attīstības līmeņa audzēkņiem, saskaņā ar izglītības programmām; 1.3 Piedalīties izglītības iestādes izglītības programmas izstrādē un/vai pārzināt to 1.4 Izvēlēties vai izstrādāt mācību priekšmetu programmas 1.5 Plānot darbu mācību stundām/ nodarbībām un ārpusklases nodarbībām.
2.Pārzināt mācību un audzināšanas saturu	2.1 Iepazīt jaunākās atziņas mācību un audzināšanas saturā un metodikā 2.2 Apzināt labāko pedagoģisko pieredzi 2.3 Izvērtēt mācību priekšmeta vietu un uzdevumus, 2.4 Saskaņā ar izglītības standartiem, programmām.
3.Organizēt drošu un atbalstošu izglītojošo vidi	3.1.Ievērot audzēkņu tiesības un pienākumus 3.2.Rūpēties par audzēkņu drošību un veselību 3.3.Veidot pozitīvu un audzēkņus atbalstošu saskarsmi 3.4.Ievērot profesionālo ētiku 3.5.Ievērot higiēnas prasības un sanitārās normas un darba drošību
Darbības posmā	
4. Nodrošināt audzēkņa personības izaugsmi	4.1.Nodrošināt intelektuālās, emocionālās un sociālās attīstības vienotību 4.2.Sekmēt audzēkņu personības tikumisko īpašību attīstību, kas nepieciešamas reālai dzīvei 4.3.Veicināt audzēkņu līdzdalību, sadarbību un atbildību pedagoģiskajā procesā 4.4.Sekmēt audzēkņu vērtībizglītību 4.5.Veidot izpratni par darba dzīvi un karjeras plānošanu 4.6.Veidot runas un uzvedības kultūru.

Pienākumi	Uzdevumi
5. Rosināt audzēkņu zinātkāri un izziņas intereses, veidot mācīšanās prasmes	5.1 Motivēt audzēkņu mācīšanos 5.2 Veicināt audzēkņu sociālo un mācību prasmju veidošanos 5.3 Dažādot mācību metodes, formas un tehnoloģijas, saskaņā ar audzēkņu spējām, mācīšanās stiliem 5.4 Izvēlēties mācību aktivitātes, kas padziļina izziņas interesi un izpratni
6. Nodrošināt audzināšanas un mācību procesu	6.1 Vadīt mācību stundu/ nodarbību/ ārpusklasses nodarbību 6.2 Skaidri izklāstīt mācību saturu 6.3 Īstenot atbilstību starp mācību stundas/ nodarbības mērķiem, izmantotiem līdzekļiem un sasniegtajiem rezultātiem 6.4 Ievērot toleranci pedagoģiskā procesa diferenciācijā un individualizācijā, atbilstoši audzēkņu spējām, vajadzībām un interesēm 6.5 Aktivizēt audzēkņu pašizglītošanās darbību
7. Organizēt sadarbību ar vecākiem, skolotājiem, citiem speciālistiem un sabiedrību	7.1 Informēt un konsultēt vecākus/ aizbildņus mācību un audzināšanas jautājumos 7.2 Iesaistīt vecākus/ aizbildņus, speciālistus un sabiedrību pedagoģiskajā procesā
Novērtēšanas posmā	
8. Izvērtēt audzēkņu sasniegumus	8.1 Vērtēt audzēkņu mācību sasniegumus, to dinamiku 8.2 Veidot un attīstīt audzēkņu pašvērtējuma prasmes 8.3 Vērtēt audzēkņu personību izaugsmi
9. Izvērtēt savu profesionālo darbību	9.1. Analizēt izvēlēto mācību līdzekļu (metožu, formu u.c.) atbilstību audzēkņu spējām un izglītības mērķiem 9.2. Analizēt savu sadarbību ar audzēkņiem un tās rezultātus 9.3. Izvērtēt un pilnveidot savu profesionālo meistarību

Īpašie faktori, kas raksturo darba vidi:

- Saskarsme ar audzēkņiem;
- Saskarsme ar citiem skolotājiem;
- Saskarsme ar citiem pedagoģiskajiem darbiniekiem un speciālistiem;
- Saskarsme ar vecākiem/aizbildņiem un sabiedrību;
- Nepieciešama radoša darbība;
- Darba režīms pakļauts mācību un audzināšanas darba organizācijas plānojumam;
- Darbs notiek kontaktstundu laikā un arī ārpus tām (starpbrīžos, gatavojoties stundām, labojot un vērtējot audzēkņu rakstu darbus utt., apmeklējot audzēkņus mājās, vadot audzēkņus pārgājienos u.c. ārpusklasses un ārpusskolas aktivitātēs).

Īpašās prasības uzdevumu veikšanai:

Nepieciešama augstākā pedagoģiskā izglītība specialitātē (Izglītības likuma 48.un 49.pants) un gatavība nepārtraukti izglītoties atbilstoši jaunākajām pedagoģijas un psiholoģijas atziņām un aktualitātēm profesijā vienotajā Eiropas izglītības telpā.

Kopīgās prasmes nozarē	Vispārējās prasmes/spējas	Specifiskās prasmes profesijā
• Prasme plānot savu un audzēkņu darbu • Prasme organizēt mācību un audzināšanas darbu saskaņā ar izvirzītajiem mērķiem un uzdevumiem • Prasme izvērtēt un veicināt audzēkņa izaugsmi un mācību sasniegumus, sava darba efektivitāti	• Prasme izvirzīt mērķus un plānot to sasniegšanu; • Prasme iegūt, analizēt un atlasīt informāciju un izmantot to; • Prasme izstrādāt vai izvēlēties mācību programmas; • Prasme izvēlēties mācību un audzināšanas līdzekļus (saturu, metodes, formas u.c.); • Prasme izvēlēties vai veidot mācību metodiskos materiālus; • Prasme organizēt mācību vidi; • Prasme noteikt audzēkņu individuālās īpatnības. • Saskarsmes prasmes; • Prasme strādāt komandā; • Spēja radoši organizēt mācību un audzināšanas darbu; • Prasme izmantot dažādus mācību un audzināšanas līdzekļus, tai skaitā informācijas tehnoloģiju līdzekļus; • Prasme noteikt un risināt problēmsituācijas; • Prasme sadarboties ar vecākiem, kolēģiem, citiem speciālistiem un sabiedrību; • Prasme motivēt un vadīt audzēkņu darbu; • Prasme pētīt audzēkņu personību attīstību; • Prasme veicināt audzēkņu atbildību; • Prasme mācīt mācīties. • Prasme veikt pedagoģiskās darbības analīzi; • Prasme pilnveidot savu profesionālo meistarību • Prasme pamatot savu un respektēt citu viedokli; • Prasme informēt par sava darba rezultātiem; • Prasme izstrādāt radošus	<u>Pirmsskolas izglītības skolotājam</u> • prasme veicināt audzēkņa attīstību kopumā; • prasme palīdzēt audzēkņim adaptēties jaunā sociālajā un lietu vidē, balstoties uz rotaļu kā pamatmetodi; • prasme saskatīt un izvērtēt katra audzēkņa individuālo attīstību, veicinot pozitīva “Es” tēla veidošanos; • prasme strādāt ar pirmskolas izglītības iestādes dokumentāciju. <u>Pamatizglītības skolotājam</u> • prasme veidot iespējas vērtību apguvei, pašizpaušmei un pašdisciplīnai; • prasme sniegt informāciju par profesijas un karjeras izvēles iespējām; • prasme palīdzēt audzēkņiem adaptēties jaunajā sociālajā vidē; • prasme noteikt audzēkņu dotības un veicināt talantu attīstību. <u>Vispārējās vidējās izglītības skolotājam</u> • prasme veidot iespējas audzēkņu patstāvīgai darbībai; • prasme motivēt audzēkņus mūžizglītībai un apzinātai karjeras izvēlei; • prasme vadīt audzēkņu pētniecisko darbību; • prasme veicināt audzēkņu prasmi patstāvīgi izvērtēt problēmas un tās risināt.

Kopīgās prasmes nozarē	Vispārējās prasmes/spējas	Specifiskās prasmes profesijā
	projektus, veikt pētniecisko darbību; • Prasme izvērtēt audzēkņu personību izaugsmi;	
	• Prasme novērtēt audzēkņu mācību sasniegumus; • Prasme attīstīt audzēkņu pašnovērtēšanas prasmes;	<u>Profesionālās izglītības skolotājam</u> • prasme sadarboties ar darba devējiem profesionālajā jomā; • prasme saistīt mācību procesa teorētisko un praktisko daļu, teoriju ar praktisko darbību nozarē; • prasme atsegt saikni starp karjeras izaugsmes iespējām un apgūstamo izglītības programmu izvēlētajā nozarē. <u>Interesu izglītības skolotājam</u> • prasme ieinteresēt savas kompetences jomā; • prasme atklāt un pilnveidot audzēkņu individuālās spējas un radošumu; • prasme palīdzēt audzēkņiem apgūt nacionālās kultūras vērtības un tradīcijas; • prasme palīdzēt bērnam nodrošināt emocionālo, intelektuālo, ētisko un estētisko labklājību. <u>Speciālās izglītības skolotājam</u> • prasme adaptēt mācību programmas noteiktai audzēkņu grupai ar īpašām vajadzībām; • prasme atpazīt, novērot, pētīt audzēkņu attīstības traucējumu pedagoģiski psiholoģiskās izpausmes; • prasme veikt individuālo korekcijas darbu; • prasme izmantot alternatīvas komunikācijas līdzekļus; • prasme sekmēt sociālo un pedagoģisko integrāciju.

Zināšanas

Zināšanas	Zināšanu līmenis		
	Priekšstats	Izpratne	Lietošana
Valsts izglītības sistēmas un skolotāju darbību reglamentējošie dokumenti un darba likumdošana (LR un ES likumi, dokumenti un normatīvie akti)			
Bērnu tiesību aizsardzība			
Pedagoģija un psiholoģija - Mācīšanās un mācīšanas teorija un metodika - Audzinašanas darbība jeb klasvadība - Mācību organizācija (mācību metodes, mācību stunda, mācību programma) - Sasniegumu vērtēšana un pašnovērtējuma veikšana - Mācību vides organizācija - Saskarsmes un sadarbības veicināšana (sociālo attiecību veidošana) - Pedagoģisko pētījumu metodes - Psiholoģija (vispārīgā, attīstības, personības, sociālā) - Speciālā pedagoģija - Nozaru pedagoģija - Vecumposmu fizioloģija			
Mācību priekšmetam atbilstošā zinātnes nozare - Mācību priekšmets - Mācību priekšmeta didaktika - Mācību satura integrācijas pamati			
Valodas un komunikācija - Informācijas tehnoloģijas - Valsts valoda un svešvalodas - Saskarsmes psiholoģija			
Sociālās zinības Ētika			
Izglītības vadība - Loģika - Kultūras vēsture - Vēsture - Filozofija - Ekonomikas pamati - Vides un veselības izglītība			
Veselīgs dzīves veids - Sports - Veselīgs uzturs - Personīgā higiēna - Atkarību profilakse			

Profesijas standarta darba grupas sastāvs:

- Tatjana Koķe, darba grupas vadītāja, LU Pedagoģijas un psiholoģijas institūts; profesore, Dr.hab.paed.;
- Oskars Zīds, LU Pedagoģijas un psiholoģijas fakultāte, asoc.prof.;
- Rudīte Andersone, Latvijas Pedagogu Dome, priekšsēdētāja vietniece; LU Pedagoģijas un psiholoģijas institūts, docente, Dr.paed;
- Jānis Čakste, Izglītības un zinātnes ministrija, Augstākās izglītības un zinātnes departaments, direktors;
- Brigita Preisa, Latvijas Izglītības Vadītāju Arodbiedrības locekle; Jelgavas vakara (maiņu) vidusskola, direktore;
- Elita Rītere, Rīgas Hanzas vidusskola, direktora vietniece;
- Ārija Bērziņa, Izglītības un zinātnes ministrija, Vispārējās izglītības departaments, Izglītības darbinieku nodaļas vadītāja.

Profesijas standarta eksperti:

- M.Apinis, Latvijas Izglītības un zinātnes darbinieku arodbiedrība, Izpildbiroja speciālists vispārējās izglītības jautājumos;
- J.Eglītis, Arodbiedrība „Latvijas izglītības vadītāju asociācija”;
- A.Bankavs, Latvijas Pedagogu dome;
- A.Freidenfelde, Rīgas Viegglās rūpniecības tehnikums, direktores vietniece mācību darbā.

12. Aizstāvēto promocijas darbu saraksts mājturības tematikā

Vronska N. (2012). Topošo skolotāju informācijas un komunikācijas tehnoloģiju integrēšanas prasmju attīstība mājturības un mājsaimniecības izglītībā. Promocijas darbs pedagoģijas zinātnes nozarē augstskolas pedagoģijas apakšnozarē. Vad. Volāne E., LLU, Jelgava, 189 lpp.

Briška I. (2011). Topošo skolotāju profesionālo vērtību veidošanās mākslinieciski radošā darbībā. Promocijas darbs pedagoģijas zinātnes nozarē augstskolas pedagoģijas apakšnozarē. Vad. Dr.filoz. Kincāns V., LU, Rīga.

Grīnfelde A. (2010). Pensionāru dzīves kvalitāte Latvijas reģionos. Promocijas darbs ekonomikas nozarē. Vad. Eglīte A., LLU, Jelgava 190 lpp.

Pridāne A. (2009). Dzīves kvalitātes principa īstenošana mājturības izglītībā pamatskolā. Promocijas darbs pedagoģijas zinātnes nozarē skolas pedagoģijas apakšnozarē. Vad. Briede B., LLU, Jelgava, 160 lpp.

Čačka M. (2009). Studentu radošās darbības attīstība mākslas studiju procesā. Promocijas darbs pedagoģijas zinātnes nozarē nozaru (mākslas) pedagoģijas apakšnozarē. Vad. Šlahova A., DPU, Daugavpils, 180. lpp.

Līce I. (2005). Skolēnu radošās darbības prasmju pilnveide mājturības mācībās. Promocijas darbs pedagoģijas zinātnes nozarē skolas pedagoģijas apakšnozarē. Vad. Dišlere V., DU, LLU, Jelgava, 224 lpp.

Oļehnoviča E. (2005). Vidējās pakāpes lietišķās mākslas izglītības attīstība Latvijas pirmās brīvvalsts laikā. Promocijas darbs pedagoģijas zinātnes nozarē nozaru (mākslas) pedagoģijas apakšnozarē. Vad. Krūze A., DPU, Daugavpils, 139 lpp.

Eglīte A. (2003). Latvijas lauku privātās mājturības analīzes modeļi. Promocijas darbs ekonomikas nozarē. Vad. Grinovskis E. LLU, Jelgava 131 lpp.

Visnola D. (2003). Tradicionālās kultūras apguve topošo skolotāju mākslas izglītībā. Promocijas darbs pedagoģijas zinātnes nozaru (māksla) pedagoģija. Vad. Anspaks J. LU, Rīga.

Urdziņa- Deruma M. (2002). Tekstils kā mākslas izglītības sastāvdaļa topošo mājturības skolotāju studijās augstskolā". Promocijas darbs pedagoģijas zinātnes nozarē augstskolas pedagoģijas apakšnozarē. Vad. Albrehta Dz., LU, Rīga.

Valdena I. (1998). Floras dizaina studiju saturs un formas augstskolā. Promocijas darbs pedagoģijas zinātnes nozarē augstskolas pedagoģijas apakšnozarē. Vad. Anspaks J., LU.

Dišlere V. (1997). Dekoratīvās mašīnizšūšanas mācību efektivitātes kāpināšana. Promocijas darbs pedagoģijas zinātnes nozarē darbmācības mācīšanas metodikas apakšnozarē. Vad. Pēks L., LLU, DPU, Daugavpils. 228.lpp.

Volāne E. (1997). Rokdarbi kā skolēnu prasmju veidošanās līdzeklis sākumskolā: Promocijas darbs pedagoģijas zinātnes nozarē darbmācības mācīšanas metodikas apakšnozarē, LU, Rīga. 196 lpp.

Vucenlīdzāns P. (1994) Darbmācības metodikas struktūras pamati skolā. Promocijas darba kopsavilkums pedagoģijas zinātnes nozarē darbmācības mācīšanas metodikas apakšnozarē. Vad. Keirāns L. DPU, Daugavpils 35 lpp.

Ļubkina V. (1994).Pedagoģiskie un ražošanas apstākļi skolēnu sagatavošanai darbam mazajā biznesā. Vad. Sasova I. Maskava.

Pokulis J. (1997). Darbmācības skolotāja sagatavošanas metodiskā sistēma augstskolā. Habilitācijas darba kopsavilkums. LU, DPU, Daugavpils.

Kopeloviča A. (1992). Darbmācība personības veidošanās sistēmā vispārizglītojošā skolā: Habilitācijas darba kopsavilkums. –Rīga 32 lpp.